

LOKALNA AKCIJSKA SKUPINA V OBJEMU SONCA

**STRATEGIJA LOKALNEGA RAZVOJA ZA
LOKALNO AKCIJSKO SKUPINO V OBJEMU SONCA**

Nova Gorica, 29. januar 2016

1. dopolnitev, 14. junij 2016

1. sprememba, 14. februar 2019

2. sprememba, 17. december 2020

3. sprememba, 9. december 2021

2. Kazalo

3.	Osebna izkaznica LAS	3
4.	Povzetek SLR	4
5.	Opredelitev območja in prebivalstva zajetega v SLR	5
6.	Analiza razvojnih potreb in možnosti območja LAS, vključno z analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti	31
7.	Podroben opis tematskih področij ukrepanja	37
8.	Opis in način doseganja ter zasledovanja horizontalnih ciljev Evropske unije	43
9.	Opis SLR in njenih ciljev vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov	44
10.	Opis postopka vključitve skupnosti v pripravo SLR	57
11.	Akcijski načrt, iz katerega izhaja opis prenosa ciljev v ukrepe, odgovornost za izvajanje ukrepov, vključno s časovno opredelitvijo letnih aktivnosti	60
12.	Opis sistema spremljanja in vrednotenja SLR	76
13.	Opis postopka določitve vodilnega partnerja LAS in opis kadrovskih kapacitet, finančni viri, izkušnje in znanje	81
14.	Opis nalog, odgovornosti in postopkov sprejemanja odločitev organov LAS	85
15.	Merila za izbor operacij in opis postopka izbora operacij	88
16.	Finančni načrt, vključno s finančno razdelitvijo po zadevnih skladih iz te uredbe v skladu s finančnim okvirjem	98
17.	Priloge	102

3. Osebna izkaznica LAS

Naziv LAS	LOKALNA AKCIJSKA SKUPINA V OBJEMU SONCA		
Naslov LAS	Trg Edvarda Kardelja 3, 5000 Nova Gorica		
Naslov varnega elektronskega predala	las-vobjemusonca@vep.si		
Spletna stran LAS	www.las-vobjemusonca.si		
Predsednik LAS	Andrej Markočič – 1. mandatno obdobje		
	Tina Novak Samec – 2. mandatno obdobje		
Vodilni partner LAS	RRA SEVERNE PRIMORSKE Regijska razvojna agencija d.o.o. Nova Gorica		
Naslov vodilnega partnerja LAS	Kromberk, Cesta 25. junija 1F, 5000 Nova Gorica		
Številka transakcijskega računa LAS	19100-0011333922 pri DBS d. d. - Deželna banka Slovenije d. d.		
Velikost območja LAS	458,7 km ²		
Število prebivalcev LAS	52.913 (na dan 1.7.2014)		
Število občin	5		
Vključene občine (naštejte)	Mestna občina Nova Gorica, Občina Brda, Občina Miren-Kostanjevica, Občina Renče-Vogrsko, Občina Šempeter-Vrtojba		
Problemsko območje ali območje ZTNP-1 (označi)	DA <u>NE</u>		
Kohezijska regija	Zahodna kohezijska regija		
SLR bo financirana (označi)	EKSRP	ESRR	ESPR
Glavni sklad (označi)	EKSRP	ESRR	ESPR
Datum ustanovitve lokalnega partnerstva	8. 12. 2015		
Število članov LAS	98		

4. Povzetek SLR

Strategija lokalnega razvoja za lokalno akcijsko skupino V OBJEMU SONCA za obdobje 2014 – 2020 opredeljuje izhodišča za lokalni razvoj na območju petih občin, ki so: Mestna občina Nova Gorica ter občine Brda, Miren-Kostanjevica, Renče-Vogrsko in Šempeter-Vrtojba. Območje LAS V OBJEMU SONCA pokriva 458,7 km², na območju pa živi 52.913 prebivalcev. Območje predstavlja zaokroženo geografsko in funkcionalno celoto, ki jo povezujejo skupne socialne in ekonomske značilnosti. Območje je homogeno in dovolj veliko, da premore dovolj kritične mase človeških in ekonomskih virov za uresničitev SLR, ki smo jo oblikovali za območje, ki ima skupne izzive in cilje.

LAS V OBJEMU SONCA je bil ustanovljen s podpisom Pogodbe o ustanovitvi in delovanju pogodbenega partnerstva LAS, dne 8. 12. 2015 na ustanovni Skupščini LAS in šteje 98 članov. Na osnovi 11. člena 14. alineje Uredbe CLLD je Lokalno partnerstvo LAS V OBJEMU SONCA na ustanovni skupščini LAS za vodilnega partnerja z javnim glasovanjem izbralo RRA SEVERNE PRIMORSKE Regijsko razvojno agencijo d.o.o. Nova Gorica. Skupščina LAS, ki je zasedala 25. 1. 2016, je potrdila SLR LAS V OBJEMU SONCA.

Pri izdelavi tega pomembnega dokumenta smo spodbujali in krepili partnersko sodelovanje. V pripravo smo vključevali tako strokovne institucije, kot tudi širok krog zainteresiranih lokalnih akterjev, ki zastopajo interese različnih skupin na območju. Vsi sodelujoči so konstruktivno prispevali k vsebini SLR. Skozi celoten proces priprave SLR smo uresničevali načelo oziroma pristop »od spodaj navzgor«, saj smo cilje in ukrepe za doseg le-teh oblikovali na osnovi pobud in predlogov, ki izhajajo iz potreb lokalnega okolja. Na podlagi izvedenih delavnic, na katerih smo udeležence še posebej spodbudili k podajanju mnenj o problematiki območja in predlogov za reševanje, je prispelo je kar 104 predlogov operacij, v katerih so predlagatelji opisali konkretne aktivnosti, ki jih načrtujejo izvesti v prihodnjem obdobju na območju LAS. Predlogi operacij so bili pomembna osnova za pripravo strateških izhodišč SLR.

SLR je pripravljena na podlagi Uredbe CLLD, Uredbe o spremembah Uredbe CLLD in Smernic za pripravo SLR in obsega vsa predpisana poglavja ter priloge. Začetna poglavja opisujejo območje LAS, SWOT analizo, na podlagi katere so izpeljani ukrepi po predpisanih tematskih področjih. LAS bo upravičen do predvidoma 1.900.275,00 EUR nepovratnih sredstev iz dveh skladov: Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (v nadaljevanju: EKSRP; glavni sklad) in Evropskega sklada za regionalni razvoj (v nadaljevanju: ESRR).

Skupna finančna kvota za podukrep Podpora za izvajanje operacij v okviru SLR, ki ga vodi skupnost, znaša 1.474.220,00 EUR (595.684,00 EUR iz EKSRP in 878.536,00 EUR iz ESRR).

Najpomembnejše tematsko področje SLR je tematsko področje 2. Razvoj osnovnih storitev, za katerega je načrtovanih 33,24 % sredstev za operacije. Tematsko področje bo podprto z ukrepoma U2.1.: Izboljšanje pogojev v podporo razvoju novih storitev in produktov ter dvig kvalitete življenja prebivalcev in U2.2: Oblikovanje in izvajanje inovativnih programov ter manjših naložb za razvoj zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev in produktov. 25,85 % sredstev je namenjenih tematskemu področju 1. Ustvarjanje delovnih mest. Tematsko področje bo podprto z ukrepoma U1.1.: Razvoj in izvajanje novih podjetniških modelov in vzpostavitev podpornega okolja in U1.2: Inovativna razvojna partnerstva za trajnostni razvoj območja. Za tematsko področje 4. Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin je načrtovanih 21,25 % sredstev za operacije, podprto bo s tremi ukrepi U4.1: Razvoj inovativnih socialnih storitev in povečanje vključenosti ranljivih skupin, U4.2: Krepitev integralnih rešitev socialne in medgeneracijske vključenosti ter aktivno staranje in U4.3: Spodbujanje mladih za aktivno preživljanje prostega časa. 19,67 % sredstev je namenjenih tematskemu področju 3. Varstvo okolja in ohranjanje narave. Tematsko področje bo podprto z ukrepoma U3.1: Ohranjanje naravnih danosti, naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti ter kulturne dediščine in U3.2: Izboljšanje stanja okolja. Teh devet ukrepov bo pripomoglo tudi k doseganju horizontalnih ciljev EU. Poleg ciljev, mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov, SLR vsebuje tudi podroben akcijski in finančni načrt, opis nalog organov LAS in opis meril ter postopkov izbora operacij. Opisan je tudi sistem spremljanja in vrednotenja SLR, ki bo omogočil LAS sprotno spremljanje doseganja ciljev SLR. SLR je v skladu s cilji Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2014-2020, Operativnim programom za kohezijsko politiko 2014-2020 in Regionalnim razvojnim programom Goriške regije, kar bo omogočilo doseganje povezanih učinkov na več področjih.

Zavedamo se, da samo s sredstvi CLLD ne bomo mogli uresničiti vseh strateških ciljev območja, verjamemo pa, da lahko z javno-zasebnim partnerstvom, medsektorskim sodelovanjem, ob pomoči sredstev CLLD ter lastnih človeških in finančnih potencialov, prispevamo k celovitemu in trajnostnemu razvoju lokalnega okolja.

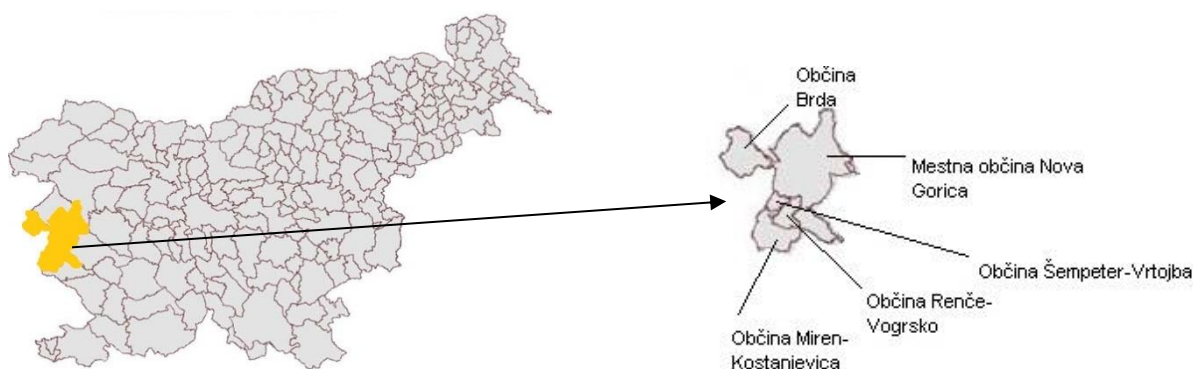
5. Opredelitev območja in prebivalstva zajetega v SLR

5.1 Splošne geografske značilnosti območja LAS V OBJEMU SONCA

5.1.1 Utemeljitev geografske zaokroženosti območja LAS V OBJEMU SONCA

Območje LAS V OBJEMU SONCA (v nadaljevanju LAS) sestavljajo Mestna občina Nova Gorica ter občine Brda, Miren-Kostanjevica, Renče-Vogrsko in Šempeter-Vrtojba.

Slika 1: Kartografski prikaz območja LAS V OBJEMU SONCA

Vir: <https://skupnostobcin.si/podatki/zemljevid-obcin>

Območje LAS se nahaja v Zahodni kohezijski regiji in leži na območju Severne Primorske (Goriške razvojne) regije (v nadaljevanju Goriška regija) med Triglavom in Krasom ter med notranjskimi hribi in Benečijo, ki se spušča v Padsko nižino. Regija leži v celoti v porečju reke Soče z Idrijco in Vipavo. Na zahodu meji z Italijo - z videmsko in goriško pokrajino, na vzhodu z osrednjeslovensko regijo, na jugu z notranjsko-kraško in z obalno-kraško regijo in na severu z gorenjsko regijo.

Goriška regija je razdeljena na štiri subregije, ki se teritorialno prekrivajo z upravno delitvijo na upravne enote Ajdovščina, Idrija, Nova Gorica in Tolmin. Na severu se razprostira Zgornje Posočje (z občinami Bovec, Tolmin in Kobarid), na vzhodu Idrijsko-Cerkljanska subregija (z občinami Idrija in Cerklje), na zahodu Goriška subregija (z občinami Brda, Kanal ob Soči, Miren-Kostanjevica, Šempeter-Vrtojba, Renče-Vogrsko ter Mestno občino Nova Gorica), na jugu se Goriška razvojna regija zaključuje s subregijo Zgornje Vipavske doline (z občinama Ajdovščino in Vipavo).

Območje LAS V OBJEMU SONCA leži na območju Upravne enote Nova Gorica in pokriva skoraj celotno njeno območje z izjemo Občine Kanal ob Soči. V programskem obdobju 2007-2013 je na tem območju deloval LAS jugozahodnega dela Severne Primorske, iz katerega je bilo izvzeto območje višinskega dela Mestne občine Nova Gorica, ki pa je po novem vključeno v obstoječi LAS.

Za območje je značilna pretežno gričevnata pokrajina, ki postopoma prehaja v ravninski del oziroma z vključitvijo Trnovske in Banjske planote v višinskega. Glede na naravne pogoje za kmetovanje lahko območje označimo kot območje z ugodnimi naravnimi razmerami za kmetovanje, razen višjih predelov Goriških Brd ter Trnovske in Banjske planote in manjšega dela Krasa v Občini Miren-Kostanjevica. Na območju je zato uveljavljen tudi podoben način gospodarjenja z zemljo in s prostorom. Vinogradništvo je najpomembnejša kmetijska panoga z najdaljšo tradicijo. Izrednega pomena so tudi sadjarstvo, poljedelstvo in vrtnarska pridelava. V zadnjih letih se na nekaterih predelih razširja gojenje novih kultur – kot na primer oljk, sivke in zelišč. Vse večje pa je tudi zanimanje za ekološko kmetovanje.

Območje LAS V OBJEMU SONCA je tako zaokrožena socialno geografska celota, ki temelji na skupnih gospodarskih, kulturnih, naravnih in zgodovinskih značilnostih, o katerih priča tudi dejstvo, da so bile vse občine vključene v LAS še v devetdesetih letih del iste – novogoriške občine.

5.1.2 Velikost območja LAS V OBJEMU SONCA

Območje LAS V OBJEMU SONCA obsega območje petih občin: Mestne občine Nova Gorica ter občin Brda, Miren-Kostanjevica, Renče-Vogrsko in Šempeter-Vrtojba. Območje sestavlja 112 naselij in meri 458,7 km².

Območje LAS sestavlja **112 naselij**, ki so po občinah razdeljena, kot sledi:

Tabela 1: Naselja na območju LAS V OBJEMU SONCA

Občina	Naselja
Brda	Barbana, Belo, Biljana, Brdce pri Kožbani, Brdce pri Neblem, Breg pri Golem Brdu, Brestje, Brezovk, Ceglo, Dobrovo, Dolnje Cerovo, Drnovk, Fojana, Golo Brdo, Gonjače, Gornje Cerovo, Gradno, Hlevnik, Hruševje, Hum, Imenje, Kojsko, Kozana, Kozarno, Kožbana, Krasno, Medana, Neblo, Nozno, Plešivo, Podsabotin, Pristavo, Senik, Slapnik, Slavče, Snežatno, Snežeče, Šlovrenc, Šmartno, Vedrijan, Vipolže, Višnjevnik, Vrhovlje pri Kojskem, Vrhovlje pri Kožbani, Zali Breg. Skupaj: 45 naselij .
Miren-Kostanjevica	Bilje, Hudi Log, Korita na Krasu, Kostanjevica na Krasu, Lipa, Lokvica, Miren, Nova vas, Novelo, Opatje selo, Orehovlje, Sela na Krasu, Temnica, Vojščica, Vrtoče. Skupaj: 15 naselij .
MO Nova Gorica	Ajševica, Banjšice, Bate, Branik, Brdo, Budihni, Čepovan, Dornberk, Draga, Gradišče nad Prvačino, Grgar, Grgarske Ravne, Kromberk, Lazna, Loke, Lokovec, Lokve, Nemci, Nova Gorica, Osek, Ozeljan, Potok pri Dornberku, Preserje, Pristava, Prvačina, Ravnica, Rožna Dolina, Saksid, Solkan, Spodnja Branica, Stara Gora, Steske, Šempas, Šmaver, Šmihel, Tabor, Trnovo, Vitovlje, Voglarji, Zalošče, Podgozd, Dragovica, Sveta Gora, Pedrovo. Skupaj: 44 naselij
Renče-Vogrsko	Bukovica, Dombrava, Oševljek, Renče, Vogrsko in Volčja Draga. Skupaj: 6 naselij .
Šempeter-Vrtojba	Šempeter pri Gorici, Vrtojba. Skupaj: 2 naselji .

Vir: SURS 2015

Tabela 2: Seznam urbanih območij na območju LAS V OBJEMU SONCA

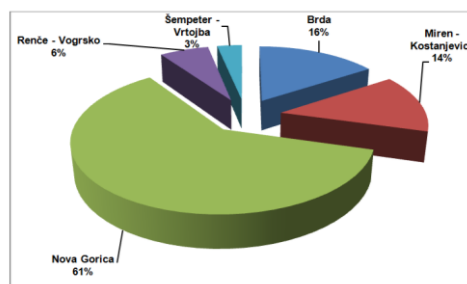
Fiksni del	
Mestna občina	Nova Gorica
Variabilni del	
Funkcionalna urbana območja	Šempeter pri Gorici, Vrtojba, Miren
Druška urbana območja	Branik, Čepovan, Dornberk, Grgar, Prvačina, Šempas, Trnovo; Dobrovo, Kojsko; Kostanjevica na Krasu; Bukovica, Renče.

Tabela 3: Velikost območja LAS V OBJEMU SONCA po občinah v km²

Občina	Površina km ²	Št. naselij
Brda	72,00	45
Miren-Kostanjevica	62,8	15
MO Nova Gorica	279,5	44
Renče-Vogrsko	29,5	6
Šempeter-Vrtojba	14,9	2
Območje LAS skupaj	458,7	112

Vir: SURS 2015 (podatki za 1. polovico 2014)

Graf 1: Velikost območja LAS po občinah po deležih

Vir: SURS 2015 (podatki za 1. polovico 2014)

5.1.3 Strukturne danosti območja LAS V OBJEMU SONCA

Območje LAS lahko smiselno razdelimo na štiri območja: območje Goriških Brd, Vipavske doline, Goriškega Krasa ter Banjške in Trnovske planote.

Goriška Brda se nahajajo na skrajnem zahodu Slovenije. Obmejna pretežno gričevnata, prometno odmaknjena kmetijska pokrajina se razpenja med reko Idrijo na SZ in reko Sočo na JV. Od Spodnje soške doline na severovzhodu jih razmejuje antiklinala Korada – Sabotin. Pokrajino sestavlja pahljača slemen, ki se vlečejo proti jugu (Furlanska nižina) oziroma jugovzhodu (Soška ravan). Goriška Brda proti vzhodu prehajajo v Vipavsko dolino. Peščena ilovnata tla in ugodna klima omogočata razvoj

vinogradništva in sadjarstva (češnje, breskve, marelice, hruške, kaki). V zadnjem času se v Brda vrača gojenje oljk, ki so ga kmetje opustili po hudi pozebi iz dvajsetih letih prejšnjega stoletja.

Vipavska dolina je odprta na zahodu v Furlansko nižino in zato pod vplivom morja, ki pa se z oddaljenostjo zmanjšuje in daje dolini submediteransko klimo. Ugodna klima in tla dajejo odlične pogoje za vse kmetijske panoge, predvsem pa za sadjarstvo in vinogradništvo. Vipavska dolina, po kateri teče reka Vipava, je geografsko zaokrožen prostor, ki pa ne kaže tudi enotne krajinske slike. Številni vodotoki so ustvarili močno razgiban relief z griči nadmorske višine med 100 in 400 m. Griči in grebeni, ki se dvigajo predvsem v osrednjem delu doline, jo razčlenijo na več enot, ki se med seboj razlikujejo tudi po krajinski podobi. Ob vodotokih so pogosta osnova rečni nanosi in deloma zamočvirjena tla, ki so v manjšem obsegu pogosto podvržena občasnim poplavam. Na območju Vipavske doline prevladujejo rodovitna polja, vrtovi, vinogradi ter nasadi češenj, hrušk, breskev in marelic.

Kras je nizka apnenčasta planota, ki se razteza med Tržaškim zalivom in Vipavsko dolino. Na območju Goriškega krasa prevladujejo čisti kredni in jurski apnenec. Območje, ki je vključeno v LAS, leži na zahodu ob meji z Italijo proti notranjosti pa meji na Vipavsko dolino. Za območje Krasa je značilna pestra in barvita kraška flora, kamnito površje s kraškimi vrtačami in globokimi brezni. Klimatske razmere omogočajo razvoj različnih kmetijskih panog, med katerimi je najbolj razvito vinogradništvo, zelo prepoznavna sta kraški pršut in teran.

Banjška planota je planotast svet med Čepovanskim dolom, dolino spodnje Soče in spodnjim tokom Idrijce. Tla na Banjški planoti so povečini zakrasela, zato tukaj večinoma ni večjih tekočih vod, ohranilo pa se je več manjših vodnih izvirov. Na Banjšicah sta sicer dva vodna izvira, od katerih eden ob večji sušnih obdobjih presahne. Območje je predvsem na zahodni strani primerno za kmetijstvo. Ker je bogato s pašnimi površinami, je primerno za živinorejo. Zaradi mešane mediteranske in celinske klime so tukaj tudi dobri pogoji za gojenje določenih vrst poljščin, vrtnin, sadja in zelišč. Na planoti prevladujejo manjša naselja in zaselki ter posamezne kmetije. Iz Nove Gorice proti Banjšicam vodi vijugasta cesta, ki pelje skozi **Grgarsko kotlino**, ki jo na eni strani omejujeta strma Skalnica (682 m) in Škabrijel (646 m), na drugi pa predgorje Banjške planote. Na tem območju je potrebno omeniti tudi **Čepovansko dolino**, v osrčju katere se nahaja z razpotegnjena vas Čepovan.

Trnovski gozd je kraška planota, ki predstavlja skrajni severozahodni del mogočnega Dinarskega gorovja. Planinski svet Trnovskega gozda je kraški, brez tekoče vode na površju in razčlenjen z zaprtimi globelmi, kuciji, griči in hribi, jamami, brezni in drobnimi kraškimi oblikami. Trnovski gozd je porasel z mešanim bukovo-jelovim gozdom. Poleg gozdarstva je na tem območju zelo pomembno tudi kmetijstvo. Osnovni panogi sta gozdarstvo in živinoreja, v kateri prevladuje govedoreja.

Glede na naravne pogoje za kmetovanje bi tako lahko območje LAS označili kot območje z ugodnimi naravnimi razmerami za kmetovanje, razen višjih predelov Goriških Brd, Trnovske in Banjške planote ter dela Krasa v Občini Miren-Kostanjevica. Kmetijskih zemljišč v uporabi je 7.295 ha, kar predstavlja 15,9% površine LAS (odstotek je izračunan na osnovi podatkov iz leta 2010 upoštevajoč tudi naselje Nova Gorica) in je več kot velja za Goriško razvojno regijo (12,65%).

Za območje Trnovske in Banjške planote je značilna gozdnatost površin, zaradi česar sta gozdarstvo ter s tem varstvo in urejanje gozdov zelo pomembna. Podatki Zavoda za gozdove Slovenije, OE Tolmin, ki pokriva območje Goriške regije, kažejo, da je bilo območje v preteklosti pretežno agrarno z gozdnatostjo do 30 % na Banjški planoti in nad 70% na Trnovski. Tukaj prevladujejo sorazmerno ohranjeni mešani gozdovi. V regiji je še veliko neizkoriščenih potencialov v smislu gospodarjenja z gozdom, rabe in uporabe lesa ter povezovanja lastnikov gozdov in podjetnikov na tem področju.

Na območju Vipavske doline, Goriške ravni, Krasa in Goriških Brd prevladuje submediteransko podnebje, to je mešanje celinskih in sredozemskih podnebnih vplivov. Območje je dobro namočeno, kar še posebej velja v jesenskem obdobju ter v poznem spomladanskem času. Na območju Trnovskega gozda zaradi visoke lege prevladuje zmerno celinsko podnebje, sredozemski vplivi se čutijo le na južnejših predelih, na območju Banjške planote pa se zmerno celinsko podnebje prepleta z mediteranskim vplivom. Na območju LAS so padavine po količini zadovoljive, vendar je njihova razporeditev med letom za gojene rastline predvsem v zadnjih letih vedno bolj neugodna. Predvsem v poletnih mesecih se pojavlja suša, zaradi česar je za kakovosten pridelek v kmetijstvu potrebno namakanje.

Ohranjanje narave

Območje LAS je pokrajinsko zelo raznoliko. Naravni procesi so ustvarili številne naravne pojave, ki izstopajo po posebnih vrednostnih lastnostih. Raznolike naravne lastnosti celotnega območja pogojujejo tudi izjemno biotsko raznolikost.

Z namenom ohranjanja raznolikosti žive in nežive narave so vzpostavljena številna varovana območja narave. To so naravne vrednote, ekološko pomembna območja in območja NATURA 2000. Številni naravni pojavi so varovani kot naravne vrednote. Zaradi visoke stopnje biotske raznovrstnosti je velik del območja vključen v ekološko pomembna območja in NATURA 2000 območja.

Najpomembnejše naravne vrednote so posebej zavarovane kot naravni spomeniki. Območje južnih obronkov Trnovskega gozda je zavarovano kot krajinski park.

Skrb za ohranjanje narave pomeni **zagotavljanje varstva naravnih vrednot in ohranjanje biotske raznovrstnosti** kot bistvenih sestavin kakovostnega naravnega okolja, ki je vsekakor eden izmed temeljev nadaljnega razvoja območja LAS.

Posebej velja izpostaviti območja NATURA 2000, to je območja, ki so spoznana kot najprimernejša za ohranjanje ali doseganje ugodnega stanja rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov, katerih ohranjanje je v interesu Evropske unije, katere del je tudi Slovenija. NATURA 2000 območja, na katerih je sprejemljiv razvoj takšnih aktivnosti, ki omogočajo ohranjanje biotske raznovrstnosti in upoštevajo načela direktiv Evropske unije, je pomembno razumeti tako razvojno priložnost. Končni cilj NATURA 2000 območij je namreč ohranjanje kvalitete okolja v celoti in na ta način zagotavljanje ugodnih pogojev tako za naravo kot za človeka.

Posebej zanimivi predeli v NATURA 2000 območjih so glinokopi v Vipavski dolini, tako aktivni kot opuščeni oziroma v fazi sanacije. Razvojne priložnosti se kažejo tudi v drugih območjih, npr. na območju Panovca, Banjške planote, južnega roba Trnovskega gozda z Lijakom, širšega območja naravnega mosta Skozno, drugih območjih ob reki Vipavi, območju Kožbanjščka v Goriških Brdih. Izjemno zanimiva bi bila povezava med varovanimi območji narave in bogato kulturno dediščino.

5.1.4 Stanje infrastrukture in opremljenosti z osnovnimi storitvami

Za usklajen razvoj podeželja je nujna vsaj osnovna infrastruktura, kot so cestna in železniška infrastruktura, oskrba s pitno vodo in komunalna infrastruktura, energetska infrastruktura ter informacijska infrastruktura. Na kakovost bivanja na podeželju vplivajo tudi oskrbne funkcije, ki vključujejo šole, socialnovarstvene in zdravstvene ustanove, trgovine, pošte in kulturne domove. Z vidika dodane vrednosti so zelo pomembna vlaganja v turistično infrastrukturo, ki lahko pomembno prispeva k turistični privlačnosti in s tem k izboljšanju gospodarskega položaja LAS. Tovrstna infrastruktura je predvsem na odročnejših predelih območja LAS nekoliko slabše razvita. Pojavlja se tudi potreba po njeni posodobitvi in po uvedbi novih aktivnosti na tem področju. Infrastruktura je glede na potrebe ranljivih skupin - invalidov (senzoričnimi omejitvami vida in sluha, gibalnimi omejitvami in motnjami v duševnem razvoju) ter starejših še ne dovolj prilagojena.

Cestna in železniška infrastruktura

Z razvojem **prometne infrastrukture** se podpira razvoj policentričnega omrežja naselij, skladen razvoj območij s skupnimi prostorsko razvojnimi značilnostmi, medsebojno dopolnjevanje funkcij podeželskih in urbanih območij ter njihovo povezanost z evropskimi prometnimi sistemi in urbanim omrežjem.

Območje LAS leži na območju, ki ima pomembno prometno vlogo, saj povezuje zahodni in vzhodni del osrednjega evropskega prostora. Prometna dostopnost in prehodnost območja, ki ga pokriva območje LAS, je zadostna. Glavno povezavo območja LAS s slovenskim prostorom in s Furlanijo Julijsko krajino v Italiji ima hitra cesta H4, ki je bila dograjena v letu 2009. Pomembno vlogo ima tudi bližina letališča Trst v kraju Ronchi v Italiji, saj je od Nove Gorice oddaljeno le 25 km.

Nezadostna prometna dostopnost je na območju Goriških Brd, Krasa, spodnje Vipavske doline in Banjške planote. Goriška Brda so povezana z zaledjem samo preko zelo ovinkaste ceste Solkan-Gonjače-Dobrovo in Plave-Gonjače. Prebivalci Brd se v veliki meri poslužujejo povezave preko Italije v smeri Dobrovo-Vipolže-Gorica in Dobrovo-Neblo-Videm. Proti Krasu vodi samo ena glavna

prometnica v smeri Miren-Opatje selo-Kostanjevica na Krasu-Vojščica, ki je relativno ovinkasta. Omrežje državnih cest se je dopolnilo z izgradnjo Vrtojbenske obvoznice, ki je izboljšala povezavo Kras–Posočje na odseku Miren–Šempeter–Nova Gorica. Cestne povezave so slabe tudi na območju Banjške planote, obnova pa poteka zelo počasi.

V spodnji Vipavski dolini so problem predvsem prečne povezave v smeri sever-jug med Selom in Dornberkom. Predvidena je tudi izgradnja obvozne ceste ob Dornberku, ki bi promet z regionalne cestne povezave do Sežane (R1 204) speljala mimo centra naselja. Vasi so večinoma povezane z asfaltnimi cestami. Glede na predviden razvoj turističnega centra na Lokvah je prednostno obravnavana cesta Solkan – Lokve ter posodobitev regionalne ceste iz Ajdovščine, preko Predmeje, Lokev in Čepovana do Mosta na Soči.

Železniška infrastruktura je slaba in potrebna obnove. Najpomembnejšo železniško povezavo predstavlja navezava Nove Gorice na vzhodnoevropski koridor, zato je nujna elektrifikacija trase Nova Gorica-Sežana. Trasa Nova Gorica-Jesenice je kot zgodovinska Bohinjska proga potniška žila velikega turističnega pomena. Železniško tovorno postajo je primerno premakniti iz središča mesta v skupni logistični terminal v Vrtojbi, v Novi Gorici pa ohraniti le potniško.

Javni potniški promet

Javni potniški promet je z izjemo območja Mestne občine Nova Gorica slabo razvit. Mreža javnega potniškega prometa se bo razširila tako, da bo z Novo Gorico povezala poleg Solkana, Šempetra, Vrtojbe in Gorice (Italija) tudi razvojna področja mesta na Ajševici in v Lokah ter vključevala predvidene parkirne ploščadi na obrobju mesta.

Potrebno si je prizadevati za spremembo potovalnih navad prebivalcev območja LAS. Spodbujati je potrebno pešačenje, uporabo koles ter uporabo javnega potniškega prometa.

Zdravstvo in socialna infrastruktura

Osnovne zdravstvene storitve na območju LAS zagotavlja Zdravstveni dom Osnovno varstvo Nova Gorica, ki od leta 1991 deluje kot samostojen javni zavod in opravlja svojo dejavnost na območju občin ustanoviteljic – Mestne občine Nova Gorica ter občin Brda, Kanal ob Soči, Miren-Kostanjevica, Šempeter-Vrtojba in Renče-Vogrsko. Zavod opravlja svojo dejavnost na 17 lokacijah, od katerih je 15 v večjih urbanih središčih območja LAS vključno z naseljem Nova Gorica. Na območju se v Šempetru pri Gorici nahaja tudi Splošna bolnišnica "Dr.Franca Derganca" Nova Gorica, ki je osrednja regionalna zdravstvena ustanova.

Na območju LAS deluje Dom upokojencev Nova Gorica, ki je osrednji socialnovarstveni zavod in nosilec izvajanja institucionalnega varstva starejših oseb za prebivalce zgoraj naštetih občin in po potrebi tudi ostalih občin Slovenije. Sedež zavoda in dom upokojencev se nahaja v Novi Gorici, kjer lahko sprejmejo 215 stanovalcev, v poslovni enoti v Podsobotinu v Goriških Brdih pa 94. V Renčah ponuja tovrstne storitve zasebnik s koncesijo - Medic Hotel Renče, ki lahko sprejme 70 stanovalcev, v Gradišču nad Prvačino pa se nahaja DU Gradišče, ki nudi storitve 145 stanovalcem.

Center za socialno delo Nova Gorica, ki je pristojen za območje Upravne enote Nova Gorica organizira in izvaja dejavnosti, s katerimi preprečuje ali odpravlja socialne stiske ter koordinira in usklajuje socialne akcije v lokalnem okolju tako, da sodeluje z vsemi drugimi izvajalci, ki so nosilci socialno varstvenih programov. Na področju varstva ranljivih skupin in ljudi v stiski delujejo številne nevladne organizacije in Varstveno delovni center, ki kot edini zavod v Sloveniji izvaja storitve dolgotrajne rehabilitacije za osebe s pridobljenimi možganskimi poškodbami in sprejema uporabnike iz cele države. V letu 2015 je v Novi Gorici odprla svoja vrata tudi informacijska pisarna za pomoč ljudem v stiski.

5.1.5 Opis stanja okolja na območju LAS V OBJEMU SONCA

Oskrba s pitno vodo

Vodovodna mreža je na območju LAS dobro razvita, vendar stara in dotrajana. Največji problemi se pojavljajo v daljših sušnih obdobjih na območju Goriških Brd. Spodnja Vipavska dolina se oskrbuje iz

izvira Hubelj, ki je kakovosten, a včasih nezadosten. Goriška Brda se oskrbujejo iz izvira Mrzlek. Zaradi starosti in dotrajanosti vodovodnega omrežja na Goriškem Krasu so predvidene rekonstrukcije ali novogradnje vodovodnega omrežja ter izgradnja novih vodovodnih sistemov za potrebe gradnje. Sprejeti je potrebno ustrezne ukrepe za zaščito podtalnice na Vrtojbensko – Mirenskem polju. Na območju Mestne občine Nova Gorica je potrebno nadaljevati z raziskavami potencialnih virov pitne vode in jih zaščititi, saj je območje občine potencialno vododeficitarno območje.

Odvajanje in čiščenje odpadnih voda

Predvsem naselja Kraškega območja nimajo ustreznega kanalizacijskega omrežja in naprav. S kanalizacijo je delno opremljeno le naselje Opatje selo, ki ima tudi čistilno napravo. Kanalizacijske sisteme je potrebno dopolniti, prioriteto pa je treba zgraditi čistilno napravo in kanalizacijsko omrežje s čistilnimi napravami v naselju Kostanjevica na Krasu. V okviru državnih projektov in projektov čezmejnega sodelovanja je bilo v obdobju 2007-2014 zgrajeno kanalizacijsko omrežje v naseljih Biljana in Čepovan, kanalizacijsko omrežje in čistilna naprava v naselju Opatje selo in čistilna naprava v naselju Branik. Zgrajeno čistilno napravo ima naselje Prvačina, na katero so priklopljena naselja Prvačina, Dornberk, Tabor in Gradišče. Za naselja Ozeljan, Šmihel, Šempas, Osek in Vitovlje se načrtuje skupna čistilna naprava s kanalizacijskim omrežjem. Načrtuje se izgradnja več čistilnih naprav (Čepovan, Vedrijan, Vrhovlje, Dobrovo, Kostanjevica na Krasu, Temnica, Vojščica, Renče, Vogrsko, Volčja Draga, Bukovica in drugih).

Nova centralna čistilna naprava s kapaciteto 51.000 PE služi čiščenju odpadnih voda za del Mestne občine Nova Gorica, del Občine Miren-Kostanjevica in Občine Šempeter-Vrtojba. Na območju LAS je potrebno torej urediti oziroma posodobiti še precej kanalizacijskega omrežja predvsem z malimi čistilnimi napravami.

Komunalni odpadki in Strategija ravnanja z odpadki

Ravnanje z odpadki bo tudi na območju LAS sledilo strategiji ravnanja z odpadki, ki jo je sprejela Vlada Republike Slovenije in evropski zakonodaji. Količine komunalnih odpadkov bo mogoče zmanjšati z ustrezno organizacijo zbiranja in izrabe posameznih vrst odpadkov. Še vedno obstajajo črna odlagališča, ki so deloma sanirana. Evidence nad dejanskimi razmerami ni, kar dolgoročno predstavlja okoljsko grožnjo.

Centralno odlagališče odpadkov v Stari Gori nima dovoljenja za odlaganje, zato se odpadki odvažajo na druga odlagališča v Sloveniji. Večina občin načrtuje izvajanje ukrepov za zmanjševanje količin komunalnih odpadkov (sortiranje) ter racionalizacijo zbiranja in odvoza. Glede na sprejeto uredbo v letu 2011, ki določa ločeno zbiranje, se povečuje delež ločeno zbranih odpadkov, občine pa so že uredile zbirne centre na svojih območjih.

13 občin Goriške regije je že v letu 2002 podpisalo namero o skupnem pristopu k ravnanju z odpadki. V letu 2013 je Mestna občina Nova Gorica kot nosilna občina projekta R CERO Nova Gorica pridobila odločbo o sofinanciranju kohezijskega projekta R CERO Nova Gorica ter izvajala aktivnosti za pridobitev gradbenega dovoljenja, ki pa zaradi vključevanja stranskih udeležencev v postopek pridobitve ni bilo pridobljeno do roka. Občine še naprej podpirajo predlog, da se nadaljuje s postopki za izvedbo investicije, ki bo rešila problematiko odlaganja odpadkov.

Energetska infrastruktura in energetika v povezavi z okoljem

Z zasnovo energetske infrastrukture se zagotavlja učinkovita, varna in zanesljiva oskrba z elektriko, zemeljskim plinom, toploto ter obnovljivimi in drugimi viri energije. V letu 2011 je bila zaključena izgradnja črpalne hidroelektrarne Avče (ČHE Avče). Soške elektrarne načrtujejo izgradnjo novih malih hidroelektrarn, kar je pozitivno z vidika povečanja energetske samooskrbe regije. Reka Vipava z obstoječimi jezovi predstavlja velik potencial za izkoriščanje vodne energije v malih hidroelektrarnah. Poleg obstoječih malih hidroelektrarn v Orehovljah in Biljah je načrtovana še gradnja dveh malih hidroelektrarn v Mirnu – na jezu v Grapcu ter na jezu pri Šelu.

Za pridobivanje dodatne električne energije se uporabljajo predvsem sončna energija in biomasa. Uporaba sončne energije kot dodatni vir energije je pogost pri individualnih gradnjah, spodbujati pa je potrebno njeno uporabo tudi za oskrbo objektov družbene infrastrukture, športno rekreacijskih objektov,

območij za kmetijsko proizvodnjo in drugih. Na območjih strnjene pozidave Trnovske in Banjške planote, Brd, Vipavske doline in Krasa so možnosti za sistem daljinskega ogrevanja na biomaso. Možnosti za pridobivanje dodatne električne energije predstavljata tudi bioplin na živinorejskih kmetijah in energija vetra na Banjški planoti. Spodbuja se energetska varčna gradnja. Območje je primerno za izkoriščanje sončne energije. V ta namen je bila zgrajena sončna elektrarna na hitri cesti Vrtojba-Selo. Poleg tega pa se s sončno energijo ogreva vse več kmetij. Narašča tudi zanimanje za vgradnjo toplotnih črpalk in izgradnjo energetske varčnih hiš.

Informacijska infrastruktura

Na težje dostopnih podeželskih območjih so še vedno slabe telekomunikacijske povezave, čeprav se stanje izboljšuje predvsem s postavljanjem brezžičnih povezav. Pokritost z mobilno telefonijo ostaja problem le v določenih ožjih območjih. Občine na območju LAS si prizadevajo za zagotavljanje pogojev za opremljenost vseh naselij s sodobno telekomunikacijsko infrastrukturo. Na območjih razpršene poselitve bodo sčasoma zagotovljene brezžične povezave. Povečevala se bo možnost priključitve na optične kable ter pokritost z radijskimi in digitalnimi televizijskimi signali, signali za mobilno telefonijo ter drugimi.

5.2 Gospodarski položaj območja LAS V OBJEMU SONCA

5.2.1 Opis glavnih gospodarskih dejavnosti na območju LAS V OBJEMU SONCA

Kmetijstvo

Kmetijska dejavnost je poleg pridelave hrane odločilna pri oblikovanju in ohranjanju kulturne krajine in naravnega okolja. Kmetijsko gospodarstvo v Sloveniji je v letu 2010 obsegalo povprečno 6,4 ha kmetijskih zemljišč v uporabi in redilo povprečno 5,6 glav živine. V primerjavi s popisom pred desetimi leti je bila povprečna velikost kmetijskega gospodarstva za 0,8 ha in za 0,1 glavo živine večja. V slovenskem povprečju so v letu 2010 njive obsegale 36 %, trajni nasadi 6 %, trajni travniki in pašniki pa 58 % kmetijskih zemljišč v uporabi.

Na območju LAS predstavljajo velik potencial za razvoj kmetijstva nekateri tipični pridelki in izdelki z višjo dodano vrednostjo: vina vipavskega in briškega vinorodnega okoliša, sadje Vipavske doline in Brd (npr. češnje), kostanj maron (Vitovlje, Pedrovo, Brda), šparglji iz Orehovelj, briška pituralka, goriška sevka, goriški radič, zelišča in oljčno olje. Tradicija oljkarstva se obuja v Brdih, Vipavski dolini in na Krasu (prisotnost torklje na Dobrovem, v Šempetru pri Gorici in Lokvici na Krasu). Tradicija zeliščarstva se obuja na Banjški planoti ter zeliščarstva in gojenja dišavnic (sivka) na Krasu. Ugodni pogoji se kažejo tudi za nadaljnji razvoj živinoreje na Trnovski in Banjški planoti (meso, Lokovski sir,...). Težava, ki bi jo lahko rešili s povezovanjem ponudnikov, kmetovalcev in proizvajalcev ter njihov skupni nastop na trgu, nastaja na eni strani pri pomanjkanju zadostnih količin, saj je povpraševanje po teh izdelkih večje od ponudbe, na drugi strani pa pri pomanjkanju ustreznega podjetniškega znanja in slabe pripravljenosti za povezovanje.

Kmetijska gospodarstva na območju LAS V OBJEMU SONCA glede na rabo zemljišč

Primerjava podatkov za leto 2000 in za leto 2010 kaže, da se površina kmetijskih zemljišč in število kmetijskih gospodarstev v vseh občinah na območju LAS zmanjšuje. V letu 2000 je bilo skupaj 10.068 ha kmetijskih zemljišč in 2.360 kmetijskih gospodarstev, v letu 2010 pa le še 8.550 ha kmetijskih zemljišč in 2.028 kmetijskih gospodarstev. Površina kmetijskih zemljišč se je najmanj zmanjšala v Občini Brda in sicer za 1%, najbolj pa v Občini Šempeter-Vrtojba in sicer za 64%. Število kmetijskih gospodarstev se je najmanj zmanjšalo v Občini Brda - za 5%, najbolj pa v Občini Šempeter-Vrtojba in sicer za 29%.

Tabela 4: Vsa kmetijska zemljišča na območju LAS V OBJEMU SONCA v letu 2000 in 2010

Leto / Občina	2000		2010	
	Površina (ha)	Število kmetijskih gospodarstev	Površina (ha)	Število kmetijskih gospodarstev
Brda	2852	830	2821	791
Miren-Kostanjevica	1377	140	871	101
MO Nova Gorica	4952	1121	4364	919

Šempeter-Vrtojba	416	89	150	63
Renče-Vogrsko	471	180	344	154
Območje LAS skupaj	10.068	2.360	8.550	2.028

Vir: SURS - Popis kmetijstva 2010

Tudi število kmetijskih zemljišč v uporabi se je od leta 2000 do leta 2010 nekoliko zmanjšalo. V letu 2000 je bila na območju LAS površina vseh kmetijskih zemljišč v uporabi 7.705 ha, v letu 2010 pa 7.295 ha. Površina vseh kmetijskih zemljišč v uporabi se je tako zmanjšala za 5,32%, število kmetijskih gospodarstev pa za 14,11% in sicer iz 2.360 na 2.027. Površina kmetijskih zemljišč v uporabi se je v vseh občinah zmanjšala z izjemo v Občini Brda, kjer se je povečala za 10,44% iz 2.327 ha na 2.570 ha. Število kmetijskih zemljišč v uporabi se je najbolj zmanjšalo v Občini Šempeter-Vrtojba in sicer za 62,17%.

Tabela 5: Vsa kmetijska zemljišča v uporabi na območju LAS V OBJEMU SONCA v letu 2000 in 2010

Leto / Občina	2000		2010	
	Površina (ha)	Število kmetijskih gospodarstev	Površina (ha)	Število kmetijskih gospodarstev
Brda	2327	830	2570	791
Miren-Kostanjevica	763	140	526	101
MO Nova Gorica	3834	1121	3727	918
Šempeter-Vrtojba	378	89	143	63
Renče-Vogrsko	403	180	329	154
Območje LAS skupaj	7.705	2.360	7.295	2.027

Vir: SURS - Popis kmetijstva 2010

Glede na tip kmetovanja prevladujejo specializirani gojitelji trajnih nasadov, katerih je na območju LAS skupaj kar 67%, sledijo specializirani pridelovalci poljščin (8,03%) in tisti, ki se ukvarjajo z mešano rastlinsko pridelavo in živinorejo (7,98%). Po vseh občinah je daleč največ specializiranih gojiteljev trajnih nasadov: v Občini Brda 95,3%, v Občini Miren-Kostanjevica 29,41%, v Občini Nova Gorica 51%, v Občini Šempeter-Vrtojba 36,5% in v Občini Renče-Vogrsko 54%. Specializirane rejce pašne živine najdemo samo v Mestni občini Nova Gorica – 15% in v Občini Miren-Kostanjevica 16,7%.

Površina kmetijskih zemljišč v uporabi na kmetijsko gospodarstvo je med leti 2000 in 2010 ostala približno enaka. Največja kmetijska gospodarstva imajo v Občini Miren-Kostanjevica (5,2 ha na kmetijsko gospodarstvo) in v Mestni občini Nova Gorica (4,1 ha). Sledijo občine Brda, Šempeter-Vrtojba in Renče-Vogrsko. Največjo spremembo v velikosti beležimo v Občini Šempeter-Vrtojba, kjer se je velikost kmetijskega gospodarstva zmanjšala iz 4,2 ha v letu 2000 na 2,3 ha v letu 2010.

Tabela 6: Kmetijska gospodarstva po tipu kmetovanja v 2010

Leto / Občina	2010								
	Tip kmetovanja - SKUPAJ	Specializirani pridelovalec poljščin	Specializirani vrtnar	Specializirani gojitelj trajnih nasadov	Specializirani rejec pašne živine	Specializirani prašičerejci in perutninarji	Mešana rastlinska pridelava	Mešana živinoreja	Mešana rastlinska pridelava – živinoreja
Brda	792	3	-	755	z	z	6	z	23
Miren - Kostanjevica	102	13	z	30	17	z	20	z	17
MO Nova Gorica	920	124	9	469	139	5	71	15	88
Šempeter - Vrtojba	63	9	6	23	z	z	8	z	11
Renče - Vogrsko	154	14	6	83	z	z	22	z	23
Območje LAS Skupaj	2031	163	21	1360	156	5	127	15	162

Vir: SURS - Popis kmetijstva 2010

Tabela 7: Število kmetijskih gospodarstev po površini kmetijskih zemljišč v uporabi in površina kmetijskih zemljišč v uporabi na kmetijsko gospodarstvo skladno s popisom kmetijskih zemljišč v letu 2000 in v letu 2010

Leto / Občina	2000			2010		
	Število kmetijskih gospodarstev	Kmetijska zemljišča v uporabi (ha)	Površina kmetijskih zemljišč v uporabi na kmetijsko gospodarstvo (v ha)	Število kmetijskih gospodarstev	Kmetijska zemljišča v uporabi (ha)	Površina kmetijskih zemljišč v uporabi na kmetijsko gospodarstvo (v ha)
Brda	830	2327	2,8	792	2570	3,2
Miren - Kostanjevica	140	763	5,4	102	526	5,2
MO Nova Gorica	1121	3834	3,4	920	3727	4,1
Renče - Vogrsko	180	403	2,2	154	329	2,1
Šempeter - Vrtojba	89	378	4,2	63	143	2,3
Skupaj območje LAS	2360	7705	3,3	2031	7295	3,6

Vir: SURS - Popis kmetijstva 2010

Polnovredna delovna moč izraža obseg dela na kmetijskih gospodarstvih in temelji na razmerju med številom ur, letno porabljenih za delo na kmetiji in enoletnim obsegom dela polno zaposlene osebe (1.800 ur), ki ga uporablja državna statistika delovne sile. V izračunu PDM-ja je upoštevan celoletni delovni vložek na kmetijskem gospodarstvu, kamor je poleg gospodarja, drugih družinskih članov in redno zaposlenih na kmetijskem gospodarstvu vključeno tudi delo najetih strojnih storitev in ter sezonsko in priložnostno delo najete delovne sile. Iz spodnje tabele je razvidno, da so se polnovredne delovne moči na območju LAS med leti 2000 in 2010 zmanjšale in sicer iz 2.398 ur na 1.709 ur. Odstopanja so največja v Občini Šempeter-Vrtojba, kjer se je vložek dela v PDM najbolj zmanjšal in sicer za 56,6%, sledita občini Miren-Kostanjevica (-35,46%) in Renče-Vogrsko (-33,33%). Vložek dela v PDM se je najmanj zmanjšal v Brdih, vendar je kljub temu znižanje precej visoko in znaša kar 25,83%.

Tabela 8: Vložek dela na kmetijskih gospodarstvih v PDM v letu 2000 in 2010

Leto / Občina	Polnovredne delovne moči (PDM)	
	2000	2010
Brda	995	738
Miren - Kostanjevica	141	91
MO Nova Gorica	976	714
Šempeter - Vrtojba	106	46
Renče - Vogrsko	180	120
Skupaj območje LAS	2.398	1.709

Vir: SURS - Popis kmetijstva 2010

Turizem

Turizem predstavlja za območje LAS perspektivno gospodarsko dejavnost. Območje ima številne potencialne za nadaljnji razvoj turizma, ki temeljijo na bogati naravni dediščini, zgodovinski, tehniški in kulturni dediščini, enogastronomiji ter številnih športnih dejavnostih. Temeljni okvir turizma predstavljajo turistične kmetije, katerih ponudba temelji na ohranjanju domačnosti, originalnosti in etnoloških posebnostih. Razvoj turizma sočasno omogoča napredek kmetijstva in razvoj različnih dopolnilnih dejavnosti, saj povezuje kmetijsko pridelavo, predelavo, turistično dejavnost in druge aktivnosti v zaokroženo celoto. Turistične kmetije, izletniške kmetije in specializirani vinotoči oziroma osmice so osnova razvoja turizma na območju LAS. Ne pomenijo le ponudbe hrane in prenočitve, temveč tudi aktivno doživljanje v naravnem in kulturnem okolju, v katerem gostje lahko preživljajo svoj prosti čas. Vinarji in turistične kmetije se tukaj povezujejo v kar tri vinse ceste, in sicer Vinsko cesto Spodnje Vipavske doline, Briško vinsko cesto in Kraško vinsko cesto. Posebno tržno nišo lahko izpolnijo kmetije, ki se ukvarjajo z ekološkim pridelovanjem hrane.

Ponudba turističnih kmetij obsega v Brdih devet turističnih kmetij s prenočišči in štiri izletniške kmetije. Prenocitve ponuja še pet hotelov in osem zasebnih ponudnikov sob in apartmajev. V Občini Miren-Kostanjevica sta dve turistični kmetiji s prenočitvami in en vinotoč. Prenocitve ponuja še en ponudnik

apartmajev in sob. V Občini Renče-Vogrsko je ena turistična kmetija, en zasebni ponudnik sob in prenočišč, gostilna s prenočišči in ena osmica. V Mestni občini Nova Gorica je na razpolago kamp in šest turističnih kmetij s prenočitvami. Prenoitve nudi še šest ponudnikov apartmajev in sob. Ponudbo ekoloških in turističnih kmetij bi se dalo dopolnit z bogato etnološko dediščino območja. Obstaja tudi cela vrsta izjemnih vinskih kleti, blagovnih znamk in imen, ki so dandanes na trgu sinonim za vrhunsko kakovost. Vzporedno se postopoma razvija tudi kulinarčna ponudba.

Turistična društva, druge nevladne organizacije in turistično informacijski centri so glavni pospeševalci razvoja turizma na podeželju. Še posebej to velja za območja, kjer ni večjih turističnih ponudnikov. Njihove pretežne dejavnosti se nanašajo na nudenje informacij in na ozaveščanje prebivalstva, na organizacijo prireditev in čistilnih akcij, izdajanje promocijskega gradiva in usposabljanje članov. Društva si še posebej prizadevajo za ohranjanje naravne in kulturne dediščine, šeg, navad in starih običajev.

Ponudba območja LAS temelji na naravnih danostih. Spodbuja se razvoj športno rekreacijske in turistične dejavnosti, v povezavi z naravnimi in kulturnimi posebnostmi območja. Športna in rekreacijska ponudba je podprta s ponudbo pohodniških poti (npr. pohodne poti po Brdih, energijska pot Od Lijaka do Sekulaka, Planinske poti na Trnovski planoti, Pot na Sabotin – Park miru, pot na Trstelj), kolesarskih poti (npr. po Trnovski planoti, po Vipavski dolini in Krasu), konjeniških poti (povezovalna konjeniška pot po občini Renče-Vogrsko in občini Miren-Kostanjevica) in drugih tematskih poti. Razvito je tudi padalstvo v Lijaku. Kajakaštvo kot vodni šport je razvito na reki Soči in sicer v Solkanu, kjer deluje tudi kajak klub.

Na območju obstaja bogata zgodovinska in kulturna dediščina: zgodovinske poti (Sabotin, Škabrijel, Cerje, Poti miru, ...), dediščina iz prve svetovne vojne (muzeji), ..

Na določenih območjih LAS so ohranjene tradicionalne obrti (npr. kovaštvo na območju Lokovca) ter ročnih spretnosti (obrtiški izdelki iz lesa, volne, kovin, ...).

Obisk vseh turistov na območju LAS je v obdobju od leta 2008 do leta 2014 nekoliko upadel. Leta 2014 je bil obisk v primerjavi z letom 2008 nižji za 4,2%. Najbolj je padel obisk domačih turistov, in sicer za kar 35,2%, medtem ko je obisk tujih turistov nekoliko narasel, in sicer za 1,4%. Število domačih turistov je najbolj upadlo v Mestni občini Nova Gorica in v Občini Brda. Število tujih turistov je najbolj poraslo v Občini Miren-Kostanjevica in v Občini Brda. Delež tujih turistov v letu 2008 je bil 84,75% vseh turistov obravnavanega območja, v letu 2013 89,69%, v letu 2015 pa 89,77%. Največji delež turistov je bil v Mestni občini Nova Gorica. Največ turistov pride v Mestno občino Nova Gorica ter v Občino Brda.

Tabela 9: Prihodi turistov v letih 2008, 2013 in 2014

Leto / Občina	2008 ¹				2013				2014			
	Domači turisti	Tuji turisti	% tujih turistov	Skupaj	Domači turisti	Tuji turisti	% tujih turistov	Skupaj	Domači turisti	Tuji turisti	% tujih turistov	Skupaj
Brda	4.643	2.921	38,62%	7.564	3.395	8.484	71,42%	11.879	3.992	10.817	73,04%	14.809
Miren-Kostanjevica	167	142	45,95%	309	148	509	77,47%	657	141	501	78,03%	642
MO Nova Gorica	7.686	68.819	89,95%	76.505	5.504	69.745	92,69%	75.249	6.101	78.523	92,79%	84.624
Renče-Vogrsko	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Sempeter-Vrtojba	1.471	5.788	79,74%	7.259	z	z	z	z	z	z	z	z
Skupaj LAS	13.967	77.670	84,75%	91.637	9.047	78.738	89,69%	87.785	10.234	89.841	89,77%	100.075

Vir: SURS 2015

Leta 2013 je bilo število nočitev v primerjavi z letom 2008 nižje za 12,2%. Najbolj je padlo število nočitev domačih turistov, in sicer za kar 54,1%, medtem ko je število nočitev tujih turistov upadlo za 3,2%. Število nočitev domačih turistov je najbolj upadlo v Občini Brda. Število nočitev tujih turistov je najbolj naraslo v Občini Miren-Kostanjevica, nekoliko upadlo pa v Mestni občini Nova Gorica. Delež nočitev tujih turistov predstavlja v letu 2008 82,35% nočitev vseh turistov na obravnavanem območju, v letu 2013 90,77%, v letu 2014 pa 91,25% nočitev vseh turistov na obravnavanem območju. Delež nočitev

¹ S 1. januarjem 2008 je v vseh državah članicah Evropske unije začela veljati nova klasifikacija dejavnosti poslovnih subjektov NACE Rev 2., ki je nadomestila prej veljavno klasifikacijo NACE Rev. 1.1. V Republiki Sloveniji je v veljavo stopila nacionalna različica standardne klasifikacije, imenovana SKD 2008, ki v celoti povzema evropsko klasifikacijo dejavnosti, hkrati pa jo tudi dopolnjuje z nacionalnimi podrazredi. Zaradi primerljivosti podatkov je torej prvo obravnavano leto 2008.

tujih turistov torej narašča. V vseh občinah prevladujejo nočitve tujih turistov v primerjavi z domačimi. Povprečna doba bivanja v letu 2008 je bila 2 dni, v letu 2013 pa se je znižala na 1,8 dni.

Tabela 10: Prenočitve turistov v letih 2008, 2013 in 2014

Leto / Občina	2008				2013				2014			
	Domači turisti	Tuji turisti	% tujih turistov	Skupaj	Domači turisti	Tuji turisti	% tujih turistov	Skupaj	Domači turisti	Tuji turisti	% tujih turistov	Skupaj
Brda	12.994	8.143	38,52%	21.137	4.726	14.832	75,84%	19.558	5.744	20.364	78%	26.108
Miren-Kostanjevica	263	503	65,67%	766	259	1.348	83,88%	1.607	346	1.121	74,4%	1.467
MO Nova Gorica	16.353	130.014	88,83%	146.367	9.790	129.186	92,96%	138.976	9.779	144.000	93,6%	153.779
Renče-Vogrsko	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z	z
Šempeter-Vrtojba	2.571	11.520	81,75%	14.091	z	z	z	z	z	z	z	z
Skupaj LAS	32.181	150.180	82,35%	182.361	14.775	145.366	90,77%	160.141	15.869	165.485	91,25	181.354

Vir: SURS 2015

5.2.2 Stanje na področju gospodarstva na območju LAS V OBJEMU SONCA

Na območju petih občin je bilo v letu 2014 registriranih 2.405 samostojnih podjetnikov in 1.773 družb. Število samostojnih podjetnikov in družb se je nekoliko povečalo, če ga primerjamo s številom, ki je bilo zabeleženo v prejšnji lokalni razvojni strategiji, ki je v letu 2006 beležila 2.398 samostojnih podjetnikov ter 1.242 družb. Zanimivo je, da se je kljub povečanju tako števila samostojnih podjetnikov kot družb, število zaposlenih pri samostojnih podjetnikih oziroma pri družbah precej zmanjšalo. V letu 2006 so samostojni podjetniki zaposlovali 1.300 oseb, v letu 2014 pa 1.019. Družbe so v letu 2006 zaposlovale 13.157 oseb, v letu 2014 pa le 11.118. V letu 2006 so samostojni podjetniki in družbe skupaj zaposlovali 14.457 oseb, v letu 2014 pa 12.137. Največje število samostojnih podjetnikov in družb se nahaja v Mestni občini Nova Gorica, kar je med drugim posledica tega, da je tu največje urbano naselje na območju (Nova Gorica) z visoko koncentracijo podjetij. Najmanj samostojnih podjetnikov in družb je v Občini Brda.

Tabela 11: Število samostojnih podjetnikov in družb, leto 2014

OBČINA	Samostojni podjetniki	Zaposleni – s.p.	Družbe	Zaposleni - družbe
Brda	165	75	90	163
Miren - Kostanjevica	204	121	107	539
MO Nova Gorica	1.512	653	1.154	6.801
Renče - Vogrsko	192	83	105	980
Šempeter - Vrtojba	332	87	317	2.635
SKUPAJ	2.405	1.019	1.773	11.118

Vir: Informacija v letu 2014, Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJ PES)

Tabela 12: Skupni prihodki s.p. in družb v letu 2014

OBČINA	PRIHODKI SKUPAJ – s.p. v tisoč EUR	PRIHODKI SKUPAJ – družbe v tisoč EUR
Brda	16.264	37.663
Miren - Kostanjevica	14.977	68.412
MO Nova Gorica	72.617	962.716
Renče - Vogrsko	9.806	183.294
Šempeter - Vrtojba	12.190	411.844
SKUPAJ	125.854	1.663.929

Vir: Informacija v letu 2014, Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJ PES);

Samostojni podjetniki so v letu 2014 ustvarili približno 125,9 mio EUR prihodkov, družbe pa približno 1.663,9 mio EUR prihodkov, kar je primerljivo z letom 2006, ko so samostojni podjetniki ustvarili približno 132,6 mio EUR prihodkov, družbe pa približno 1.660,2 mio.

Tabela 13: Število poslovnih subjektov po občinah po dejavnostih na dan 31.12.2014

Področje dejavnosti SKD/ Občina	Brda	Miren-Kostanjevica	Nova Gorica	Renče-Vogrsko	Sempeter-Vrtojba	Skupaj
A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	21	10	32	7	-	70
B Rudarstvo	-	-	-	-	-	0
C Predelovalne dejavnosti	38	62	299	53	77	529
D Oskrba z električno energijo, plinom in paro	2	1	20	-	5	28
E Oskrba z vodo; ravnanje z odpadki; saniranje okolja	-	-	6	-	2	8
F Gradbeništvo	45	63	398	57	83	646
G Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	70	61	622	67	180	1.000
H Promet in skladiščenje	7	24	132	26	75	264
I Gostinstvo	63	26	166	19	22	296
J Informacijske in komunikacijske dejavnosti	10	10	107	12	34	173
K Finančne in zavarovalniške dejavnosti	3	3	55	5	6	72
L Poslovanje z nepremičninami	1	1	59	3	3	67
M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	49	42	601	40	116	848
N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	17	8	131	15	22	193
O Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti	3	10	33	4	3	53
P Izobraževanje	8	7	84	10	10	119
Q Zdravstvo in socialno varstvo	5	7	106	4	22	144
R Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	28	20	289	21	45	403
S Druge dejavnosti	79	71	557	44	87	838
T Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem; proizvodnja za lastno rabo	-	-	-	-	-	0
U Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	-	-	1	-	-	1
Skupaj	449	426	3.698	387	792	5.752

Vir: »AJPes – Poslovni register Slovenije«, 19.11.2015

Poslovni subjekti so pravne in fizične osebe, ki na podlagi vpisa v ustrezne primarne registre, evidence, razvide ali na podlagi zakona opravljajo registrirane ali s predpisom ali z aktom o ustanovitvi določene dejavnosti v zakonsko določeni pravno-organizacijski obliki in so vpisane v Poslovni register Slovenije.

Pravne osebe so gospodarske družbe, zavodi, društva, organi in organizacije. Fizične osebe so samostojni podjetniki posamezniki in druge fizične osebe, ki na prostem trgu samostojno in trajno opravljajo različne, izključno pridobitne dejavnosti.

Med vsemi poslovnimi subjekti po dejavnostih prevladujejo poslovni subjekti s področja trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil s 17,40%, sledijo poslovni subjekti s področja strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti s 14,74%, sledijo poslovni subjekti s področja drugih dejavnosti s 14,60%, s področja gradbeništva 11,23% in s področja predelovalne dejavnosti 9,20%. Relativno visoko se uvrščajo tudi kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti – 7%. Poslovni subjekti z ostalimi dejavnostmi so zastopani v manjši meri.

5.2.3 Stopnja brezposelnosti na območju LAS V OBJEMU SONCA

Na območju LAS je bilo na dan 1. 1. 2015 registriranih 2.601 brezposelnih oseb, od tega 1.311 moških in 1.290 žensk oziroma 50,40% moških in 49,60% žensk. Kar 62,80% registriranih brezposelnih oseb prihaja iz Mestne občine Nova Gorica. Podatki se zbirajo na ravni občin, zato so med njimi zajeti tudi brezposelni v mestu Nova Gorica, ki je iz območja LAS izločeno.

Število registriranih brezposelnih oseb upada, saj je bilo na dan 1. 1. 2015 registriranih 2.601 brezposelnih oseb, na dan 1. 1. 2014 pa 2.944. Nekoliko večji delež brezposelnih oseb predstavljajo moški. Znižanje brezposelnosti in s tem povečanje zaposlenosti je povzročilo okrevanje od gospodarske krize, ki je v preteklem obdobju vplivala na izgubo in na pomanjkanje novih delovnih mest.

Tabela 14: Registrirane brezposelne osebe na dan 1. 1. 2015

Obdobje/ Občina	1. 1. 2015		
	SKUPAJ	MOŠKI	ŽENSKE
Brda	189	95	94
Miren-Kostanjevica	242	127	115
MO Nova Gorica	1.633	815	818
Renče-Vogrsko	198	100	98
Šempeter-Vrtojba	339	174	165
SKUPAJ	2.601	1.311	1.290
%	100%	50,4%	49,6%

Vir: SURS 2015

Glede na starostno strukturo je na območju LAS največ brezposelnih oseb v starostni skupini nad 50 let, in sicer 30,40%. Delež se je v letu 2015 glede na predhodno leto nekoliko povečal in sicer za 0,68 odstotnih točk. Ta starostna skupina je težko zaposljiva, saj starejše nad 50 let zaradi bližine upokojitve delodajalci zelo neradi zaposlujejo.

Kar 28,50% brezposelnih je v starostni skupini od 30 do 40 let. Tudi ta delež se je v letu 2015 glede na predhodno leto nekoliko povečal, in sicer za 2,92 odstotnih točk.

19,10% brezposelnih je v starostni skupini od 40 do 50 let. Ta delež se v primerjavi s preteklim letom ni bistveno spremenil. 15,30% brezposelnih je v starostni skupini od 25 do 30 let in 6,70% brezposelnih je v starostni skupini do 25 let.

Mladi po končanem študiju težko najdejo zaposlitev. Delodajalci jih ne želijo zaposliti predvsem zaradi pomanjkanja izkušenj, saj gre v veliko primerih za iskanje prve zaposlitve. Obravnavano območje se sooča s pomanjkanjem novih delovnih mest. Razlogi so gospodarska kriza, krčenje delovnih mest in podaljševanje delovne dobe. V zadnjih letih država uvaja instrumente spodbujanja podjetništva med mladimi. Eden od uspešnih programov je Podjetno v svet podjetništva, ki se je od leta 2013 odvijal tudi v Goriški regiji.

Tabela 15: Starostna struktura registriranih brezposelnih oseb na dan 1. 1. 2015

Občina / Območje	do 25	25 do 30	30 do 40	40 do 50	50 in več	Skupaj
Brda	16	33	61	27	52	189
Miren-Kostanjevica	22	39	63	48	70	242
MO Nova Gorica	107	232	471	333	490	1633
Renče-Vogrsko	10	36	45	31	76	198
Šempeter-Vrtojba	20	59	100	57	103	339
Skupaj	175	399	740	496	791	2.601
%	6,7%	15,3%	28,5%	19,1%	30,4%	100%

Vir: SURS 2015

Stopnja registrirane brezposelnosti je od leta 2007 do 2014 naraščala, v letu 2015 pa se je zgodil preobrat v nasprotno smer. V letu 2007 je bila stopnja registrirane brezposelnosti 5,60%, v letu 2013 12,10%, v letu 2014 pa je glede na predhodno leto narasla še za 0,5 odstotnih točk in je tako znašala 12,60%. V letu 2015 se je stopnja registrirane brezposelnosti znižala za 1,6 odstotnih točk in znašala

11,00%. Stopnja registrirane brezposelnosti se je v letu 2015 znižala v vseh 5 občinah LAS. Stopnja registrirane brezposelnosti se je najbolj znižala v občini Brda in sicer za 2,5 odstotne točke, v občini Miren-Kostanjevica se je znižala za 1,7 odstotne točke, v občini Nova Gorica za 1,6 odstotne točke, v občini Šempeter-Vrtojba za 1,3 odstotne točke in v občini Renče-Vogrsko pa za 1 odstotno točko.

Tabela 16: Stopnja registrirane brezposelnosti na območju LAS V OBJEMU SONCA na dan 1. 1. 2007, 1. 1. 2013, 1. 1. 2014 in 1. 1. 2015

Leto/ Občina	STOPNJA REGISTRIRANE BREZPOSELNOSTI			
	1.1.2007	1.1.2013	1.1.2014	1.1.2015
Brda	4,8	8,8	10,8	8,3
Miren-Kostanjevica	5,7	12,6	13,5	11,8
MO Nova Gorica	5,4	12,9	13,5	11,9
Renče-Vogrsko	5,9	12,6	11,5	10,5
Šempeter-Vrtojba	6,1	13,5	13,8	12,5
Skupaj	5,6	12,1	12,6	11

Vir: SURS 2015

5.3 Demografske in sociološke značilnosti na območju LAS V OBJEMU SONCA

5.3.1 Število in gostota prebivalcev na obravnavanem območju LAS V OBJEMU SONCA

Na območju LAS, ki meri 458,7 km², živi skupaj 52.913 prebivalcev, od tega je 50,27% moških in 49,73% žensk. Največ prebivalcev na območju LAS biva v Mestni občini Nova Gorica (47,00%), najmanj pa v Občini Renče-Vogrsko (11,00%).

Gostota prebivalstva na proučevanjem območju znaša 87,8 ljudi na km², kar priča o relativno dobri poseljenosti območja v primerjavi z drugimi območji. Gostota poseljenosti je nižja v primerjavi s slovenskim povprečjem, ki znaša 99 ljudi na km² in tudi nižja v primerjavi s prejšnjim obdobjem, kar je predvsem posledica tega, da se je območju LAS priključilo območje Trnovske in Banjske planote v Mestni občini Nova Gorica, za katerega je značilno teritorialno veliko območje in slabša poseljenost. Najmanjša gostota prebivalstva je prav zaradi tega na območju Mestne občine Nova Gorica (68,2 prebivalcev na km²), daleč največja pa je v Občini Šempeter-Vrtojba (kar 423,1 prebivalcev na km²). Občino namreč sestavljata le obe omenjeni mesti, kjer je poselitev strjena in so pogoste večnadstropne zgradbe. Prav gosta naseljenost območja je tista, ki pozitivno vpliva na zmožnost doseganja ciljev, ki smo si jih zastavili v strategiji lokalnega razvoja in za njeno učinkovito izvajanje.

Tabela 17: Število prebivalcev na območju LAS V OBJEMU SONCA po občinah na dan 1. 7. 2014

Občina	Število prebivalcev	Moški	Ženske	Delež
Brda	5705	2823	2882	11%
Miren-Kostanjevica	4847	2430	2417	9%
MO Nova Gorica	31752	15657	16095	60%
Renče-Vogrsko	4305	2185	2120	8%
Šempeter-Vrtojba	6304	3109	3195	12%
SKUPAJ:	52913			100%

Vir: SURS 2015 (podatki na dan 1. 7. 2014)

Tabela 18: Gostota naseljenosti na območju LAS V OBJEMU SONCA na dan 1. 7. 2014

Gostota naseljenosti	Občina:
	Brda
	79,2
	Miren - Kostanjevica
	77,2
	MO Nova Gorica
	113,6
	Renče - Vogrsko
	145,9
	Šempeter - Vrtojba
	423,1
	Območje LAS
	115,35

Vir: SURS 2015 (podatki na dan 1. 7. 2014)

5.3.2 Gibanje števila prebivalcev na območju LAS V OBJEMU SONCA v obdobju zadnjih 10 let

V obdobju zadnjih desetih let se je število prebivalcev po občinah na območju LAS različno povečalo oziroma zmanjševalo. V letu 2014 je število prebivalcev rahlo nižje v primerjavi s prejšnjimi leti, čeprav ni večjih bistvenih sprememb. V primerjavi z letom 2005 je v letu 2014 število prebivalcev v vseh občinah rahlo upadlo, razen v občini Miren-Kostanjevica, kjer se je minimalno povečalo. V obdobju od 2005 do 2014 se je skupno število prebivalcev na območju LAS zmanjšalo za 190. Kljub temu ne moremo govoriti o upadanju števila prebivalcev na območju LAS, saj se podatki iz leta v leto spreminjajo, bodisi v plus bodisi v minus. Trdimo lahko, da je število prebivalcev na območju konstantno.

Tabela 19: Gibanje števila prebivalcev na območju LAS V OBJEMU SONCA v obdobju zadnjih 10 let (podatki na dan 1.7.)

Leto / Občina	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Brda	5760	5749	5764	5662	5686	5757	5747	5763	5751	5705
Miren - Kostanjevica	4821	4821	4834	4799	4895	4823	4848	4804	4854	4847
MO Nova Gorica	36084	36224	31991	31799	32039	32070	31992	31932	31797	31752
Renče - Vogrsko	-	-	4309	4171	4287	4295	4285	4288	4302	4305
Šempeter - Vrtojba	6438	6432	6473	6316	6367	6368	6360	6380	6385	6304
Območje LAS	53103	53226	53371	52747	53274	53313	53232	53167	53089	52913

Vir: SURS, http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/viewplus.asp?ma=H227S&ti=&path=../Database/Hitre_Repozitorij/&lang=2 in Statistični letopis Republike Slovenije 2006, 2007, 2008, 2009, 2010

* Podatek vključuje tudi prebivalce območja Občine Renče-Vogrsko, ki se je kasneje odcepila od Mestne občine Nova Gorica.

Gibanje števila prebivalcev po starosti na območju LAS za vzorčno leto 2005, 2008, 2011 in 2014

Iz razpoložljivih podatkov je razvidno, da se delež prebivalstva mlajšega od 15 let na območju LAS rahlo povečuje, in sicer iz 13,2% v letu 2008 na 13,9% v letu 2014. Bolj od tega pa se večja delež prebivalstva starejšega od 65 let in sicer iz 18,20% v letu 2008 na 19,8% v letu 2014, kar po vsej verjetnosti lahko pripišemo tako staranju prebivalstva kakor tudi vedno višji pričakovani življenjski dobi in vzorcu starostne skupine starejših od 65 let, ki vključuje tudi prebivalstvo starejše od 80 let.

Problematičen je tudi indeks staranja, ki se iz leta v leto povečuje in sicer od 138,1 v letu 2008 in 132,6 v letu 2011 na 140,3 v letu 2014. Indeks staranja je namreč pomemben demografski kazalnik, ki nam pove, kako staro je prebivalstvo. Indeks staranja je razmerje med starim prebivalstvom (starim 65 let in več) in mladim prebivalstvom (starim od 0–14 let), pomnoženo s 100. Čim nižji je indeks staranja, tem ugodnejša je starostna struktura prebivalstva. Po različnih definicijah je ugoden indeks staranja med 40 in 50 – vrednost, ki je na območju LAS bistveno presežena.

Podatki za leto 2015 kažejo na indeks staranja 142,96 v letu 2015 (izračunano na dan 1. 1. 2015) kar govori o tem, da je prebivalstvo na območju LAS sorazmerno staro.

Glede na starostno skupino je med prebivalci celotnega območja LAS v letu 2014 13,9% starih do 15 let, 66,3% je v starosti med 15 in 64 let in 19,8% je starejših od 65 let. Za naravno reprodukcijo prebivalstva mora biti delež prve skupine višji od deleža zadnje skupine, kar za območje LAS ne velja. Iz tega razloga lahko pričakujemo, da se bo ob nadaljevanju dosedanjega trenda gibanja števila prebivalcev le-to zmanjševalo, kar pa se lahko obrne v primeru povečanja naravnega prirastka ali pozitivnega migracijskega salda.

Podatki kažejo, da je stanje v vseh obravnavanih občinah zaskrbljujoče, saj je razlika v deležih mlade (od 0 do 14 let) in starejše (nad 65 let) populacije povsod zelo visoka, kar je lepo razvidno iz naslednje tabele:

Tabela 20: Delež prebivalcev po starostnih skupinah, leto 2014

Občina	0-14 let	15-64 let	65 + let	SKUPAJ:
Brda	13,3%	66,4%	20,3%	100%
Miren - Kostanjevica	13,9%	67,3%	18,8%	100%
MO Nova Gorica	14,3%	65,8%	19,9%	100%
Renče - Vogrsko	13,5%	67,4%	19,1%	100%
Šempeter - Vrtojba	13,2%	66,9%	19,9%	100%
Skupaj območje LAS	13,9%	66,3%	19,8%	100%
SLOVENIJA	14,7%	67,6%	17,7%	100%

Vir: SURS 2015 (Podatki na dan 1. 7. 2014)

5.3.3 Izobrazbena struktura prebivalstva na območju LAS V OBJEMU SONCA

Na območju LAS ima skoraj tretjina (28%) prebivalcev starejših od 15 let srednjo strokovno ali srednjo splošno izobrazbo, 24% prebivalcev ima osnovnošolsko izobrazbo, 23% prebivalcev ima nižjo poklicno ali srednjo poklicno izobrazbo, 22% ima višješolsko in visokošolsko izobrazbo in komaj 3% prebivalcev je brez izobrazbe oziroma je opravilo le nepopolno osnovno šolo.

Izobrazbena struktura je povprečna, pri čemer ne izstopa niti nižje niti višje izobražena skupina prebivalstva. Iz spodnjih tabel je razvidna primerjava izobrazbene strukture po občinah in po letih (od leta 2012 do 2014).

Tabela 21: Prebivalstvo, staro 15 let ali več, po občinah LAS V OBJEMU SONCA in skupaj po izobrazbi na dan 1. 1. 2012

Občina	SKUPAJ	Brez izobrazbe, nepopolna osnovnošolska	Osnovnošolska	Nižja poklicna, srednja poklicna	Srednja strokovna, srednja splošna	Višješolska, visokošolska - Skupaj
Brda	5.001	350	1.265	1.236	1.433	717
Miren – K.	4.203	101	1.122	1.067	1.219	694
MO Nova Gorica	27.630	888	6.857	6.247	7.685	5.953
Renče - Vogrsko	3.753	135	996	1.005	999	618
Šempeter - Vrtojba	5.521	116	1.254	1.251	1.618	1.282
Območje LAS	46.108	1.590	11.494	10.806	12.954	9.264
Izobrazba po deležih	100%	4%	25%	23%	28%	20%

Vir: SURS 2015

Tabela 22: Prebivalstvo, staro 15 let ali več, po občinah LAS V OBJEMU SONCA in skupaj po izobrazbi na dan 1. 1. 2013

Občina	SKUPAJ	Brez izobrazbe, nepopolna osnovnošolska	Osnovnošolska	Nižja poklicna, srednja poklicna	Srednja strokovna, srednja splošna	Višješolska, visokošolska - Skupaj
Brda	4.972	332	1.242	1.196	1.465	737
Miren – K.	4.180	94	1.085	1.038	1.235	728
MO Nova Gorica	27.485	851	6.725	6.141	7.704	6.064
Renče - Vogrsko	3.750	124	989	976	1.021	640
Šempeter - Vrtojba	5.527	112	1.240	1.224	1.663	1.288
Območje LAS	45.914	1.513	11.281	10.575	13.088	9.457
Izobrazba po deležih	100%	3%	25%	23%	28%	21%

Vir: SURS 2015

Tabela 23: Prebivalstvo, staro 15 let ali več, po občinah LAS V OBJEMU SONCA in skupaj po izobrazbi na dan 1. 1. 2014

Občina	SKUPAJ	Brez izobrazbe, nepopolna osnovnošolska	Osnovnošolska	Nižja poklicna, srednja poklicna	Srednja strokovna, srednja splošna	Višješolska, visokošolska - Skupaj
Brda	4.944	319	1.231	1.195	1.398	801
Miren - Kostanjevica	4.171	89	1.071	1.023	1.217	771
MO Nova Gorica	27.266	840	6.601	6.059	7.550	6.216
Renče - Vogrsko	3.752	116	966	968	1.000	702
Šempeter - Vrtojba	5.466	107	1.238	1.176	1.613	1.332
Območje LAS	45.599	1.471	11.107	10.421	12.778	9.822
Izobrazba po deležih	100%	3%	24%	23%	28%	22%

Vir: SURS 2015

5.3.4 Stanje na področju izobraževanja in kulture na območju LAS V OBJEMU SONCA

Izobraževanje

Javni vzgojno-izobraževalni zavodi na območju LAS V OBJEMU SONCA

Na območju LAS deluje 39 javnih vzgojno-izobraževalnih javnih zavodov. Med njimi je 22 vrtcev in 20 osnovnih šol. Največje število vrtcev in osnovnih šol se nahaja v Mestni občini Nova Gorica (10 vrtcev in 10 osnovnih šol), kjer živi tudi največje število prebivalcev območja LAS. V ostalih občinah se število vrtcev in osnovnih šol giblje med 2 in 4, kar kaže na dokaj podobne demografske značilnosti ostalih občin.

Večina srednjih šol se nahaja v mestu Nova Gorica (Gimnazija Nova Gorica ter Šolski center Nova Gorica, kjer delujejo Elektrotehniška in računalniška šola; Gimnazija in zdravstvena šola; Srednja ekonomska in trgovska šola ter Strojna, prometna in lesarska šola), v Šempetru pri Gorici je locirana Biotehniška šola, ki ravno tako deluje v okviru Šolskega centra Nova Gorica. V sklopu Šolskega centra deluje tudi Višja strokovna šola in Medpodjetniški izobraževalni center (MIC). Ljudska univerza Nova Gorica (LUNG) ponuja poklicne in srednješolske programe za odrasle (Trgovec, Frizer, Predšolska vzgoja in Ekonomski tehnik).

Čeprav je bilo še v začetku tega desetletja ponudba višješolskih programov sorazmerno skromna, se je v zadnjem času slika spremenila. Vpis na strokovne višješolske programe je možen tako v sklopu Šolskega centra Nova Gorica kot tudi na programe, ki se v sodelovanju z izobraževalnimi institucijami po Sloveniji izvajajo v okviru višješolskega centra Lampreht consulting in Ljudske univerze v Novi Gorici.

V Mestni občini Nova Gorica se nahaja tudi Univerza v Novi Gorici (v nadaljevanju UNG) s sedežem v Rožni Dolini. Svojo pedagoško dejavnost izvaja na petih fakulteta in na dveh visokih šolah. V okviru univerze na območju LAS delujejo Fakulteta za aplikativno naravoslovje, Fakulteta za humanistiko, Fakulteta za podiplomski študij, Fakulteta za znanosti o okolju, Poslovno-tehniška fakulteta in Visoka šola za umetnost. V okviru UNG deluje tudi Visoka šola za vinogradništvo in vinarstvo s sedežem v Vipavi – izven območja LAS. Na UNG je v bilo v študijskem letu 2014/2015 skupaj vpisanih 440 študentov (brez absolventov), od tega 259 na dodiplomske programe, 105 na programe II. stopnje in 76 študentov na doktorske študijske programe in programe III. stopnje. V naselju Nova Gorica je tudi sedež Evropske pravne fakultete in Fakultete za uporabne družbene študije. Dodiplomski in podiplomski študij kot on-line študij DOBE Maribor ponuja tudi Ljudska univerza Nova Gorica (LUNG). Poleg programov za pridobitev izobrazbe, LUNG ponuja tudi programe vseživljenjskega učenja (jeziki, usposabljanja, NPK-ji...).

Tabela 24: Število izobraževalnih ustanov, leto 2014

Občina	Število vrtcev	Število osnovnih šol	Število Srednješolskih smeri	Število visokošolskih zavodov *
Brda	2	2	0	0
Miren-Kostanjevica	4	3	0	0
MO Nova Gorica	10	10	32	8
Renče-Vogrsko	2	3	0	0
Šempeter-Vrtojba	4	2	9	0
SKUPAJ	22	20	41	8

Vir: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

* Vir: <http://www.dijaski.net>;

Primerjava podatkov za vzorčna leta 2012, 2013 in 2014 kaže, da se tako na območju LAS kot v vseh občinah na območju LAS rahlo povečuje število otrok vključenih v vrtce po občinah stalnega prebivališča kot tudi število otrok vpisanih v osnovno šolo. Nasprotno s tem se število dijakov po občinah stalnega prebivališča zmanjšuje. Na celotnem območju LAS se je število dijakov zmanjšalo iz 1.955 v letu 2012 na 1.819 v letu 2014. Prav tako se zmanjšuje število študentov vpisanih v terciarno izobraževanje (iz 1.973 v letu 2012 na 1.517 v letu 2014) in število študentov vpisanih v terciarno izobraževanje, ki vključuje tudi specialistični, magistrski in doktorski študij (iz 2.529 v letu 2012 na 2.146 v letu 2014).

Tabela 25: Število posameznikov vključenih v različne izobraževalne ustanove, leto 2012

Občina	Otroci, vključeni v vrtce po občini stalnega prebivališča	Število otrok vpisanih v osnovno šolo	Število dijakov po občini stalnega prebivališča	Število študentov vpisanih v terciarno izobraževanje	Število študentov vpisanih v terciarno izobraževanje*
Brda	198	377	227	225	288
Miren-Kostanjevica	164	310	163	189	252
MO Nova Gorica	1.222	2.406	1.145	1.159	1.472
Renče-Vogrsko	147	270	174	158	209
Šempeter-Vrtojba	224	556	246	242	308
Območje LAS Skupaj	1.955	3.919	1.955	1.973	2.529

Vir: SURS 2015, * je všteti tudi specialistični, magistrski in doktorski študij;

Tabela 26: Število posameznikov vključenih v različne izobraževalne ustanove, leto 2013

Občina	Otroci, vključeni v vrtce po občini stalnega prebivališča	Število otrok vpisanih v osnovno šolo	Število dijakov po občini stalnega prebivališča	Število študentov vpisanih v terciarno izobraževanje	Število študentov vpisanih v terciarno izobraževanje SKUPAJ *
Brda	224	378	219	182	258
Miren-Kostanjevica	186	309	144	164	234
MO Nova Gorica	1.247	2.454	1.193	1.026	1.353
Renče-Vogrsko	158	291	151	133	187
Šempeter-Vrtojba	239	578	241	199	276
Območje LAS Skupaj	2.054	4.010	1.948	1.704	2.308

Vir: SURS 2015, * v štetje je všteti tudi specialistični, magistrski in doktorski študij

Tabela 27: Število posameznikov vključenih v različne izobraževalne ustanove, leto 2014

Občina	Otroci, vključeni v vrtce po občini stalnega prebivališča	Število otrok vpisanih v osnovno šolo	Število dijakov po občini stalnega prebivališča	Število študentov vpisanih v terciarno izobraževanje	Število študentov vpisanih v terciarno izobraževanje*
Brda	217	383	209	165	241
Miren-K.	184	300	160	136	211
MO Nova Gorica	1.210	2.520	1.084	898	1.236
Renče-Vogrsko	165	302	145	123	175
Šempeter-Vrtojba	240	595	221	195	283
Območje LAS Skupaj	2.016	4.100	1.819	1.517	2.146

Vir: SURS 2015, * je všteti tudi specialistični, magistrski in doktorski študij

Kultura

Društvena ljubiteljska dejavnost je na območju LAS zelo dobro razvita in predstavlja aktivno obliko interesnega združevanja in povezovanja ljudi. Podatki kažejo, da je na območju petih občin vključenih v LAS registriranih več kot 350 društev (brez društev, ki so registrirana v mestu Nova Gorica). Med društvi prevladujejo kulturna, športna in turistična društva. Med kulturnimi društvi se nahajajo tudi taka, ki se ukvarjajo s posebnimi zgodovinskimi tematikami kot npr. prva svetovna vojna ali pa ohranjanje kulturne dediščine aleksandrink. Na območju LAS delujeta tudi dva javna zavoda na tem področju in sicer: Javni zavod za kulturo, šport, turizem in mladino Šempeter-Vrtojba in Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda.

Javne službe varstva kulturne dediščine v Mestni občini Nova Gorica izvajajo Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Nova Gorica, Goriški muzej Kromberk – Nova Gorica in Pokrajinski arhiv Nova Gorica. Javno službo knjižničarstva izvaja Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica, ki ima ob določenih dnevih v tednu organizirane svoje krajevne knjižnice v Biljah, Braniku, Prvačini, Renčah in v Solkanu. Po oddaljenih krajih in naseljih pa potuje potujoča knjižnica, ki izposoja knjige za otroke in odrasle. Javne službe na področju organizacije in izvajanja umetniških dejavnosti izvajajo Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, Kulturni dom Nova Gorica, Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Območna izpostava Nova Gorica.

Območje se ponaša z bogato nepremično, premično in živo/nesnovno kulturno dediščino. Z varstvom kulturne dediščine se zagotavlja predvsem ohranjanje dediščine in preprečevanje škodljivih vplivov nanjo, to je preprečevanje posegov, s katerimi bi se utegnile spremeniti lastnosti, vsebina, oblike in s tem vrednost dediščine, omogočanje dostopa do dediščine, predstavljanje dediščine javnosti ter celostno ohranjanje dediščine. Z ohranjanjem dediščine na podeželju se krepi lokalna identiteta in povečuje njegova privlačnost. Pomembno vlogo pri ohranjanju kulturne dediščine imajo poleg muzejev tudi društva. Revitalizacija objektov kulturne dediščine predstavlja velike finančne obremenitve, zato je veliko objektov prepuščenih propadanju in potrebnih obnove ter ustreznih - dodatnih vsebin.

V Občini Brda si lahko ogledamo pomembna arheološka najdišča kot tudi ostanke preprostih in skromnih kolonskih hiš do grajskih poslopij z mogočnimi stolpi in grajskimi dvorišči v Gradu Dobrovo ter vili Vipolže. Vredno ogleda je utrjeno in skoraj v celoti obnovljeno srednjeveško naselje Šmartno. Strnjene vasice, ozke uličice, lesene balkone, mala zamrežena okenca in številne druge značilne kamnite in lesene detajle boste našli v več vaseh. Pozornosti so vredni tudi spretno sezidani suhi zidovi iz peščenjaka, sivorjavega kamna, značilnega za Brda. Pravi biseri se ponujajo v cerkvah - od lesenih oltarjev do druge opreme, v zanimivih slikarijah in freskah, vse do domoljubnih napisov iz časa po drugi svetovni vojni. Ljubitelje etnoloških znamenitosti bodo pritegnile značilnosti vinogradniškega, kletarskega in sadjarskega izročila, vztrajnejše raziskovalce pa bodo domačini seznanili z nekdanjimi in sedanjimi šegami in navadami, prazniki, pa tudi s posebnostmi briškega govora. Del kulturne dediščine so tudi posebnosti briške kuhinje, v kateri lahko uživate na različnih koncih Brd, še posebej ob etnološko obarvanih prireditvah.

V Občini Šempeter - Vrtojba si lahko ogledamo Coroninijev dvorec, vilo Mafejšče na južnem pobočju Markovega hriba, župnijsko cerkev sv. Petra, cerkev Srca Jezusovega v Vrtojbi, stražarski stolp, ki je preurejen v muzej, stalno zbirko eksponatov iz I. svetovne vojne, več kot 50 obnovljenih vodnjakov, številne spominske plošče in kiparska dela na prostem. V Vrtojbi si lahko ogledate arheološko najdišče Ronki in arheološko najdišče sv. Pavel. Pred Biotehniško šolo v Šempetru pri Gorici raste potomka Stare trte. Stara trta je najstarejša žlahtna vinska trta na svetu, ki še rodi, zaradi česar je dobila tudi certifikat Guinnessove knjige rekordov.

Občina Miren-Kostanjevica je bogata z dediščino prve svetovne vojne. Kot opomin na burno zgodovino, je bil pred desetletjem na razglednem vrhu Cerje na zahodnem robu kraške planote, zgrajen Pomnik braniteljem slovenske zemlje, od koder se odpira širok pogled na severni del Jadranskega morja, Furlanijo, Dolomite, Julijske Alpe, Vipavsko dolino. Poti miru na Krasu, ki so v neposredni bližini Pomnika, nas po mirnih, neokrnjenih predelih kraške planote vodijo na ogled najzanimivejših spomenikov in drugih objektov iz pestre zapuščine prve svetovne vojne. Vredno si je ogledati spomenik - kažipot in Borojevičev prestol, pečino in jamo Pečinka, spomenik v Novi vasi ter madžarsko pokopališče v Lipi. Med znamenitostmi kulturne dediščine sodijo tudi Mirenski grad, Grmača, Sveti Ambrož ter Širina vrh Drage (Lokvica), kjer stojijo obnovljena vodnjaka in kal, kot tudi v Kostanjevici na Krasu, Temnici, Koritih na Krasu, Selah na Krasu, Orehovljah, Novi vasi ali v Biljah, preostali obnovljeni vodni viri. Miren je znan po (skoraj) več stoletni čevljarski tradiciji, Bilje po opekarstvu, Kras pa po

kamnosestvu. Skozi občino teče reka Vipava, ki je pogojevala nastanek številnih mlinov. Ne nazadnje se tu nahajajo pomembna arheološka najdišča, tako v dolinskem delu občine kot na območju Krasa.

V Občini Renče-Vogrsko je na ogled veliko vojnih spomenikov in spominskih plošč, vojaških pokopališč iz 1. svetovne vojne, grobnica, 6 arheoloških najdišč, cerkev s. Mohorja in Fortunata v Renčah, renški grad oziroma dvorec na starem trgu v Renčah, grad Vogrsko ter dvorec Šinjolišče nad Podkrajem. Občina je znana po opekarski tradiciji, najbolj znane opekarne so bile v Volčji Dragi – Koglotova, ki je bila požgana med II. svetovno vojno, na Dombravi, kjer je sedaj tekstilna tovarna ter v Bukovici - Pahorjeva in Grofova.

V Mestni občini Nova Gorica so na ogled gradovi Kromberk, Rihemberk in Ozeljan. Centra sakralnega turizma predstavljata Sveta Gora in samostan Kostanjevica z grobnico Bourbonov in največjo zbirko vrtnic burbonk v Evropi in na svetu. Samostanska Škrabčeva knjižnica je opremljena z bogato zbirko knjig od 16. do 19. stoletja, med katerimi je pomembnejša slovnica Adama Bohoriča. Pomembna je tudi cerkev Marijinega vnebovzetja iz 14. Stoletja v Vitovljah, ki skupaj z gotskih prezbiterijem in obzidjem, ki tvorita značilen taborski kompleks. Solkanski most se ponaša z najdaljšim kamnitim lokom v svetovnem merilu. Ogledamo si lahko še židovsko pokopališče, stari trg v Solkanu in Laščakovo vilo v Rafutskem parku. Trg Evrope kot skupni trg obeh Goric na železniški postaji je za občino ena bolj prepoznavnih točk. Sabotin, Sveta gora, Sveta Katarina, Škabrijel in Danijel so območja, po katerih je potekala soška fronta v prvi svetovni vojni. Številne ostaline ter naravne kvalitete so bile podlaga za nastanek Parka miru na Sabotinu ter Poti miru, ki bo potekala po Škabrijelu in Sv. Katarini. Pomemben tehnični spomenik predstavlja bohinjska železnica, ki ob Soči utira pot proti Novi Gorici in naprej skozi spodnjo Vipavsko dolino na Kras.

5.3.6 Opis ranljivih skupin na območju LAS V OBJEMU SONCA

Na podlagi podatkov, ki smo jih pridobili v analitičnem delu strategije, na podlagi podanih predlogov operacij, ki smo jih prejeli s strani zainteresiranih deležnikov iz javnega, ekonomskega in zasebnega sektorja ter iz podatkov pristojnih organizacij, izhajajo spodaj navedene ranljive ciljne skupine.

Mladi

Delež brezposelnih mladih do 30 let na območju LAS znaša 22%. Mladi na območju LAS so visoko izobraženi, primanjkuje pa jim delovnih izkušenj, da bi se lahko po šolanju zaposlili. Na drugi strani pa jim primanjkuje tudi širokega spektra podjetniških znanj, ki bi jim omogočala samozaposlitev. Po končanem študiju mladi težko najdejo zaposlitev tudi zato, ker je po statističnih podatkih v daljšem časovnem obdobju v zasebnem sektorju manj delovnih mest. Težava mladih na podeželju je tudi ta, da predvsem na oddaljenih področjih mladi nimajo ustreznih prostorov za druženje in takih, kjer bi lahko z organizacijo različnih dogodkov in delavnic za izmenjavo znanj in izkušenj, ki bi jim omogočale napredovanje.

Poleg tega je potrebno izpostaviti dejstvo, da se v Sloveniji revščina povečuje, kar velja tudi za območje LAS. Pod pragom revščine živi vedno več družin z otroki do 18 let. Toliko bolj so prikrajšani otroci v revnih, enostarševskih družinah. Otroci so z revščino bolj ogroženi in prizadeti kot ostale ranljive skupine, prav tako posledice odraščanja v revščini čutijo najdlje. Da bi zmanjšali revščino in socialno izključenost te ranljive skupine, so potrebni ukrepi, usmerjeni v zmanjševanje revščine v družinah z večjim faktorjem tveganja. Prizadevati bi si moral tudi za preprečevanje t.i. podedovane revščine ter opolnomočiti starše in še posebej otroke v teh družinah, da bodo sposobni soočiti se z izzivi časa.

Starejši

Število starejših, ki so zagotovo ena izmed bolj ranljivih skupin, se na območju LAS postopoma povečuje. Starejši prebivalci se na podeželju tudi zaradi izseljevanja mladih pogosto srečujejo z osamljenostjo, odtujenostjo in revščino. Zato je potrebno nekatere socialne ukrepe v luči spremenjenih družbenih okoliščin prilagoditi tej skupini ljudi.

Ljudje s posebnimi potrebami in osebe v stiski

Po podatkih Zavoda Dostop ima tudi na območju LAS veliko (predvsem starejših) ljudi poleg težav z arhitekturnimi ovirami tudi težave pri prejemanju informacij in pri komunikaciji s ponudniki storitev, zato se težje udeležujejo v javnem življenju.

Osebe s posebnimi potrebami se tako v urbanih središčih kot na podeželju srečujejo s številnimi prostorskimi ovirami, saj vse ustanove ali storitve še vedno niso vsem dostopne. Na podeželju ima ta skupina tudi veliko manj možnosti za uresničevanje pravic, za socialno vključevanje, rehabilitacijo,... zato je potrebno skrbeti za enakomerno terensko pokritost s storitvami.

Za to, da bi bile storitve, ustanove in tudi turistične destinacije dostopne za vse, je potrebno povezati predstavnike invalidov in različne strokovnjake. Upoštevati je potrebno tudi nacionalne usmeritve za izboljšanje dostopnosti grajenega okolja, informacij in komunikacij za invalide (Dostopna Slovenija).

V nacionalnih usmeritvah so izhodišča za pripravo nacionalne in lokalne invalidske politike na osnovi priporočil Standardnih pravil OZN za izenačevanje možnosti invalidov. Pri implementaciji Standardnih pravil se uporablja metoda Agende 22. Izkušnje namreč kažejo, da brez usklajenega delovanja vseh strok prilagoditve ne dosežejo svojega cilja in so večkrat same sebi namen.

Z odstranitvijo prostorskih ovir namreč neka ustanova ali storitev še vedno ni dostopna za vse. Veliko težav povzročajo premajhni napisi, težko berljivi znaki, nejasna orientacija v prostoru in slaba komunikacija s ponudniki storitev. Poleg tega ljudje s posebnimi potrebami in osebe v stiski potrebujejo tudi prilagojen in primeren odnos kadra, s katerim se srečujejo v institucijah, ki jih potrebujejo za zadovoljitev svojih potreb in uveljavljanje pravic.

Poleg tega so ljudje s posebnimi potrebami, osebe v stiski, ljudje z motnjo v razvoju in ljudje s težavami v duševnem zdravju pogosto osamljeni, ko gre za reševanje problematičnih življenjskih situacij. Problem predstavlja tudi zaposlovanje, ker v našem prostoru razen dveh socialnih podjetij in enega zaposlitvenega centra ni prilagojenih oblik zaposlovanja.

5.4 Izkušnje z izvajanjem programa LEADER v programskem obdobju 2007-2013

5.4.1 Izkušnje s pripravo SLR v obdobju 2007-2013

LAS jugozahodnega dela Severne Primorske je bil ustanovljen 25. 8. 2008 s podpisom Pogodbe o ustanovitvi partnerstva za lokalno akcijsko skupino. Pogodbo je podpisalo 17 ustanovitvenih partnerjev. Ob zaključku obdobja je LAS štel 54 članov iz javnega, ekonomskega in zasebnega sektorja. Cilj vzpostavitve LAS je bil uresničevanje Lokalne razvojne strategije jugozahodnega dela Severne Primorske po pristopu Leader in s tem vplivanje na celostni in trajnostni razvoj podeželja. LAS je pokrival območje Mestne občine Nova Gorica (nižinski del, brez mesta Nova Gorica) ter občine Brda, Miren-Kostanjevica, Renče-Vogrsko in Šempeter-Vrtojba.

Koordinator izdelave Strategije lokalnega razvoja 2007-2013 (v nadaljevanju SLR 2007-2013), je bila RRA severne Primorske d.o.o. Nova Gorica, ki je SLR 2007-2013, pripravljala skupaj s člani LAS, zunanjimi sodelavci in v sodelovanju z lokalnimi koordinatorji po občinah. SLR 2007-2013, se je oblikovala po pristopu »od spodaj navzgor«, s pomočjo obstoječih razvojnih struktur in zainteresirane javnosti. SLR 2007-2013, za pripravo katere so bile izveden delavnice na terenu, je vsebovala tri tematska področja:

- **Prioritetne naloge v okviru teme „Podjetnost, konkurenčnost in zaposlitvene možnosti na podeželju“ so bile:** Razvoj kmetijstva in dopolnilnih dejavnosti; Spodbujanje podjetniških iniciativ; Razvoj turizma na podeželju; Svetovanje, usposabljanje, izobraževanje in krepitev podjetnosti na podeželju.
- **Prioritetne naloge v okviru teme „Varovanje okolja“ so bile:** Razvoj naravi prijaznega kmetovanja ter ohranjanje tradicionalne kmetijske prakse, vzdrževanje genetskega potenciala; ohranjanje naravnih vrednot.
- **Prioritetne naloge v okviru teme „Kakovost življenja na podeželju“ so bile:** Obnova in razvoj vasi; Ohranjanje kulturne dediščine ter ljudskega izročila; Spodbujanje družabnega življenja s kulturno in društveno dejavnostjo.

S 596.208,00 EUR denarnih sredstev, ki so bila območju dodeljena v okviru Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013 iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja – ukrepov LEADER, smo omogočili, da se je zelo uspešno realiziralo 33 odobrenih projektov. Z izvedenimi projekti smo krepili konkurenčnost, varovali okolje in izboljšali kakovost življenja na podeželju. V LAS je bilo vključeno tudi območje Banjške in Trnovske planote, na katerem je bilo v preteklem obdobju izvedenih kar veliko projektov financiranih iz sredstev LAS.

5.4.2 Opis in možnost izrabe obstoječih razvojnih struktur na opredeljenem območju

V preteklem programskem obdobju smo v lokalnem okolju različni akterji dobro sodelovali in dosegli vse cilje zastavljene v SLR. Pozitivne izkušnje, ki smo si jih pridobili pri partnerskem sodelovanju so dobra popotnica za uspešno nadaljevanje in nadgradnjo sodelovanja. Tako pri pripravi SLR, kot tudi kasneje pri uresničevanju ciljev bodo s svojimi znanji in izkušnjami sodelovale institucije, ki delujejo na območju LAS V OBJEMU SONCA:

Tabela 28: Seznam institucij , ki so sodelovale pri pripravi SLR LAS V OBJEMU SONCA

Seznam institucij	Kratek opis
RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. NOVA GORICA	RRA je ustanovljena z namenom združiti vse lokalne, regijske in državne potenciale ter realizirati razvojne projekte, financirane tako iz domačih kot tudi iz mednarodnih virov. Njena naloga je, da v svojem okolju prepozna potrebe gospodarskega, socialnega, okoljskega in prostorskega področja ter spodbuja razvoj regije.
Občine in krajevne skupnosti na območju LAS	Lokalne skupnosti na območju LAS bomo kot pobudnice ustanovitve lokalnega partnerstva in kot predstavnike javnega sektorja vključevali v oblikovanje in izvajanje strategije lokalnega razvoja ter v učinkovito lokalno razvojno partnerstvo.
KGZS, Zavod Nova Gorica	Zavod deluje na območju zahodnega dela Slovenije, ki sega od Bovca in Kobarida, Idrije na severu do Pirana na jugu ter vse od italijanske meje na zahodu in do Postojne in Ilirske Bistrice na vzhodu. To področje je izjemno pestro; tako po geomorfološki sestavi kot tudi po različnih podnebnih pogojih, kar močno vpliva na zastopanost skoraj vseh kmetijskih panog, od pridelave in priraje do predelave in turizma. Strokovne službe KGZ Nova Gorica delujejo na območju 21 občin. Zavod je ustanovljen za izvajanje javnih služb na področju kmetijstva, gozdarstva in ribištva, za izvajanje strokovnih nalog v pridelavi kmetijskih rastlin, strokovnih nalog v živinoreji, nalog genske banke, za izvajanje javnih pooblastil ter je hkrati zadolžen za prenos znanstvenih dosežkov v prakso na področju vseh kmetijskih panog, ob zagotavljanju okolju prijaznega in tržno učinkovitega kmetovanja, poseljenosti prostora in uravnoveženega razvoja podeželja.
Šolski center Nova Gorica	Šolski center je vzgojno-izobraževalni zavod, katerega ustanovitelj je Republika Slovenija in ga sestavlja sedem organizacijskih enot: Višja strokovna šola, ki izvaja študijske programe informatika, mehatronika in upravljanje podeželja in krajine; Strojna prometna in lesarska šola; Elektrotehniška in računalniška šola; Gimnazija in zdravstvena šola; Biotehniška šola; Srednja ekonomska in trgovska šola ter Medpodjetniški izobraževalni center, ki skrbi za razvojno naravnane projekte, praktična usposabljanja na delovnem mestu, izobraževanje odraslih ter izmenjave dijakov. Biotehniška šola razpolaga z 18 ha obdelovalnih površin. Imajo zunanjo učilnico, ki je dejansko šolsko posestvo, na katerem obdelujejo 2,5 ha marelic, 3 ha kakijev in 2,5 ha vinograda, 1 ha oljk, ostale površine pa so namenjene poljedelstvu, vrtnarstvu in reji drobnice. v okviru te šole deluje tudi dijaški dom.
Regionalno stičišče NVO Planota	Ustanova Fundacija BiT Planota od aprila 2008 opravlja funkcijo regionalnega stičišča za nevladni sektor v Goriški statistični regiji. Namen projekta Regionalno stičišče NVO Planota, ki ga finančno podpirata Evropski socialni sklad in Ministrstvo RS za javno upravo, je v 13 občinah na tem območju poskrbeti za nevladne organizacije, jim nuditi podporo, jih povezovati in jim omogočiti razvoj.
Gospodarska zbornica Slovenije OZ za severno Primorsko	Gospodarska zbornica Slovenije kot učinkovit gospodarski lobi zastopa interese podjetij pri oblikovanju pogojev dela in poslovanja ter zagotavljanju pogojev za gospodarski razvoj na območju Goriške regije (gospodarstvo 13 lokalnih skupnosti) Povezana je v mednarodno omrežje z več kot 50 mednarodnimi panožnimi organizacijami in drugimi institucijami in članom omogoča uveljavljanje regijskih interesov. Na GZS Območni zbornici za severno Primorsko, Nova Gorica ponujajo kvalitetne storitve za podjetja, s katerimi podpirajo njihovo rast in razvoj ter zastopajo interese gospodarstva Goriške regije. Ključne naloge so zastopanje interesov, informiranje, svetovanje, izobraževanje in nagajevanje. Gospodarska zbornica je pomemben član LAS predvsem z vidika povezovanja partnerstva z lokalnimi podjetji.
Območna obrtno podjetniška zbornica Nova Gorica	Zbornica v zemljepisnem pogledu, deluje na območju občin Brda, Kanal ob Soči, Miren – Kostanjevica, Šempeter – Vrtojba, Renče - Vogrsko in Mestne občine Nova Gorica. Po številu članov je novogoriška območna obrtno-podjetniška zbornica peta največja v Sloveniji, saj združuje približno 1000 članov (število se stalno spreminja). Njene naloge

Zavod RS za varstvo narave Območna enota Nova Gorica	med drugim zajemajo svetovanje, informiranje, združevanje po sekcijah, organizacijo izobraževanj in promocije ter nudenje ostale podpore svojim članom.
Zavod RS za varstvo kulturne dediščine Območna enota Nova Gorica	Zavod je strokovna državna institucija, ki skrbi za ohranjanje slovenske narave, s posebno pozornostjo na naravovarstveno najvrednejših in ogroženih območjih. Pri izvajanju svojih nalog se drži načel strokovnosti, objektivnosti in konstruktivnega dialoga z namenom vzpostavitve dobrih in povezovalnih odnosov z vsemi zainteresiranimi deležniki.
Ljudska univerza Nova Gorica (LUNG)	Je strokovna državna institucija, ki obsega raznovrstne upravne in strokovne naloge na področju varstva nepremične in z njo povezane premične in žive dediščine. Ta dediščina, ki sooblikuje pomemben del kulturne raznolikosti Slovenije, je tudi neodtujljiv del evropske in svetovne dediščine. Zavod poleg zakonsko določenih nalog, skrbi tudi za promocijo kulturne dediščine, saj ima le-ta zelo velik pomen pri njenem varstvu in ohranjanju.
Primorski tehnološki park d.o.o.	LUNG je pomembno izobraževalno središče za odrasle znotraj severno-primorske regije. Njegove ustanoviteljice so MO Nova Gorica ter občine Brda, Šempeter-Vrtojba, Kanal, Miren-Kostanjevica in Renče-Vogrsko. Pestra izobraževalna ponudba LUNG-a je razdeljena na pet področij: pridobitev izobrazbe – od OŠ do podiplomskega študija; jeziki – široka izbira tečajev splošnega in strokovnega jezika, izpopolnjevanje - NPK, računalništvo...; prosti čas – glasbeno poučevanje, študijski krožki; podpora učenju. Z različnimi projekti, svetovanjem, vrednotenjem znanj in možnostjo učne pomoči ali samostojnega učenja nudimo podporo vseživljenjskemu učenju. LUNG se uspešno prijavlja na nacionalne in mednarodne razpise ter kot partner sodeluje v mednarodnih projektih. Na ta način je v lokalno okolje pripeljal brezplačne dejavnosti za različne ciljne skupine (tudi ranljive – slepe in slabovidne, gluhe in naglušne, invalide, starejše, migrante, brezposelne, ženske...). Stalno skrbimo za visok nivo kakovosti izobraževalnih storitev, kar potrjuje tudi stalna prisotnost licence POKI (Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje).
Javni zavoda Mladinski center Nova Gorica	Primorski tehnološki park razvija sodobne podjetniške programe ter ustvarja motivacijsko poslovno okolje za realizacijo podjetniških idej, aktivacijo talentov, zagon, razvoj in rast start-up podjetij ter povezovanje z mentorji, razvojnimi institucijami, institucijami znanja in obstoječim gospodarskim okoljem. Programi Primorskega tehnološkega parka so namenjeni podjetnim posameznikom, startup ekipam in podjetjem, ki razvijajo nove inovativne izdelke, storitve in procese. V okviru programov za mlade tehnološki park spodbuja tudi razvoj veščin podjetnosti, inovativnosti in kreativnosti pri mladimi in potencialnih podjetnikih.
	MC Nova Gorica promovira zdravo življenje, kulturo, umetnost, šport in neformalno izobraževanje mladih na Goriškem. Cilji mladinskega centra so posredovanje znanja in opolnomočenje mladih za njihov osebnostni razvoj ter aktivno vključevanje v družbo, zato svoje delo v skladu s smernicami Resolucije nacionalnega programa za mladino 2013-2022 usmerja v izobraževanje, vlaganje v znanost, spodbujanje podjetništva, ustvarjanje ustreznih pogojev za zdravje in dobro počutje mladih, aktivno državljanstvo, učno mednarodno mobilnost ter skrb za prepoznavanje kulture kot temelja splošne izobrazbe. Namen je tudi promovirati znanost in učenje z izkušnjo, ohranяти radovednost in spodbujanje zanimanja za naravoslovje in tehniko med mladimi ter ponuditi prostor za kvalitetno preživljanje prostega časa.

5.4.3 Opis uspešno zaključenih projektov

V preteklem programskem obdobju smo v okviru LAS jugozahodnega dela Severne Primorske, izvedli 5 javnih pozivov, na katere je bilo prijavljenih 71 projektov. S sredstvi LEADER smo podprli izvedbo 33 projektov, ki so na kratko opisani v spodnji tabeli. Vsi projekti so bili uspešno izvedeni, zanje pa je bilo porabljenih 98% dodeljenih sredstev.

Tabela 29: Seznam izvedenih projektov s sredstvi LEADER v programskem obdobju 2007-2013 v okviru LAS JZ dela Severne Primorske in LAS za razvoj:

Naziv projekta	Kratek opis projekta
Praznik kostanja	Projekt je z različnimi promocijskimi aktivnostmi in istoimensko prireditvijo prispeval k razvoju kmetijske dejavnosti ter boljši prepoznavnosti kraja. Namenjen je bil tudi razvijanju, povezovanju in trženju lokalno tipičnih pridelkov in izdelkov s podeželja.
Kraški mozaik okusov	Kraški mozaik okusov sodi med projekte sodelovanja, v katerem so sodelovali trije LAS-i: LAS Krasa in Brkinov, LAS Zgornje Vipavske doline in Komenskega Krasa ter LAS jugozahodnega dela Severne Primorske. Namen projekta je bil dvig prepoznavnosti kakovostne ponudbe kulinarike in vina na Krasu.
Kupujmo goriško	Projekt je razvijal, povezoval in tržil lokalno tipične izdelke ter spodbujal kmetijske in dopolnilne dejavnosti na kmetijah na Goriškem. Cilj je bil dosežen z vzpostavitvijo pogojev za krepitev ekonomske moči ponudnikov, s povezovanjem ponudnikov iz območja LAS ter z usposabljanji kmetov in ponudnikov lokalnih pridelkov in izdelkov.

Spodbujanje pridelave in trženja špargljev	Namen projekta je bil spodbujanje pridelave ter trženja zdrave, naravno pridelane zelenjave s poudarkom na špargljih – paradni povrtnini s stoletno tradicijo v vasi Orehovlje. S projektom sta se pospešila gojenje in prodaja špargljev ter druge zelenjave, pripomoglo pa tudi k zmanjšanju opuščanja obdelovalnih površin.
Medeni krog	Čebela nas spremlja skozi vse življenje. Brez čebel ni življenja in prav zato so se v podjetju Video pro d.o.o. odločili, da posnamejo film, kjer se bo Miha, pripravnik čebelar, učil čebelarjenja ter ga predstavili goriškim osnovnošolskim otrokom.
Od vrtnine do umetnine – goriški radič	Zimski radič je bil v preteklosti pomemben vir dohodka kmečkih posestev. Pridelovalci so sami skrbeli za vzgojo semena in so z leti selekcionirali radič, ki ima danes značilno obliko vrtnice. S tem projektom se je potencialne potrošnike seznanilo o pomenu te vrtnine in pridelovalcem odprlo pot v najboljše restavracije.
Rebula skozi čas	Glavna zamisel za izvedbo projekta je izhajala iz potrebe po višanju zavedanja o kakovosti domačih lokalnih proizvodov Goriških Brd, in sicer rebule – tradicionalne sorte grozdja in vina. S projektom se je prikazalo zgodovino pridelave rebule, njeno povezavo z blagostanjem lokalnega prebivalstva ter strežbo vina nekoč in danes.
Razvoj podjetništva na podeželju	Projekt je pospeševal podjetnost, konkurenčnost in zaposlitvene možnosti na podeželju, kar je bilo doseženo z različnimi podjetniškimi iniciativami, ki so povečale zaposlitvene možnosti ter ponudile izdelke in storitve, ki so tržno zanimive v širšem okolju.
Brda in vino 2009	Namen projekta je bila izvedba prireditve, namenjene ustvarjanju novih priložnosti za povečano prodajo pridelkov na »domačem dvorišču« in obenem oživitve izjemnega arhitekturnega bisera – obzidane srednjeveške vasice Šmartno.
Zaloški bajer – učilnica v naravi	Zaloški bajer je del stare struge reke Vipave, ki s svojimi poplavnimi površinami in mirno vodo nudi zatočišče redkim in ogroženim vrstam rastlin in živali. Da bi ohranili biotsko pestrost območja v okolici Zalošč, pa tudi Vipavske doline, je v veliki meri prispevala lokalna skupnost, ki se je odločila, da bo območje bajerja uredila za učilnico v naravi.
Promocijski material vinske turistične spodnje Vipavske doline	Vinska turistična cesta je razvojni projekt podeželja, v katerega so vključeni vinarji in turistične kmetije spodnje Vipavske doline. V okviru projekta je bil izdelan nov promocijski material v obliki prospekta in bloka z zemljevidom, ki zajema naravne in kulturne zanimivosti, vinogradništvo, vinarstvo in ponudnike turistične ceste.
Praznik češenj 2010	Praznik češenj je tradicionalna, največja in najbolj odmevna briška kulturno-turistična prireditev, ki se izvaja že od leta 1956. S projektom, ki je bil sofinanciran s pomočjo sredstev LEADER, pa je občina Brda nadgradila dosedanje prireditve in dodala dodatno vrednost k prikazu identitete Brd.
Na podeželju.com	V okviru projekta so bile izdelane video vsebine turistične ponudbe vseh petih občin, ki jih je pokrival LAS jugozahodnega dela Severne Primorske. S sliko in besedo so tako domače kot tuje uporabnike spleta povabili, da obišejo Briške griče in Goriško ravan.
Konjeniške poti	Konjeniško društvo Soča je v skupnem projektu z občinama Renče-Vogrsko in Miren-Kostanjevica prispevalo k povečanju obiska konjenikov na podeželju. S ponovno vzpostavitev starih gozdnih poti pa so hkrati kmetom omogočili lažji dostop do svojih neobdelanih kmetijskih zemljišč. V okviru projekta so očistili zaraščene poti in določili osem postajališč za konjenike.
Pohodne poti po Brdih	V Planinskem društvu Brda so v okviru projekta »Pohodne poti po Brdih« začrtali in označili devet pohodnih poti, ki so jih imenovali s skupnim imenom »Pohodne poti po češnjevem cvetu«. Posamezna pešpot je poimenovana po starih sortah češenj, s katerimi so želeli ohraniti tudi imena češenj, ki tržno niso več zanimiva.
Zgodovinsko in turistično informativne table v Šmartnem	V okviru projekta je bilo izdelanih in postavljenih osem dvojezičnih turistično-informativnih tabel pred in znotraj srednjeveškimi naseljem Šmartno.
Turistični vodnik po Goriški	V sklopu projekta Turistični vodnik po Goriški je bila izdelana mobilna aplikacija, ki je namenjena informiranju in interaktivni pomoči posameznemu obiskovalcu na območju občin vključenih v LAS. Uporabnika informira o interesnih točkah v njihovi neposredni bližini in o turistični ponudbi na celotnem območju.
Eko mobilni turizem z električnimi skuterji	Glavni namen projekta je bil oblikovanje novega produkta – eko-mobilnega turizma z električnimi skuterji, s katerimi smo nadgradili ponudbo kmetij z dopolnilno dejavnostjo. Novost, ki je skladna s trajnostnim konceptom razvoja Brd, po eni strani v Brda pritegne nove ciljne skupine eko-ozaveščenih turistov, po drugi pa omogoča nadaljnji razvoj in rast obeh osrednjih dejavnosti Brd: kmetijstva in turizma.
Nazaj k naravi z novimi pristopi	S projektom so bila za pridelovalce hrane in kmete organizirana usposabljanja in izobraževanja, kjer so pridobili uporabna znanja, s katerimi bodo lahko izboljšali delovni proces ter povečali konkurenčnost kmetije. Seznanili so se z novostmi pri uporabi fitofarmaceutskih proizvodov ter ostalih sredstev za zaščito in z ekološkimi načini pridelave hrane ter pridobili informacije za črpanje nepovratnih sredstev.
Grozdjenje MSP ter kmetijskih gospodarstev	S projektom smo pospeševali povezovanje ciljnih skupin, kar je omogočalo povečevanje konkurenčnosti na trgu. Izvedli smo okroglo mizo, pet delavnic, 20 individualnih svetovanj, identificirali možne povezave grozdov, sodelovali pri vzpostavitvi grozdov ter objavili članke na temo grozdenja.

Obnovitev goriškega vrtnarstva	Namen projekta je bila oskrba in samooskrba z varnimi vrtninami ob vključevanju naravi prijaznih tehnologij ter z revitalizacijo avtohtonih kultivarjev za ohranjanje tradicionalne kmetijske prakse na območju LAS. Izvedeno je bilo izobraževanje in svetovanje za prijavljene interese ter se stimuliralo posamezne tržne niše (gojenje listnatih izbranih vrtnin, zelišč, itd.) in revitaliziralo avtohtone sorte.
Bogastvo starih briških sadnih sort	Projekt je spodbujal ohranitev in oživitev starih in avtohtonih vrst sadja v Brdih. Kmetovalce je opozoril na potencialno tržno vrednost specifičnih sadnih sort, ki lahko predstavljajo konkurenčne produkte v trgovini z ekskluzivnimi, biološkimi izdelki.
Naravoslovna učilnica	S projektom se bo uredilo naravoslovno učilnico pri OŠ Renče in pripravilo izobraževalni program za spoznavanje in praktično izvajanje sonaravnega načina kmetovanja (vrtnarstva in zeliščarstva).
Jama pečinka – ohranjanje naravne dediščine	Namen projekta je bil ohranitev naravne dediščine in značilnosti krajinske podobe jame Pečinke ter vzpetine Pečina. V okviru projekta smo uredili jamo ter njeno okolico. Jamo smo opremili z elementi, ki so bili v jami v času, ko so le-to uporabljali vojaki v prvi svetovni vojni, ko je bilo v jami zaklonišče oziroma artilerijsko poveljstvo.
Vrt – ogledalo mojega doma	S projektom smo vzpostavili vzorčni vrt ob jezercu na Volčji Dragi, ki bo namenjen tako izobraževanju, kot boljši kakovosti življenja krajanov, poznavanju vrtnih rastlin in kot zanimivost turistom. Ob samem vrtu smo postavili otroška igrala in tako bo vrt približal otrokom. Izvedli smo tudi predavanja in delavnice na temo vrtnarstva.
Piknik prostor Neblo	Projekt je omogočil hitrejšo in popolnejšo izvedbo prostora za skupno druženje krajanov iz Vaške skupnosti Neblo in s tem prispeval k oživitvi vasi. Uredili in opremili smo večnamenski zunanji prostor, dostopno, pokrili žar prostor, postavili sanitarije z majhno čistilno napravo, kupili otroška igrala, klopi in mize. Betonirali smo tudi igrišče za košarko ter postavili dva koša.
Vpraš'te našo nono	Projekt je obudil šege in navade, vaška praznovanja, spomin na mašno in kmečko nošo, tradicionalne jedi po receptih »non«, ljudske pesmi in domačo besedo. Vse aktivnosti so posnete na DVD-ju z naslovom »Vpraš'te našo nono«, ki ga je prejela vsaka družina v Vrtojbi, da si je lahko ogledala, kako so nekoč živeli v vasi.
Obujamo spomine – puščamo sledi	Projekt »Lijak« je pripomogel k ohranjanju naše bogate kulturne in zgodovinske dediščine. Obudil, ohranil in počastil je spomin na prostovoljno delo več kot 1500 mladih brigadirjev ter udarnikov, ki so pred 65 leti regulirali strugo potoka Lijaka (izdaja zbornika, zloženke, organizacija dogodka, urejanje poti, ...)
Vrtojba – vas vodnjakov	Projekt Vrtojba – vas vodnjakov je obudil nepremično materialno dediščino vodnjakov, jo ovrednotil in promoviral. Na temo vodnjakov in njihove zgodovine s poudarkom na življenju ob njih, sta bila izdana knjiga in vodnik, posnet pa je bil tudi film.
Martinovanje na Vogrskem	Projekt je zajemal izvedbo prireditve »Martinovanje na Vogrskem 2009«, ki se v kraju Vogrsko tradicionalno zgodi vsako leto ob Martinovem. Prireditve se je odvijala na nedeljski popoldan, da so se prireditve lahko udeležile tudi mlade družine in otroci. Namen prireditve je bil spodbuditi družabno življenje s kulturno in društveno dejavnostjo ter hkrati ohraniti tradicijo kulturne dediščine in ljudskega izročila.
Opekarstvo na Goriškem	S projektom je Kulturno turistično društvo Zarja Bilje pripomoglo k vzpostavitvi povezanosti med vaščani, ki ga je nekoč gradilo prav opekarstvo. Kulturno turistično društvo Zarja Bilje je zbralo obstoječo materialno dediščino opekarstva in izdelalo replike modelov za opeko in ostalo opremo. Zbrali in zapisali so zgodbe o opekarstvu in življenju opekarjev ter njihovih svojcev na Goriškem.
Energija okusov	V projektu so z inovativnim pristopom ustvarjali pogoje in spodbujali tako društva kot tudi ponudnike, da pod okriljem izdelane nove blagovne znamke začnejo sodelovati, tržiti, se izobraževati ter ponujati obiskovalcem in domačinom svoje produkte (tipične jedi, zelenjavo, sadje, vino, ...) in tradicionalne prireditve.
Gas poletje 2010	Društvo »GAS Vrtejba« je z Občino Šempeter-Vrtojba v projektu Gas poletje 2010 poskrbelo predvsem za mlade, da bi med poletnimi počitnicami lahko aktivno preživljali prosti čas. Hkrati pa so z ureditvijo prireditvenega prostora nudili zabavo tudi za vse ostale generacije. Obiskovalci so lahko sprostiti svoj adrenalin z vožnjo z go-karti ter se preizkusili v namiznem tenisu, malem nogometu in odbojki. Organizirani so bili tudi koncerti in nastopi glasbenih skupin ter plesne prireditve.
PROJEKTI SOFINANCIRANI V OKVIRU LAS ZA RAZVOJ (za višinski del Mestne občine Nova Gorica)	
Podležski elektronski vodič	V okviru projekta se je v elektronske karte območja vneslo topografske podatke o pomembnih kulturnih, naravnih in drugih znamenitostih ter oblikovalo dve turistični poti. Za vsako občino se je usposobilo dve osebi, ki bosta nadaljevali z vnosom pomembnih točk. Elektronske karte se lahko namesti na mobilne telefone.
Zeliščna pot skozi prostor in čas	Projekt je spodbujal ozaveščanje in spodbujanje ljudi k bolj pozornemu in pazljivemu ravnanju z naravno dediščino, k oživljanju običajev in navad, povezanih z zeliščarstvom ter skrbi za ohranjanje narave. V okviru projekta je bila urejena tudi zeliščna krožna pot.
Od zadruga do socialnega podjetja	Projekt je bil popolna novost na območju, saj so bile vse dejavnosti osredotočene na izvedbo nove dejavnosti – socialnega podjetja z inovativnim pristopom, učenjem in usposabljanjem ciljnih skupin v učnem podjetju.

GRAPE dobro pridelano doma	V okviru projekta se je razvila nova blagovna znamka Dobro pridelano doma.
KROG Spodbujanje kmetijstva, rokodelstva in domače obrti ter gastronomije ob Smaragdni poti	V okviru projekta se je izvajalo celovitejše in učinkovitejše delovanje podpornih ter strokovnih institucij na terenu, izobraževanje in svetovanje potencialnih ter obstoječih ponudnikov, koordinacija programa tržnic in drugih skupnih prodajnih mest lokalnih izdelkov, povezovanje ponudnikov ter promocija na skupni prireditvi.
Podpora prireditvam NVO na območju LAS	V okviru projekta se je usposabljal NVO na področju tehnične izvedbe prireditev in oblikovanja inovativnih vsebin s ciljem pospeševanja povezovanja in prenosa znanj med različnimi lokalnimi NVO. Izvedenih je bilo tudi 7 prireditev na temo kulturne dediščine.
Informacijske točke v parkih območja LAS za razvoj	Projekt ureja informacijske točke na zavarovanih območjih TNP LAS in skozi vsakodnevne dejavnosti lokalnih prebivalcev obvešča širšo javnost o pomenu varovanja narave.
Sam svoje sreče kovač	Projekt je sestavljen iz več sklopov: priprava in izvedba izobraževalnega programa, mentorstva, motivacije posameznikov pri izoblikovanju poslovne zamisli oz. registraciji podjetja, priprava in izvedba strokovne ekskurzije ter izvedba izobraževalnih programov, mala šola podjetništva ter specifična izobraževanja na območju LAS za razvoj.
Več znanja na podeželju I. del, II. del in III. del	Projekt je vključeval nakup notranje opreme in informacijsko komunikacijske tehnologije za izvedbo izobraževanj. Izvajala so je splošna izobraževanja, ki so bila namenjena prebivalcem območja LAS ter druga predavanja, ki so sledila lokalno izraženim potrebam.
Izboljšanje in večanje ponudbe podeželja	Z informiranjem podeželskega prebivalstva o možnostih neposredne prodaje je projekt vplival na razvoj območja, predvsem na povečanje dodatnega zaslužka na kmetijah. Na celotnem območju LAS so potekala ocenjevanja različnih kmetijskih izdelkov, različna izobraževanja, predstavitvene prireditve itd. S svetovanjem in spodbujanjem lokalnih ponudnikov so prijavitelji razvijali obstoječe in nove izdelke.
Mreža tematski poti na območju LAS	V okviru projekta je bilo oblikovanih šest različnih tematskih poti: Poti po mlečnih planinah, Po poteh Baške dediščine, Tematske poti na Idrijskem, Krajinski park Zgornja Idrija, Tematske poti na Banjški in Trnovski planoti – izbor vsebine na tematski poti Pot za zidom, Gozdne učne poti med reko Idrijo in Sočo.
Povezovanje lokalno tipičnih produktov s turistično ponudbo	Za hitrejši razvoj turistične ponudbe območja LAS in večjo splošno prepoznavnost območja so prijavitelji v sodelovanju z nevladnimi organizacijami organizirali ter izvedli skupno prireditev s predstavitvijo izdelkov in dejavnosti, vezanih na lokalno značilne proizvode. Pripravili so tudi sistem oziroma pravilnik uporabe skupnega znaka GRAPE.
Krepitev lokalne identitete	V okviru projekta so se prijavitelji odločili, da preko javnega razpisa sofinancirajo etnološke prireditve po celotnem območju LAS, ki zasledujejo cilje ohranjanje kulturne dediščine in povezujejo ter aktivirajo posamezno lokalno skupnost. Projekt je tako omogočil organizacijo in izvedbo 18-ih lokalnih prireditev z etnološko-kmetijskimi vsebinami.
Les in živali v Trnovskem gozdu	Zbiranje in ureditev razstavnih predmetov, postavitev stalne razstave in priprava spremljevalne brošure v tako imenovani Učilni so bile glavne dejavnosti projekta, ki si je med drugim zadal, da na enem mestu predstavi rastline in živali z območja Banjške in Trnovske planote.

6. Analiza razvojnih potreb in možnosti območja LAS, vključno z analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Iz analize stanja območja LAS ter iz analize prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (analiza SWOT), ki smo jo izdelali s pomočjo lokalnih deležnikov na terenu in dopolnjuje opis stanja območja LAS v poglavju 5, izhajajo potrebe, ki jih lahko povežemo s štirimi tematskimi področji ukrepanja.

Potreba 1

Potreba po povezovanju institucij podpornega okolja s ciljem razvoja podjetnosti, povečanja znanja ter povečanja števila delovnih mest: Na območju LAS delujejo številne institucije podpornega okolja, ki izvajajo različne aktivnosti s ciljem izboljšanja razvoja podjetništva in kmetijstva. Te institucije nudijo različne informacije in storitve obstoječim in potencialnim podjetnikom, kmetom in ostalim deležnikom ter razpolagajo z raznovrstnimi znanji, ki bi lahko v primeru večje medsebojne povezanosti in razvoja inovativnih partnerstev bolje vplivala na razvoj lokalnega gospodarskega in kmetijskega okolja. V tem sklopu vidimo tudi potrebo po povečanju podjetniških, trženjskih in organizacijskih znanj ne le med obstoječimi in potencialnimi ponudniki, ampak tudi po uvajanju tovrstnih znanj na vseh ravneh izobraževanja, od osnovne šole, srednje šole do višjih in visokošolskih šol. Velik pomen na tem področju gre pripisati tudi uvajanju inovativnih pristopov pri podajanju tovrstnih znanj med različnimi ciljnimi skupinami.

Potreba 2

Potreba po povezovanju lokalnih kmetijskih in turističnih ponudnikov s ciljem povečanja lokalne samooskrbe s hrano in povečanja prepoznavnosti območja ter potreba po povezovanju podjetij iz posameznih panog: Iz SWOT analize in iz analize območja LAS je razvidna nepovezanost tako ponudnikov kmetijskih pridelkov in izdelkov kot tudi turističnih ponudnikov. Še vedno primanjkuje skupne blagovne znamke in celovite promocije območja, kar bi lahko povečalo prepoznavnost območja LAS in posledično vplivalo na povečanje prodaje lokalnih pridelkov in izdelkov ter izboljšanje turistične ponudbe (npr. dopolnilne dejavnosti na kmetijah, oblikovanje skupnih turističnih produktov ...) in s tem pozitivno vplivalo tako na dvig dodane vrednosti ponudbe kot tudi na ohranjanje obstoječih in na ustvarjanje novih delovnih mest. Potrebno bi bilo tako spodbujati prodajo na tržnicah in pri domačih odjemalcih kot tudi pospeševati nove oblike prodaje s pomočjo IKT orodij ter ljudi ozaveščati o velikem potencialu, ki ga predstavljajo »nove« oblike povezovanja kot je npr. združništvo. Poleg tega je območje bogato s številnimi tipičnimi produkti in avtohtonimi vrstami, ki bi jih bilo potrebno ohraniti, valorizirati in bolje izkoristiti. Velik poudarek se daje tudi na povezovanju nekaterih podjetniških panog – npr. lesarstva. Akterji, ki na območju LAS delujejo na tem področju niso posebej organizirani in povezani med seboj, zato je potrebno spodbujati projekte, ki so usmerjeni v promocijo oblikovanja verig.

Potreba 3

Potreba po obnovi in razvoju vasi: Območje LAS je teritorialno zelo raznoliko in razgibano, kjer je še vedno čutiti neenakomerno razvitost med mestom Nova Gorica in podeželjem. Občine svoja sredstva usmerjajo pretežno v razvoj mesta Nova Gorica, kjer je tudi število prebivalcev večje in pri tem nekoliko zapostavljajo ostala urbana središča in podeželje, ki je tudi zaradi tega še bolj podvrženo izseljevanju. Strokovne institucije in javnost, ki smo jo vključili v pripravo SWOT analize, je jasno izrazila potrebo po izboljšanju življenjskih pogojev in s tem po izboljšanju privlačnosti območja LAS za krajanje, podjetnike in obiskovalce. Določena sredstva je potrebno usmeriti v ureditev vaških središč, prostorov za druženje, prireditvenih prostorov, javne turistične infrastrukture (kolesarskih, konjeniških, učnih, tematskih in pešpoti, različne manjše športne turistične infrastrukture, obrečnih območij in kopališč, ...), objektov kulturne dediščine in ljudskega izročila, ... Potrebno se je usmeriti tudi v odstranitev arhitekturnih ovir in izboljšanje dostopnosti območja za ljudi s posebnimi potrebami.

Potreba 4

Potreba po zagotavljanju pogojev za razvoj novih idej in poslovnih priložnosti: Za usklajen razvoj celotnega območja LAS je poleg določenih infrastrukturnih izboljšav nujno potrebno zagotoviti tudi ustrezne vsebine za obstoječe in novozgrajene objekte. Kaže se potreba po pripravi vsebin za obiskovalce in turiste kot npr. razvoj novih produktov, oblikovanje inovativnih programov in vsebin s pomočjo novomedijskih tehnologij (npr. pri podajanju informacij o kulturni in naravni dediščini, obogatitev ponudbe muzejev in turističnih produktov, ...), zgodbarjenje v turizmu, ...

Potreba 5

Potreba po uvajanju aktivnosti na področju ohranjanja narave in kulturne dediščine: Analiza stanja na območju LAS kaže na to, da bo potreben celovit in dobro premišljen pristop k zagotavljanju poplavne varnosti ter urejanju poplavnih območij in določene javne infrastrukture (npr. prometnih, pohodnih in kolesarskih poti). Na tem področju je izpostavljeno predvsem območje reke Vipave, ki je vključeno v območje NATURA 2000, na določenih odsekih pa se varuje kot naravna vrednota. Kot posebej pomembna so se izkazala območja potoka Kožbanjšček s slikovito sotesko s koriti Krčnik v Goriških Brdih, Lijaka v Vipavski dolini, ki je med drugim tudi habitat nekaterih ogroženih živalskih vrst in Trnovski gozd, za katerega so poleg številnih naravnih znamenitosti (Ledena jama, Smrekova draga, Mala Lazna....) značilne tudi številne živalske vrste, med katerimi so tudi zaščitene. Pojavljajo se torej potrebe po izboljšanju stanja manjših vodotokov, ureditvi in izboljšanju stanja območij naravnih vrednot ter habitatov in potrebe po manjših naložbah v okoljsko infrastrukturo, ki bi jih kasneje lahko izkoristili tudi v turistične namene. Za usklajen razvoj celotnega območja LAS se kaže potreba po valorizaciji kulturne dediščine in kulturne identitete, po pripravi vsebin o kulturni dediščini, obogatitev ponudbe muzejev. Poleg tega je potrebno poseben poudarek nameniti dodatni promociji tako kulturne in naravne dediščine, tradicije, etnoloških vrednot kot tudi turizma in ostalih prednosti na podeželju.

Potreba 6

Potreba po ozaveščanju in informiranju na področju varstva okolja in ohranjanja narave: Območje LAS se ponaša z bogato naravno in kulturno dediščino (gozdna in vodna bogastva, neokrnjena narava, razgibana pokrajina, ...). S ciljem ohranjanja teh naravnih in kulturnih danosti, preprečevanja onesnaženosti okolja, varčevanja z energijo, povečanja odgovornosti do okolja in uvajanja obnovljivih virov se pojavlja potreba po ozaveščanju prebivalcev o pomenu življenja v zdravem okolju. Območje LAS se je v preteklosti srečevalo s številnimi težavami v povezavi z uporabo azbesta, ki je še danes v prisotni v okolju in kjer bi bilo potrebno ljudi ozaveščati o pomenu njegove odstranitve in nadomestitve z ustreznimi materiali (npr. les). Prav tako se prebivalci na območju LAS srečujejo z nekaterimi tujerodnimi vrstami, ki bi jih bilo potrebno bolje spoznati s ciljem zmanjševanja z njimi povezanih tveganj. K doseganju potrebe po varstvu okolja bodo prispevali tudi vsi projekti, ki se navezujejo na trajnostno mobilnost.

Potreba 7

Potreba po večji vključenosti mladih, starejših in ljudi s posebnimi potrebami: Na območju LAS število starejših narašča, kar s seboj prinaša potrebo prilagajevanja obstoječih oblik pomoči starejšim in po uvedbi inovativnih oblik oskrbe in vključevanja starejših občanov. Priložnost vidimo npr. v novih modelih centrov za starejše občane ter v vključevanju mladih in brezposelnih. Mladi predstavljajo drugo obliko ranljivih skupin. Težje najdejo zaposlitev, po končanem šolanju jim primanjkuje praktičnih delovnih izkušenj in podjetniških znanj, na podeželju pa pogosto nimajo primernih prostorov za druženje ali pa ti prostori ne nudijo dovolj kakovostnih vsebin, ki bi mladim omogočale nadaljnji razvoj. Posebna skrb gre tudi otrokom, ki živijo v družinah pod pragom revščine. Ljudje s posebnimi potrebami so invalidi, slepi in slabovidni, gluhi, s poškodbami glave, ljudje z motnjo v razvoju in s težavami v duševnem zdravju ter drugače bolni,... Zanje sicer skrbijo nekatere ustanove in društva predvsem v mestu, drugod pa so ti ljudje tudi zaradi različnih infrastrukturnih ovir pogosto prikrajšani. Težave predstavlja tudi slaba povezanost različnih institucij, ki delujejo na tem področju. Podobno velja tudi za posameznike z motnjo v razvoju in za tiste s težavami v duševnem zdravju, ki potrebujejo pomoč in podporo zato, da bi lahko živeli ostalim enakovredno življenje.

Prednosti	Slabosti
• ugodna geografska in transportna lega večjega dela območja LAS (bližina avtoceste, letališča Trst in obmejna lega, ...); • ugodne klimatske razmere (submediteransko podnebje) za kmetijsko proizvodnjo, izvajanje rekreacijskih športov ter drugih dejavnosti skozi vse leto; • ugodne naravne danosti – območja NATURA 2000; • tradicija kmetovanja, posedovanje znanja kmetijskih proiz. na področju vinogradništva, sadjarstva, pridelovanja poljščin in vrtnarstva, ki se prenaša na mlade rodove; • obujanje tradicije oljkarstva v Brdih, Vipavski dolini in na Krasu (prisotnost torklje na Dobrovem, v Šempetru pri Gorici in Lokvici na Krasu); • obujanje tradicije zeliščarstva na Banjški planoti ter zeliščarstva in gojenja dišavnic (sivka) na Krasu; • ugodni pogoji za nadaljnji razvoj živinoreje na Trnovski in Banjški planoti (meso, sir, ...); • obstoj visoko kakovostnih in prepoznavnih lokalnih kmetijskih pridelkov in izdelkov (Lokovski sir, vina vipavskega in briškega vinorodnega okoliša, sadje Vipavske doline in Brd, kostanj maron, šparglji iz Orehovej, briška pituralka, goriška sevka, briško oljčno olje, goriški radič); • deloma vzpostavljena osnovna turistična infrastruktura na podeželju (prenočišča, turistične kmetije, kampi); • deloma vzpostavljena infrastruktura za razvoj predvsem športnega turizma (pohodne in kolesarske poti, padalstvo, kajakaštvo); • ohranjene tradicionalne obrti na določenih območjih LAS (kovaštvo na območju Lokovca) ter ročnih spretnosti (obrnitiški izdelki iz lesa, volne, kovin, ...); • razvita izobraževalna mreža (OŠ, srednješolsko in tericalno izobraževanje); • bogata zgodovinska in kulturna dediščina; • bogate izkušnje lokalnih akterjev na področju uspešnega izvajanja projektov LEADER v programskem obdobju 2007-2013.	• slaba infrastrukturna opremljenost podeželja (vodovodi, cestna in železniška infrastruktura, telefonsko in širokopasovno omrežje); • neizkoriščenost območja reke Vipave in drugih območij naravnih vrednot in habitatov; • nezadostna urejenost vaških središč, pomanjkanje prostorov za druženje, prireditvenih prostorov; • še vedno premalo urejena javna športna turistična infrastruktura (kolesarske, konjeniške, učne, tematske in pešpoti, druga manjša športna turistična infrastruktura, obrečna območja in kopališča, ...), objekti kulturne dediščine in ljudsko izročilo, ... • premajhna ozaveščenost in informiranost prebivalcev o varovanju okolja in ohranjanju narave; • slaba prilagojenost infrastrukture na potrebe ranljivih skupin - invalidov (senzoričnimi omejitvami vida in sluha, gibalnimi omejitvami in motnjami v duševnem razvoju) ter starejših; • neugodna posestna struktura kmetij (majhnost kmetij) ter znižanje polnovredne delovne moči na kmetijskih gospodarstvih; • pomanjkanje ustreznih podjetniških, trženjskih ter organizacijskih znanj in veščin; • nizka samoiniciativnost kmetov, ponudnikov in ostalega prebivalstva na podeželju za aktivno razvojno delovanje; • nepovezanost in nesodelovanje med institucijami podpornega okolja, ki delujejo na področju razvoja podjetnosti, povečanja znanja ter povečanja števila delovnih mest; • nepovezanost tako ponudnikov kmetijskih pridelkov in izdelkov ter lastnikov gozdov; • nepovezanost podjetij iz posameznih panog; • šibko povezovanje turistične ponudbe in ponudnikov; • pomanjkanje vsebin za obstoječe in za novozgrajene objekte; • premajhna skrb za kulturno dediščino, naravno dediščino, tradicijo, etnološke vrednosti, pomanjkanje zgodb v turizmu... ; • neugodni demografski kazalci in staranje prebivalstva na podeželju; • slab socialni položaj ranljivih skupin (brezposelni, mladi, starejši, ljudje s posebnimi potrebami,...), nizka socialna vključenost.

Priložnosti	Nevarnosti
• nadgradnja ter povezovanje podjetništva, kulture in turizma; • izboljšanje znanja na področju podjetništva, kulture in turizma na podeželju s ciljem razvoja območja in ustvarjanja delovnih mest; • povezovanje kmetov in podpornih institucij na področju kmetijstva s ciljem oblikovanja novih razvojnih pobud; • povečano povpraševanje po lokalnih pridelkih in izdelkih ter večja osveščenost o pomenu zdrave lokalno pridelane hrane; • povečano zanimanje prebivalcev in turistov za tradicijo, lokalne posebnosti in aktivnosti v naravi; • oblikovanje skupnih kmetijskih in turističnih produktov ter skupnih blagovnih znamk; • ponudba tradicionalnih avtohtonih jedi (nove oblike kulinarike); • boljše izkoriščanje že obstoječih objektov na podeželju za razvoj turizma, kulture in športa; • povezovanje enologije in kulinarike s kulturno in zgodovinsko dediščino ter aktivnostmi v naravi (kolesarjenje, pohodništvo, padalstvo ...); • nove oblike trženja lokalnih pridelkov in izdelkov (npr. spletna prodaja ter povezovanje kmetov in ostalih ponudnikov za skupen tržni nastop); • priložnosti, ki jih ponujajo nove oblike povezovanja in podjetništva (npr. zadružništvo in socialno podjetništvo); • medgeneracijsko sodelovanje – prenos znanj med generacijami; • priložnosti, ki jih predstavlja razvoj socialnih storitev na podeželju; • priložnosti, ki jih za akterje na podeželju predstavlja sodelovanje pri različnih celovitih operacijah, ki izhajajo iz potreb lokalnega okolja ter pri projekti sodelovanja LAS; • razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah (učne kmetije, turizem na kmetijah, socialne storitve na kmetijah, izdelava različnih izdelkov domače umetnostne obrti, ...); • izkoriščanje obnovljivih naravnih virov z namenom trajnostnega razvoja podeželja; • širitev rabe lesa kot konstrukcijskega materiala, surovine za industrijo in kot obnovljivega vira energije in boljša tržna organiziranost lastnikov gozdov; • neizkoriščeni potenciali reke Vipave.	• neenakomeren razvoj podeželja, ker občine svoja sredstva usmerjajo v razvoj mest, manj sredstev pa vlagajo v razvoj podeželja, pomanjkanje sredstev za razvoj podeželja; • neustrezna in kompleksna zakonodaja, ki ovira razvoj različnih dejavnosti na podeželju; • strogi zakonodajni pogoji za razvoj turizma ob rekah; • visoki kriteriji in zapleteni postopki za pridobivanje finančnih spodbud za izvajanje različnih aktivnosti na podeželju; • izseljevanje iz podeželja in opuščanje kmetovanja ob prehodu generacij ter zaradi pomanjkanja delovnih mest; • staranje prebivalstva in negativni demografski kazalniki; • zaraščanje podeželja in ponekod opuščanje kmetijske dejavnosti tudi zaradi starostne strukture lastnikov kmetij, ki pogosto niso pripravljene na bolj inovativne oblike gospodarjenja; • podnebne spremembe, ki vplivajo na pojav sušnih obdobij in naravnih nesreč; • uvoz cenene in neakovostne hrane, ki dolgoročno vpliva tudi na zdravje ljudi.

Iz SWOT analize izhaja, da območje LAS V OBJEMU SONCA razpolaga s številnimi ugodnimi geografskimi, naravnimi in klimatskimi pogoji, ki omogočajo nadaljnji tako kmetijstva in turizma na območju LAS kot tudi oblikovanje projektov, katerih tematika zajema okolje. Na območju obstajajo nekateri tipični kmetijski pridelki in izdelki, ki bi jih bilo potrebno nadalje razvijati, obstaja pa tudi znanje lokalnega prebivalstva, njegova vezanost na tradicijo, bogato društveno življenje, želja po inovativnih pristopih in povezovanju ter s tem nadaljnjem razvoju območja. Območje je že deloma opremljeno z osnovno turistično infrastrukturo. Poleg tega je bogato z zgodovinsko in kulturno dediščino, ki bi jo bilo potrebno valorizirati in bolje izkoristiti v turistične in promocijske namene.

Iz analize izhaja tudi, da na območju LAS V OBJEMU SONCA delujejo številne institucije podpornega okolja, ki izvajajo različne aktivnosti s ciljem izboljšanja razvoja podjetništva in kmetijstva. Le-te bi ob večji medsebojni povezanosti lahko bolje vplivale na razvoj podjetnosti na območju LAS. Poleg tega pa se kaže slabost območja tudi v premajhni povezanosti ponudnikov (turističnih, kmetijskih, ...), ki bi lahko s skupnim nastopom na trgu izboljšali svoje konkurenčne prednosti, izboljšali svoja znanja in vplivali na obseg in kakovost ponudbe. Območje LAS se srečuje tudi s slabo razvito turistično in kulturno infrastrukturo in s pomanjkanjem ustreznih vsebin za obstoječe objekte. Ponekod se pojavljajo problemi z dostopnostjo za ranljive skupine in problematike povezane s staranjem prebivalstva. Problematično je tudi izkoriščanje nekaterih že obstoječih potencialov (npr. območja reke Vipave).

Na območju LAS V OBJEMU SONCA smo identificirali številne priložnosti, ki bi jih lahko deloma uresničili preko operacij, financiranih z ukrepom CLLD. Priložnosti vidimo predvsem v povezovanju – tako institucij kot tudi podjetij, nevladnih organizacij in posameznih ponudnikov iz določenega področja v inovativna razvojna partnerstva, za kar se kaže tudi pripravljenost ljudi. Priložnost vidimo v povečanju znanja vseh zainteresiranih deležnikov in v razvoju skupnih blagovnih znamk za nastop na trgu. Velikega pomena so spremembe v navadah ljudi in v njihovih težnjah po poseganju po naravni doma pridelani hrani in eko hrani, v turizmu, ki temelji na odkrivanju naravnih, kulturnih in zgodovinskih znamenitosti ter v novih oblikah trženja. Na področju ranljivih skupin izstopa medgeneracijsko sodelovanje in razvoj inovativnih socialnih storitev na podeželju. Priložnost se kaže v velikem zanimanju za LAS s strani lokalnega prebivalstva in za sodelovanje v celovitih operacijah, ki izhajajo iz potreb lokalnega prebivalstva, pa tudi v projektih sodelovanja LAS, s katerimi lahko vključimo širše območje tudi onstran meja LAS V OBJEMU SONCA.

Nevarnosti, ki smo jih zaznali na območju LAS V OBJEMU SONCA se kažejo predvsem v neenakomernem razvoju podeželja v primerjavi z mestom, v kompleksni zakonodaji, ki otežuje razvoj, v visokih kriterijih in zapletenih postopkih pridobivanja javnih nepovratnih sredstev ter v težavah, ki se navezujejo na slabo demografsko stanje in podnebne spremembe.

Iz SWOT analize so razvidne številne priložnosti, ki jih bomo v okviru objektivnih možnosti poskušali izkoristiti na podlagi pričujoče Strategije lokalnega razvoja LAS V OBJEMU SONCA. Zaradi omejenih finančnih sredstev (predvsem sredstev za izvedbo investicij), časovnih omejitev ter z upoštevanjem omejitev obstoječe zakonodaje, smo zastavili osnovne ukrepe, ki jih bomo lahko uresničili do zaključka tekočega programskega obdobja.

Na začetku poglavja smo identificirali sedem potreb, ki so značilne za območje LAS V OBJEMU SONCA in ki se navezujejo na posamezno tematsko področje ukrepanja. Na podlagi identificirane potrebe smo izpeljali posamezne ukrepe, ki jih bomo izvajali in financirali v okviru strategije lokalnega razvoja LAS V OBJEMU SONCA do zaključka programskega obdobja 2014-2020 iz sklada EKSRP in ESRR in ki jih na kratko povzemamo spodaj.

Na tematskem področju ukrepanja Ustvarjanje delovnih mest smo oblikovali ukrepa: (1) Razvoj in izvajanje novih podjetniških modelov in vzpostavitev podpornega okolja in (2) Inovativna razvojna partnerstva za trajnostni razvoj območja. Ukrepa bomo lahko sofinancirali iz sredstev EKSRP in ESRR.

Na tematskem področju Razvoj osnovnih storitev smo oblikovali ukrepa: (1) Izboljšanje pogojev v podporo razvoju novih storitev in produktov ter dvig kvalitete življenja prebivalcev in (2) Oblikovanje in izvajanje inovativnih programov ter manjših naložb za razvoj zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev in produktov. Ukrepa bomo sofinancirali iz sredstev EKSRP.

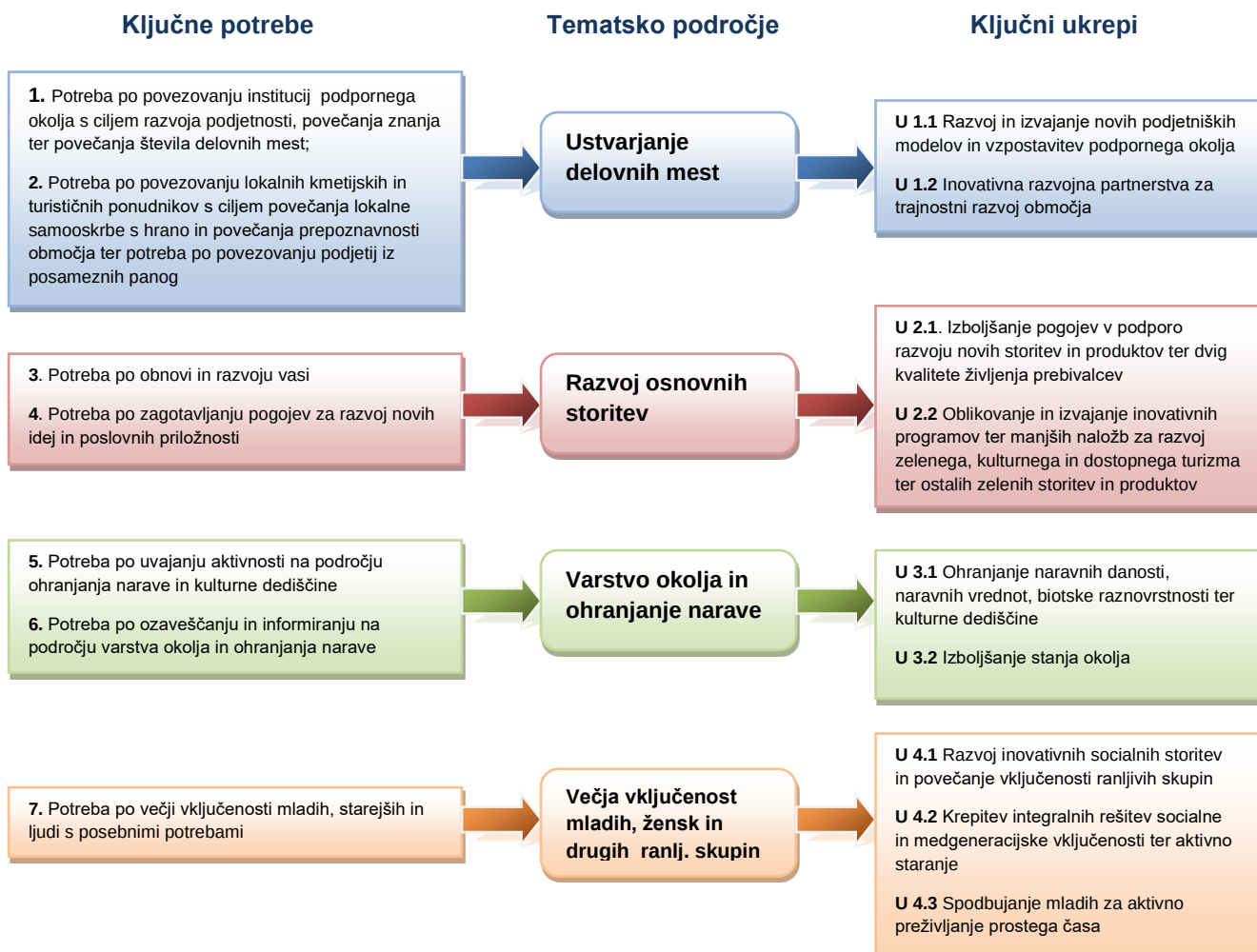
Na tematskem področju Varstvo okolja in ohranjanje narave smo oblikovali ukrepa: (1) Ohranjanje naravnih danosti, naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti ter kulturne dediščine in (2) Izboljšanje stanja okolja. Ukrepa bomo lahko sofinancirali iz sredstev ESRR.

Na tematskem področju Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin smo oblikovali ukrepe: (1) Razvoj inovativnih socialnih storitev in povečanje vključenosti ranljivih skupin, (2) Krepitev integralnih

rešitev socialne in medgeneracijske vključenosti ter aktivno staranje in (3) Spodbujanje mladih za aktivno preživljanje prostega časa. Ukrepa bomo lahko sofinancirali iz sredstev EKSRR in ESRR.

Navezava ključnih potreb na tematska področja ukrepanja in na posamezne ukrepe je razviden iz spodnje slike.

Slika 2: Shematski prikaz navezave ključnih potreb na tematska področja ukrepanja in ukrepe

7. Podroben opis tematskih področij ukrepanja

Lokalno partnerstvo je iz analize razvojnih potreb in možnosti območja ter iz lokalnih pobud prebivalstva identificiralo vsa štiri tematska področja, ki jih je Evropska unija določila kot ključne izzive v programskem obdobju 2014-2020 in kot pomembna področja za uravnotežen nadaljnji razvoj območja LAS V OBJEMU SONCA.

LAS V OBJEMU SONCA bo podprla operacije, ki bodo reševale lokalne razvojne potrebe prebivalcev in izkoriščale razvojne možnosti območja v skladu s cilji štirih ključnih tematskih področij ukrepanja:

- **Tematsko področje 1 (TP 1): Ustvarjanje delovnih mest,**
- **Tematsko področje 2 (TP 2): Razvoj osnovnih storitev,**
- **Tematsko področje 3 (TP 3): Varstvo okolja in ohranjanje narave,**
- **Tematsko področje 4 (TP 4): Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin.**

Tematska področja so finančno in po deležih razdeljena na način razviden iz spodnje tabele.

Tabela 30: Finančna sredstva in deleži po tematskih področjih za SLR

Tematsko področje	Sklad (EU + SLO)	Finančna sredstva glede na sklad v EUR	Skupaj po tematskih področjih v EUR	Delež po tematskih področjih
Ustvarjanje delovnih mest	EKSRP	45.684,00	381.020,00	25,85%
	ESRR	335.336,00		
	ESPR	-		
Razvoj osnovnih storitev	EKSRP	490.000,00	490.000,00	33,24%
	ESPR	-		
Varstvo okolja in ohranjanje narave	EKSRP	-	290.000,00	19,67%
	ESRR	290.000,00		
	ESPR	-		
Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	EKSRP	60.000,00	313.200,00	21,25%
	ESRR	253.200,00		
	ESPR	-		
Skupaj		1.474.220,00	1.474.220,00	100,00%

Razdelitev razpoložljivih sredstev po deležih (iz EKSRP in ESRR) za izvajanje operacij je bila določena glede na dva različna parametra, ki sta:

Parameter 1: Finančna ocena posameznih predlogov operacij, ki jih je predložila širša javnost, ki je bila aktivno vključena v pripravo SLR (preko udeležbe na delavnicah, preko oddaje predlogov operacij). Prejetih je bilo 104 predlogov operacij, ki so bili podani na posebnem obrazcu, kjer so predlagatelji lahko opredelili tematsko področje, partnerstvo, cilje, aktivnosti, kazalnike, finančni in časovni okvir ipd. Skupna vrednost podpore iz EKSRP in ESRR vseh prejetih pobud je znašala 8.768.299,00 EUR.

Parameter 2: Skozi izvedbo delavnic z vključitvijo širše javnosti so bile zbrane informacije, katera tematska področja so javnosti bolj pomembna, za izpeljavo ukrepov in prihodnjih razpisov za razvoj območja LAS. Na delavnicah so bile določene hierarhije tematskih področij. Prav tako je RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. Nova Gorica, na podlagi vseh preučenih in analiziranih preteklih dokumentov in gradiva ter na podlagi strokovnega mnenja strokovnih inštitucij podala hierarhijo tematskih področij za LAS.

Deleži finančnih sredstev po posameznih dveh parametrih glede na posamezna tematska področja so bili osnova za določitev hierarhije tematskih področij (deleži po tematskih področjih) in s tem za določitev finančnih sredstev po tematskih področjih.

7.1 TP 1: Ustvarjanje delovnih mest

Spodbujanje lokalnih in ustvarjalnih potencialov za razvoj novih delovnih mest

Pri pripravi Strategije lokalnega razvoja LAS V OBJEMU SONCA so bile prepoznane priložnosti za ustvarjanje delovnih mest predvsem v lokalnih potencialih na področju oblikovanja novih inovativnih turističnih produktov, razvoju obstoječih in novih kmetijskih in drugih izdelkov ter storitev, povezovanju podjetij pri razvoju novih in inovativnih produktov ter trženju (Potreba 1 in 2). Skladno z demografskimi trendi lahko pričakujemo tudi porast potreb po pomoči starejšim in posledično pri porastu temu namenjenih storitev kot so npr. storitve iz socialnega podjetništva (Potreba 7).

Z izkazanim interesom institucij podpornega okolja, ki bodo skrbele za razvoj podjetništva in kmetijstva ter s širitvijo znanja za povečanje števila delovnih mest, se kaže možnost po vzpostavitvi razvojnih partnerstev. V teh partnerstvih vidimo priložnost razvoja in implementacije novih poslovnih modelov, s katerimi bi se iskalo rešitve za izzive naslednjih 7 let. Priložnosti vidimo zlasti v ohranjanju obstoječih in ustvarjanju novih delovnih mest, ki bodo nastajala z razvojem kompetenc podjetnosti in inovativnosti med mladimi, s krepitvijo obstoječih in z razvojem novih oblik podjetništva ter poslovnih modelov, inovativnih socialnih storitev in kot posledica dviga dodane vrednosti kmetijskim, gozdarskim in živilskim proizvodom, spodbujanja lokalne samooskrbe in kratkih dobavnih verig. Aktivnosti se bodo izvajale tako na podeželju kot v urbanih središčih. Premalo so še razvite nove oblike dela in podjetništva in s tem tudi spregledani potenciali za nova delovna mesta (npr. socialno podjetništvo, zadružništvo, notranje podjetništvo, sodelovanje ...). Spodbujati je potrebno nove oblike podjetništva (invalidska podjetja, zaposlitvene kooperative za invalide, zaposlitveni centri za invalide in samozaposlovanje invalidov) s ciljem povečevanja deleža zaposljivosti oseb s posebnimi potrebami.

Izziv je v aktiviranju in prepoznavanju ustvarjalnih potencialov; predvsem pri mladih, ki želijo na območju živeti, razvijati podjetniške ideje in delati. Spodbujali bomo sodelovanje med obstoječimi gospodarskimi subjekti na trgu in povezovanje le-teh v razvojna partnerstva, da bi ohranili obstoječe zaposlitve in ustvarjali pogoje za rast in novo zaposlovanje oz. za izboljšanje izkoriščenosti obstoječih kapacitet ali podzaposlenosti. Potrebe in priložnosti se kažejo tudi na področju turističnih storitev, kjer z novimi tržnimi storitvi in trženjskimi pristopi za nove ciljne skupine lahko vplivamo na boljšo izkoriščenost obstoječih kapacitet in krepitev prepoznavnosti poddestinacij (Vipavske doline in Brd). Za spodbujanje zaposlovanja in za ustvarjanje delovnih mest (tudi za ranljive skupine) morajo sodelovati deležniki iz gospodarstva (kmetijska dejavnost, storitvene dejavnosti, itd.), raziskovalnih in razvojnih organizacij ter lokalnih skupnosti s podpornimi institucijami za razvoj podjetništva.

Iz spodnjega prikaza je razvidna izpeljava splošnega in posebnih ciljev, ki smo jih izpeljali iz TP1: Ustvarjanje delovnih mest in na podlagi katerih bomo lahko razvijali endogene razvojne potenciale, ki na območju LAS V OBJEMU SONCA ustrezajo temu tematskemu področju.

SPLOŠNI CILJ: »S spodbujanjem povezovanja, inovativnosti in kreativnosti prispevati k novim zelenim delovnim mestom in konkurenčnejšemu območju LAS«

POSEBNI CILJ 1.1: Razvijati podjetnost za dvig zaposljivosti na podeželju in v urbanih središčih

POSEBNI CILJ 1.2: Povezovati deležnike na podeželju in v urbanih središčih v inovativna razvojna partnerstva

Ukrep 1.1.: Razvoj in izvajanje novih podjetniških modelov in vzpostavitev podpornega okolja

Ukrep 1.2: Inovativna razvojna partnerstva za trajnostni razvoj območja

Preko TP1 bomo zasledovali cilj razvijanja podjetnosti za dvig zaposljivosti na podeželju in v urbanih središčih, kar bomo dosegali preko razvoja novih podjetniških modelov in z vzpostavitvijo podpornega okolja ter s spodbujanjem oblikovanja inovativnih razvojnih partnerstev za trajnostni razvoj območja. Iz tega sledi: **TP1 se navezuje na horizontalni cilj Inovacije ter upošteva načelo enakosti med spoloma in nediskriminacije.**

Povezava med sektorji in lokalnimi akterji in multiplikacijski učinki:

Za doseganje ciljev in zelenih rezultatov se bodo predvsem podpirale partnerske operacije, ki bodo vključevale partnerje iz več sektorjev, kar je razvidno iz meril za ocenjevanje projektov (merilo 05 – vključenost partnerjev in kakovost partnerstva). Pri uresničevanju ciljev se bodo povezovale strokovne inštitucije (KGZ Nova Gorica, GZS OZ za severno Primorsko, OOO Nova Gorica, RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. Nova Gorica, Primorski tehnološki park d.o.o., MIC Nova Gorica - Šolski center Nova Gorica, Univerza v Novi Gorici, zavodi za turizem,...), kmetje, obrtniki, podjetniki – proizvajalci lokalnih pridelkov, izdelkov in storitev, javni sektor – občine, nevladni sektor – društva in posamezniki. Pomembno je tudi povezovanje z organizacijami, ki delajo z invalidnimi in bolnimi, saj so to ciljne skupine za zaposlovanje v socialnih podjetjih in zaposlitvenih centrih. Multiplikacijski učinek – združevanje javnih

in zasebnih virov financiranja za doseg učinkov za vse vključene v aktivnosti in za prebivalce celotnega območja LAS. Prav tako se bomo za doseganje ciljev Ustvarjanje delovnih mest povezovali z drugimi državnimi in regionalnimi akterji, ki skrbijo za razvoj podjetništva, gospodarstva in zmanjševanja brezposelnosti, lokalnimi skupnostmi ter drugimi izobraževalnimi in raziskovalnimi ustanovami.

7.2 TP 2: Razvoj osnovnih storitev

Dostopnost osnovnih storitev in osnovne infrastrukture povečuje privlačnost podeželja

Podeželska območja v okviru LAS z vidika dostopnosti do osnovnih storitev zaostajajo za urbanimi središči, razlike med urbanim in podeželskim prostorom pa se v zadnjem času še dodatno povečujejo. Komunalna in gospodarska infrastrukturna opremljenost podeželskih območij je slaba. Poleg obsežne površine območja LAS, predstavlja dodatni problem tudi relativno velika oddaljenost posameznih vasi od urbanih središč. Navedena dejstva predstavljajo nevarnost odseljevanja prebivalcev iz podeželskega okolja in posledično izgubo kulturne krajine podeželja. Iz analize razvojnih potreb je razvidno, da je za usklajen razvoj podeželja nujno potrebna vsaj osnovna infrastruktura ter zagotavljanje vsaj osnovnih storitev, ki ob njihovi raznovrstnosti povečujejo kakovost bivanja na podeželju. Prvi razvojnih potreb se navezuje na aktivnosti obnove in razvoja vasi (Potreba 3), predvsem z vidika izboljšanja kvalitete življenja prebivalcev. Tudi iz Programa razvoja podeželja 2014-2020 izhaja, da sta bila ukrepa Obnova in razvoj vasi ter Ohranjanje in izboljševanje dediščine na podeželju v programskem obdobju 2007-2013 učinkovita. Izboljšanje življenjskih pogojev in s tem izboljšanje privlačnosti območja LAS se bo doseglo z manjšimi naložbami v infrastrukturo in boljšo dostopnostjo do raznovrstnih lokalnih osnovnih storitev, ki za območje LAS predstavljajo bistven element prizadevanj za uresničitev potenciala rasti in spodbujanja trajnostnega razvoja. Smiselna je npr. ureditev vaških središč, prostorov za druženje, prireditvenih prostorov, objektov kulturne dediščine in ljudskega izročila ter drugih objektov v javni uporabi, javne turistične infrastrukture (kolesarskih, konjeniških, učnih, tematskih in pešpoti, različne manjše športne turistične infrastrukture, obrečnih območij in kopališč, ...), obnova vodnih virov, obeležij kot tudi odstranitev arhitekturnih ovir in izboljšanje dostopnosti območja za ljudi s posebnimi potrebami. Drugi del razvojnih potreb se nanaša na zagotavljanje pogojev za razvoj novih idej, produktov in poslovnih priložnosti, torej na zagotavljanje vsebin, za obstoječe in novozgrajene objekte ter manjših naložb za razvoj zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev in produktov. Vsebine se nanašajo npr. na oblikovanje in izvajanje inovativnih programov, storitev in produktov, ki so povezani npr. z ohranjanjem kulturne dediščine, naravnih vrednot ter z dodatno ponudbo športnih, razvedrilnih in turističnih dejavnosti (Potreba 4). S povečevanjem ponudbe podeželja se povečuje njegova privlačnost ter zvišuje njegova dodana vrednost tako za domačine kot tudi za obiskovalce in turiste. Posledično lahko dobra opremljenost podeželja dolgoročno prispeva k njegovi boljši gospodarski dejavnosti.

Prav uvajanje novih storitev predstavlja izziv in predvsem uspešnejše uresničevanje lokalnih potreb podeželja, po drugi strani pa se navezuje na krepitev lokalne identitete. Iz vsega navedenega sledi, da je Razvoj osnovnih storitev eno od pomembnih tematskih področij LAS V OBJEMU SONCA.

Iz spodnjega prikaza je razvidna izpeljava splošnega in posebnih ciljev, ki smo jih izpeljali iz tematskega področja ukrepanja 2: Razvoj osnovnih storitev in na podlagi katerih bomo lahko razvijali endogene razvojne potencialne, ki na območju LAS ustrezajo temu tematskemu področju.

SPLOŠNI CILJ: »Z uvajanjem novih storitev izboljšati kakovost življenja na območju LAS«

POSEBNI CILJ 2.1: Spodbuditi potencialne za razvoj novih storitev in dvig kvalitete življenja prebivalcev

POSEBNI CILJ 2.2: Zagotoviti pogoje za razvoj novih poslovnih priložnosti zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev in produktov

Ukrep 2.1.: Izboljšanje pogojev v podporo razvoju novih storitev in produktov ter dvig kvalitete življenja prebivalcev

Ukrep 2.2: Oblikovanje in izvajanje inovativnih programov ter manjših naložb za razvoj zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev in produktov

Preko TP2 bomo zasledovali cilj spodbujanja potencialov za razvoj novih storitev in dvig kakovosti življenja prebivalcev ter cilj zagotavljanja pogojev za razvoj novih poslovnih priložnosti zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev. To bomo dosegli z izboljšanjem pogojev v podporo razvoju novih storitev in produktov ter posledično z dvigom kakovosti življenja prebivalcev, na drugi strani pa z oblikovanjem in izvajanjem inovativnih programov ter manjših naložb za razvoj zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev. Iz tega sledi: **TP2 se navezuje na horizontalna cilja Okolje in Inovacije ter upošteva načelo enakosti med spoloma in nediskriminacije.**

Povezava med sektorji in lokalnimi akterji in multiplikacijski učinki:

Za doseganje ciljev iz tematskega področja Razvoj osnovnih storitev se bo LAS naslanjal predvsem na lokalne skupnosti, ki imajo dober pregled nad mrežo obstoječih osnovnih storitev in stanjem infrastrukture, velika vloga pa bo pripadala tudi javnim inštitucijam, ekonomskemu sektorju (podjetjem) in zasebnemu sektorju (nevladnim organizacijam in posameznikom), ki delujejo na področju športa, kulture, izobraževanja in turizma. Sodelovanje sektorjev v partnerskih projektih na tem področju bo izjemno pomembna, saj so turizem, kultura, šport, mladinske dejavnosti in ostale dejavnosti namenjene celotnemu prebivalstvu območja, uspevajo pa lahko le ob financiranju z javnimi in zasebnimi sredstvi.

7.3 TP 3: Varstvo okolja in ohranjanje narave

Skrb za okolje, ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti ter trajnostna raba naravnih virov kot pomembni izzivi območja LAS

Iz analize razvojnih potreb in možnosti območja LAS je razvidno, da se območje ponaša z ugodnimi naravnimi danostmi ter ugodnimi klimatskimi razmerami in potenciali za razvoj kmetijstva (obujanje tradicije oljarstva, zeliščarstva ter gojenja dišavnic) tako na podeželju kot tudi v urbanem okolju. Poleg tega omogoča območje naravi prijazen način pridelave/predelave visoko kakovostnih in prepoznavnih kmetijskih pridelkov in izdelkov ter ohranjanje avtohtonih vrst rastlin in živali. Priložnosti se kažejo pri osveščanju o pomenu zdrave lokalno pridelane hrane, pri povečanju povpraševanja prebivalcev po lokalih pridelkih in izdelkih ter izkoriščanju obnovljivih naravnih virov z namenom trajnostnega razvoja podeželja (Potreba 5 in 6). Območje LAS vsebuje različna varovana območja narave – območja NATURA 2000, ekološko pomembna območja, in naravne vrednote ter zavarovana območja (krajinski parki, naravni spomeniki) z velikim razvojnim potencialom. Zato je potrebno posvečati pozornost ohranjanju naravnih danosti, naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti. Pri ohranjanju biotske raznovrstnosti je potrebno več pozornosti posvečati tudi preprečevanju širjenja tujerodnih vrst, ki negativno vplivajo na biotsko pestrost (s prekomernim širjenjem lahko izpodrinejo avtohtone vrste), hkrati pa imajo negativen vpliv na zdravje ljudi. Posebej zanimivi predeli na območju spodnje Vipavske doline so glinokopi (zapuščina opekarstva), ki izstopajo po visoki stopnji biotske raznovrstnosti, krati pa ponujajo priložnost (vzgojno-rekreacijski potencial) in predstavljajo velik izziv v povezavi s turistično ponudbo. Poleg tega pomembno prispevajo k zmanjševanju vplivov poplav, ki so na tem območju še vedno velik problem. Razvojne priložnosti se kažejo tudi v drugih območjih Vipavske doline (npr. Panovec, južni rob Trnovskega gozda z Lijakom, Skozno, območja ob reki Vipavi, itd.) in Goriških Brd (npr. Kožbanjšček). Slabo oz. skoraj neizkoriščen potencial za razvoj turizma je povezava naravnih varovanih območij z bogato kulturno dediščino tega območja. V zvezi z ravnanjem z odpadki bo lahko ustrezna organizacija zbiranja posameznih vrst odpadkov (sortiranje) ter zagotovitev njihove snovne in energetske izrabe prispevala k zmanjšanju količine komunalnih odpadkov. Za ločeno zbiranje odpadkov, je potrebno ozaveščanje javnosti in učenje otrok v vrtcih in šolah, da tovrstne navade postanejo del njihovega vsakdanjega življenja. Potrebna je tudi večja informiranost lokalnega prebivalca o potrebah sanacije črnih odlagališč in nevarnih materialov (npr. azbestne kritine). Na območju LAS se kaže težnja po povečanju energetske samooskrbe regije in po pridobivanju dodatne električne energije (predvsem sončne energije in biomase), za kar bi morali še bolj osveščati lokalno prebivalstvo. Smiselno je tudi spodbujanje trajnostne mobilnosti na urbanih območjih, predvsem v spremembe potovalnih navad, spodbujanje pešačenja, uporabo koles in javnega potniškega prometa. Območje razpolaga z ustreznimi strokovnimi institucijami pristojnimi za ohranjanje narave in varstvo kulturne dediščine, ki lahko podprejo operacije in s strokovnim znanjem pripomorejo k njihovi izvedbi (skupaj z lokalnimi skupnostmi, izobraževalnimi institucijami in prebivalci tega območja).

Iz spodnjega prikaza je razvidna izpeljava splošnega in posebnih ciljev, ki smo jih izpeljali iz tematskega področja ukrepanja 3: Varstvo okolja in ohranjanje narave in na podlagi katerih bomo lahko razvijali endogene razvojne potenciale, ki na območju LAS V OBJEMU SONCA ustrezajo temu tematskemu področju.

SPLOŠNI CILJ: »Spodbujati trajnostno upravljanje z okoljem in izkoristiti razvojno-turistične potenciale območja LAS ob upoštevanju ohranjanja kulturne dediščine, narave in njenih danosti«

POSEBNI CILJ 3.1: Ohranjanje naravnih danosti, naravne vrednote, biotsko raznovrstnost ter kulturno dediščino za trajnostni (turistični) razvoj območja

POSEBNI CILJ 3.2: Spodbujati varstvo okolja in trajnostno rabo naravnih virov

Ukrep 3.1: Ohranjanje naravnih danosti, naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti ter kulturne dediščine

Ukrep 3.2: Izboljšanje stanja okolja

Preko TP3 bomo zasledovali cilj ohranjanja naravnih danosti, naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti ter kulturne dediščine za trajnostni (turistični) razvoj območja in spodbujali varstvo okolja in trajnostno rabo naravnih virov. To bomo dosegli z inovativnimi ukrepi, ki bodo usmerjeni v ohranjanje naravnih danosti, biotske raznovrstnosti ter kulturne dediščine ter z ukrepi za izboljšanje stanja okolja. Iz tega sledi: **TP3 se navezuje na vse tri horizontalne cilje Evropske Unije (Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, Okolje, Inovacije), najbolj pa prav na Okolje ter upošteva načelo enakosti med spoloma in nediskriminacije.**

Povezava med sektorji in lokalnimi akterji in multiplikacijski učinki:

V sklopu operacij za doseganje cilja na tem področju bomo veliko pozornost namenjali osveščanju in izobraževanju splošne populacije in posameznim skupinam (otroci, mladina, starejši, podjetniki, ...). V ta namen se bodo povezovali inštitucije kot so: Zavod za varstvo narave, Zavod za varstvo kulturne dediščine, KGZS – Zavod GO, Zavod za gozdove Slovenije, zavodi za turizem, vzgojno izobraževalne inštitucije, iz zasebnega sektorja se bodo vključila društva ter druge NVO in naravovarstveniki, iz ekonomskega pa strokovna podjetja s področja obnovljivih virov, trajne mobilnosti, ... Sodelovale pa bodo tudi lokalne skupnosti (krajevne skupnosti in občine).

7.4 TP4: Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin

Vključenost, povezovanje in ustvarjanje za boljši vsakdan

Posledice gospodarske krize se med drugim odražajo v povečevanju brezposelnosti, ki posledično vodi v vse večjo socialno izključenost in neenakost v družbi tudi na območju LAS. Poleg tega se območje srečuje z negativnimi demografskimi trendi, ki se odražajo v večanju števila starejše populacije. Spremenjen življenjski slog in podaljševanje življenjske dobe zahtevata nove prijeme na področju urejanja problematike starejših. Med ranljive skupine poleg mladih, otrok iz revnejših družin in starejših sodijo tudi ljudje v stiski in osebe s posebnimi potrebami, ki se pogosto poleg z družbenimi ovirami srečujejo tudi s fizičnimi ovirami v praksi (npr. arhitekturne ovire, premajhni napisi, pomanjkljive označbe...). V določeni meri smo med ranljive skupine uvrstili tudi ženske. Demografske in družbene spremembe tako narekujejo iskanje novih rešitev na področju vključevanja ranljivih skupin in prizadevanja za spremembo socialnih politik. Iz analize razvojnih potreb je razvidno, da se kaže potreba po večji socialni vključenosti in povezovanju (Potreba 7). Veliko je priložnosti, ki jih ponuja medgeneracijsko sodelovanje, razvoj socialnih storitev, oblikovanje novih razvojnih partnerstev in socialno podjetništvo. Na podlagi analize razvojnih potreb so bile prepoznane sledeče ključne ranljive skupine: osebe s posebnimi potrebami, osebe v stiski, mladi, starejši in v manjši meri tudi ženske.

Osebe s posebnimi potrebami so ljudje s senzoričnimi in gibalnimi omejitvami ter ljudje z motnjo v razvoju in ljudje s težavami v duševnem zdravju. Večkrat se zgodi, da ti posamezniki niso aktivno vključeni v dejavnosti lokalnega okolja, kar ima negativen vpliv na kakovost njihovega življenja, ki pa zaradi svojih značilnosti potrebuje dodatno pozornost in skrb. **Osebe v stiski** so socialno in zdravstveno ogroženi posamezniki, s slabim psihosocialnim počutjem, ki potrebujejo pomoč pri reševanju specifičnih življenjskih situacij (nasilje, težke socialne in ekonomske razmere). Glede na dejstvo, da so prisotni številni tovrstni problemi, se kaže potrebe po večji informiranosti in dostopnosti različnih programov. Problematika **mladih** se kaže predvsem na področju brezposelnosti med mladimi ter nezadovoljivih možnosti druženja in aktivnega preživljanja prostega časa, kar velja predvsem za nekatera podeželska območja. Preživljanje prostega časa v svojem kraju pripomore, da mladostniki razvijejo občutek lokalne identitete, pripadnosti in povezanosti s svojim okoljem. Posebna skrb gre tudi otrokom, ki živijo v družinah pod pragom revščine. Na območju LAS se povečuje delež **starejših** prebivalcev, kar vpliva na vsa področja socialnega življenja, zato je potrebno prilagoditi socialno politiko in sistem dolgotrajne oskrbe. V manjši meri je bila zaznana tudi ranljiva skupina **ženske**, iz različnih socialnih okolij in ženske na kmetijah. Za boljši razvoj družbe je potrebno spodbuditi medgeneracijsko sodelovanje, zagotoviti osebno in socialno varnost vseh generacij ter kakovostno življenje in tako oblikovati vključujočo lokalno skupnost, ki spoštuje različnost. Spodbujalo se bo prostovoljstvo, aktivno sodelovanje in nudenje pomoči pri realizaciji novih pobud in storitev. Na območju LAS že deluje več nevladnih organizacij, ki delujejo na področju ranljivih skupin, zato lahko v sodelovanju z javnim in zasebnim sektorjem zasnujejo inovativne in trajnostno naravnane oblike podpore.

Iz spodnjega prikaza je razvidna izpeljava splošnega in posebnih ciljev, ki smo jih izpeljali iz tematskega področja ukrepanja 4: Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin in na podlagi katerih bomo lahko razvijali endogene razvojne potenciale, ki na območju LAS V OBJEMU SONCA ustrezajo temu tematskemu področju.

SPLOŠNI CILJ: »Pospeševati socialno vključenost vseh prebivalcev na območju LAS, predvsem ranljivih skupin«

POSEBNI CILJ 4.1: Izboljšati socialne storitve in socialno vključenost

POSEBNI CILJ 4.2: Spodbuditi medgeneracijsko sodelovanje in zagotoviti kakovostno preživljanje prostega časa

Ukrep 4.1.: Razvoj inovativnih socialnih storitev in povečanje vključenosti ranljivih skupin

Ukrep 4.2: Krepitev integralnih rešitev socialne in medgeneracijske vključenosti ter aktivno staranje

Ukrep 4.3: Spodbujanje mladih za aktivno preživljanje prostega časa

Preko TP4 bomo zasledovali cilj izboljšanja socialnih storitev in socialne vključenosti ter spodbujali medgeneracijsko sodelovanje in zagotavljanje kakovostnega preživljanja prostega časa. To bomo dosegli z razvojem inovativnih socialnih storitev, s povečanjem vključenosti ranljivih skupin, z oblikovanjem inovativnih medgeneracijskih partnerstev in s spodbujanjem mladih za aktivno preživljanje prostega časa. Iz tega sledi: **TP4 se navezuje na horizontalni cilj Inovacije ter upošteva načelo enakosti med spoloma in nediskriminacije.**

Povezava med sektorji in lokalnimi akterji in multiplikacijski učinki:

Že sam cilj na tem področju pogojuje partnersko združevanje različnih sektorjev, predvsem javni sektor z inštitucijami (CSD, OZARA SLOVENIJA, ŠENT, VDC Nova Gorica, Dom upokojencev Nova Gorica, občine, NIJZ, ...), nevladne organizacije na področju ranljivih skupin, Mladinski center Nova Gorica, LUNG in tudi ekonomski sektor z vključevanjem posameznih ciljnih skupin. Za ukrepanje na tem tematskem področju se bodo povezali državni, občinski in regionalni akterji, ki skrbijo za socialno enakost in vključenost različnih skupin prebivalcev. Multiplikacijski učinek povezovanja se bo odražal v novih storitvah in povezanih aktivnostih različnih lokalnih akterjev.

8. Opis in način doseganja ter zasledovanja horizontalnih ciljev Evropske unije

SLR LAS V OBJEMU SONCA prispeva k uresničevanju vseh štirih horizontalnih ciljev Evropske unije:

8.1 Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje

Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje je izrednega pomena za zagotavljanje trajnostnega razvoja območja LAS. SLR LAS V OBJEMU SONCA je naravnana tako, da bodo operacije, ki jih bomo izvajali na območju LAS, odgovarjale dejanskim potrebam lokalnega okolja tudi na področju blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje. Na ta cilj bo najbolj odgovarjalo tematsko področje TP3 – Varstvo okolja in ohranjanje narave, katerega splošni cilj je *spodbujanje trajnostnega upravljanja z okoljem in izkoriščanje razvojnih turističnih potencialov območja ob upoštevanju ohranjanja narave in njenih danosti*. V okviru tega bomo med drugim izpostavljali pomen naravi prijaznega kmetovanja, avtohtonega rastlinstva, varovanja voda in okolja ter promovirali pomen trajnostne mobilnosti. Na blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje bodo prispevali tudi ukrepi, ki jih bomo izvajali v okviru tematskega področja TP1 – Ustvarjanje delovnih mest, katerega splošni cilj je *spodbujanje povezovanje, inovativnost in kreativnost in s tem prispevati k novim zelenim delovnim mestom in konkurenčnejšemu območju LAS*, kjer bomo med drugim spodbujali lokalno gospodarstvo, ki bo temeljilo na lokalnih potencialih, lokalno samooskrbo, povezovanje kmetijskih ponudnikov, ozaveščanje potrošnikov o pomenu nakupa lokalnih proizvodov in kratke dobavne verige.

8.2 Okolje

Iz analize razvojnih potreb in možnosti območja LAS je razvidno, da se območje LAS ponaša z ugodnimi naravnimi danostmi (obsežno gozdno in vodno bogastvo, neokrnjena narava, pestra in raznovrstna pokrajina, biotska raznolikost) ter z ugodnimi klimatskimi razmerami. Horizontalni cilj Okolje bomo v največji meri dosegali v okviru TP3 – Varstvo okolja in ohranjanje narave, katerega splošni cilj je *spodbujati trajnostno upravljanje z okoljem in izkoristiti razvojno-turistične potenciale območja LAS ob upoštevanju ohranjanja narave in njenih danosti*. Cilj bo dosežen preko t.i. »mehkih vsebin«, ki se bodo izvajale v okviru okoljsko naravnanih operacij ozaveščanja (mladih), obveščanje in promocija sonaravne rabe endogenih potencialov območja, spodbujanje skrbi za okolje, zmanjševanje onesnaževanja. Podprte bodo operacije, ki bodo usmerjene v ohranitev pomembnih živalskih in rastlinskih vrst. Horizontalni cilj Okolje se bo v določeni meri uresničeval tudi v okviru TP2 – Razvoj osnovnih storitev v okviru operacij, ki bodo vplivale na izboljšanje stanja in urejenosti okolja.

8.3 Inovacije

Eno izmed glavnih načel CLLD je inovativnost, saj ima že sam pristop uresničevanja lokalnega razvoja preko LAS in SLR – t.i. »pristop od spodaj navzgor« sam po sebi velik inovativni potencial. Tak pristop lokalnega razvoja omogoča uvajanje inovativnih razvojnih rešitev tako z rabo lokalnih virov kot tudi s prenosom primerov dobrih praks v lokalno okolje. Horizontalni cilj Inovacije bomo uresničevali preko vseh štirih tematskih področij ukrepanja. V okviru TP1 – Ustvarjanje delovnih mest in TP3 – Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin bomo cilj uresničevali s pomočjo oblikovanja različnih inovativnih partnerstev, s spodbujanjem inovativnih podjetniških pristopov in mreženja ter s pomočjo uvajanja različnih inovativnih oblik izboljšanja socialnih storitev namenjenih ranljivim skupinam ter z oblikovanjem inovativnih medgeneracijskih partnerstev. V okviru TP2 – Razvoj osnovnih storitev, katerega splošni cilj je *uvajanje novih storitev za izboljšanje kakovosti življenja na območju LAS* bomo podpirali operacije, ki bodo spodbujale uvajanje inovativnih rešitev na podeželju ter zagotavljale oblikovanje ustreznih pogojev za razvoj novih idej in poslovnih priložnosti. Horizontalni cilj inovacije bomo zasledovali tudi v okviru TP3 – Varstvo okolja in ohranjanje narave, kjer bomo spodbujali operacije, ki uvajajo inovativne pristope na področju varstva okolja in ohranjanja narave.

8.4 Enakost med spoloma in nediskriminacija

Vsa štiri tematska področja ukrepanja so oblikovana tako, da spoštujejo enakost med spoloma in omogočajo enakopravno vključevanje vsem zainteresiranim deležnikom ne glede na narodnost, raso, spol, gmotno stanje, vero ali drugo prepričanje.

Navezava posameznih tematskih področij ukrepanja v SLR na strateške programske dokumente za obdobje 2014-2020 je posebej opredeljena v poglavju 11.7, 11.8 in 11.9.

9. Opis SLR in njenih ciljev vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov

9.1 Metodologija

Strategija lokalnega razvoja LAS V OBJEMU SONCA (SLR) je zasnovana celovito, razvojno in trajnostno. Pri oblikovanju strategije smo upoštevali pristop »od spodaj navzgor«, pri čemer so bile pri opredeljevanju programskega dela upoštewane zahteve in cilji ključnih strateških dokumentov, kot so Partnerski sporazum med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014-2020, Program razvoja podeželja RS za obdobje 2014-2020 in Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike za obdobje 2014-2020. Upoštewane so bile tudi usmeritve ključnega evropskega dokumenta, to je Evropa 2020, Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast. Pametna rast se v SLR osredotoča na razvoj gospodarstva na podeželju in v urbanih središčih, predvsem z vidika pospeševanja inovacij, spodbujanja ustvarjalnosti in nadgradnje znanja in kompetenc. Trajnostna rast se usmerja v spodbujanje konkurenčnega in predvsem zelenega gospodarstva, ki izkorišča vire bolj ekonomično. Vključujoča rast se nanaša predvsem na vključevanje ranljivih skupin in s tem na ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo na območju LAS. Razvoj podeželja je tudi eden od temeljnih stebrov skupne kmetijske politike Evropske unije. Politika razvoja podeželja je namreč usmerjena v doseg ciljev večje konkurenčnosti, večje trajnosti in večje učinkovitosti.

Na podlagi rezultatov delavnic (vključujoč lokalno prebivalstvo in predstavnike podpornega okolja), analize stanja območja LAS ter analize potreb (prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti) so bile prepoznane potrebe, izzivi in priložnosti obravnavanega območja. Oblikovani sta bili vizija in poslanstvo LAS, iz katerih so bili izpeljani splošni cilji. Le-ti so dolgoročno naravnani in odsevajo razvojno stanje, ki ga območje želi doseči. Splošni cilji bodo torej zmanjšali razliko med trenutnim stanjem in postavljeno razvojno vizijo. Navezujejo se na ključne želene spremembe obravnavanega območja, ki bodo dosežene z učinkovitim izvajanjem strategije.

V okviru štirih tematskih področij ukrepanja so bili identificirani posebni razvojni cilji, ki se navezujejo na ukrepe v okviru posameznega tematskega področja ukrepanja. Posebni cilji se nanašajo na učinke, dosežene v okviru posameznih izvedenih operacij. Cilji so jasno določeni, merljivi, uresničljivi in časovno opredeljeni. Predvsem smo izhajali iz predpostavke, da so cilji za dano obdobje realno postavljeni. Ukrepi in njihova razvojna funkcija so natančneje opredeljeni v akcijskem načrtu posameznega tematskega področja ukrepanja (poglavje 11. Akcijski načrt, iz katerega izhaja opis prenosa ciljev v ukrepe, odgovornost za izvajanje ukrepov, vključno s časovno opredelitvijo letnih aktivnosti). Z izvajanjem operacij v okviru posameznega ukrepa bodo doseženi učinki in posledično rezultati, ki so razvojno in trajnostno naravnani. Opredeljeni cilji bodo prispevali k uresničevanju razvojne vizije LAS, skladno z danimi možnostmi in priložnostmi, ki jih je identificiralo območje LAS. Z vidika doseganja opredeljenih ciljev so bili določeni kazalniki, ki so merljivi in časovno dosegljivi.

Učinki oziroma rezultati SRL bodo prispevali tudi k doseganju horizontalnih ciljev, saj nekateri identificirani ukrepi prispevajo k pospeševanju inovacij, drugi k izboljšanju stanja okolja, tretji pa k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje.

Tabela 31: Prikaz tematskih področij, ključnih izzivov in potreb ter splošnih in posebnih ciljev

TP	Ključni izzivi in potrebe	Splošni cilj	Posebni cilji
Ustvarjanje delovnih mest	P 1: Potreba po povezovanju institucij podpornega okolja s ciljem razvoja podjetnosti, povečanja znanja ter povečanja števila delovnih mest	C 1: S spodbujanjem povezovanja, inovativnosti in kreativnosti prispevati k novim zelenim delovnim mestom in konkurenčnejšemu območju LAS	C 1.1: Razvijati podjetnost za dvig zaposljivosti na podeželju in v urbanih središčih

Razvoj osnovnih storitev	P 2: Potreba po povezovanju lokalnih kmetijskih in turističnih ponudnikov s ciljem povečanja lokalne samooskrbe s hrano in povečanja prepoznavnosti območja ter potreba po povezovanju podjetij iz posameznih panog	C 1: S spodbujanjem povezovanja, inovativnosti in kreativnosti prispevati k novim zelenim delovnim mestom in konkurenčnejšemu območju LAS	C 1.2: Povezovati deležnike na podeželju in v urbanih središčih v inovativna razvojna partnerstva
	P 3: Potreba po obnovi in razvoju vasi	C 2: Z uvajanjem novih storitev izboljšati kakovost življenja na območju LAS	C 2.1: Spodbuditi potencialne za razvoj novih storitev in dvig kvalitete življenja prebivalcev
	P 4: Potreba po zagotavljanju pogojev za razvoj novih idej in poslovnih priložnosti	C 2: Z uvajanjem novih storitev izboljšati kakovost življenja na območju LAS	C 2.2: Zagotoviti pogoje za razvoj novih poslovnih priložnosti zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev in produktov
Varstvo okolja in ohranjanje narave	P5: Potreba po uvajanju aktivnosti na področju ohranjanja narave in kulturne dediščine	C 3: Spodbujati trajnostno upravljanje z okoljem in izkoristiti razvojno-turistične potencialne območja LAS ob upoštevanju ohranjanja kulturne dediščine, narave in njenih danosti	Cilj 3.1 Ohranjati naravne danosti, naravne vrednote, biotsko raznovrstnost ter kulturno dediščino za trajnostni (turistični) razvoj območja
	P6: Potreba po ozaveščanju in informiranju na področju varstva okolja in ohranjanja narave	C 3. Spodbujati trajnostno upravljanje z okoljem in izkoristiti razvojno-turistične potencialne območja LAS ob upoštevanju ohranjanja kulturne dediščine, narave in njenih danosti	C 3.2 Spodbujati varstvo okolja in trajnostno rabo naravnih virov
Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	P7: Potreba po večji vključenosti mladih, starejših in ljudi s posebnimi potrebami	C 4. Pospeševati socialno vključenost vseh prebivalcev na območju LAS, predvsem ranljivih skupin	C 4.1 Izboljšati socialne storitve in socialno vključenost
		C 4. Pospeševati socialno vključenost vseh prebivalcev na območju LAS, predvsem ranljivih skupin	C 4.2 Spodbuditi medgeneracijsko sodelovanje in zagotoviti kakovostno preživljanja prostega časa

9.2 Celovit in inovativen značaj SLR ter ocena okoljskih učinkov

Celovit in inovativen značaj SLR

Pri pripravi SLR smo izhajali iz celovitosti, ki se kaže na sledeč način:

- SLR je izdelana za homogeno in zaokroženo območje petih Goriških občin;
- Območje LAS se srečuje s podobnimi razvojnimi problemi in razpolaga z zadostnim človeškim in ekonomskim kapitalom (SLR povezuje ljudi, ki imajo skupne potrebe in se soočajo s skupnimi izzivi);
- Pri izdelavi SLR smo vključili vse zainteresirane ciljne skupine: javne institucije, podjetnike, NVO, posameznike oz. civilno družbo;
- SLR temelji na partnerskem sodelovanju in povezovanju med različnimi sektorji;
- V SLR je zapisana vizija LAS in so določeni cilji, ukrepi, kazalniki..., ki bodo omogočili celovito reševanje problemov in potreb, ki izhajajo iz analize stanja;
- Hierarhija SLR je pripravljena tako, da je »rdeča nit« (potreba – izziv – tematsko področje – cilj – ukrep – rezultat oz. kazalnik rezultata) prisotna in razvidna skozi celoten dokument;
- SLR upošteva vsa štiri tematska področja ukrepanja v skladu z Uredbo CLLD;
- Uresničevanje ciljev SLR je mogoče samo s celovitim in partnerskim pristopom vseh zainteresiranih deležnikov v lokalnem okolju.

Inovativen značaj SLR:

- SLR predvideva izvajanje operacij, ki so za območje LAS razvojno zelo pomembne in nadgrajujejo dosedanja prizadevanja/aktivnosti ipd, zato za območje predstavljajo nekaj novega (SLR je usmerjena v inovativne pristope in doseganje trajnih rezultatov);
- SLR bo podprla operacije, ki bodo uvajale nove proizvode/storitve, lokalne produkte z višjo dodano vrednostjo;
- SLR bo podprla operacije, ki bodo usmerjene v razvoj in uvajanje novih podjetniških modelov in v vzpostavitev podpornega okolja;
- SLR bo uvajala nove pristope povezovanja in trženja na lokalnem nivoju (povezovanje deležnikov na podeželju in v urbanih središčih v inovativna razvojna partnerstva, povezovanje pridelovalcev in ponudnikov v skupne inovativne trženjske mreže z namenom krajših dobavnih verig, ...);
- SLR bo imela multiplikativne učinke na gospodarski, socialni in demografski razvoj območja LAS;
- SLR spodbuja uporabo obstoječih endogenih potencialov na območju na nov način (nadgradnja partnerskega povezovanja iz preteklega finančnega obdobja, vključevanje deležnikov na območju v nove »modele« povezovanja, sodelovanja...);
- SLR podpira operacije, ki prispevajo k uresničevanju horizontalnih ciljev Evropske unije;
- SLR opredeljuje širše področje lokalnega razvoja kot ga je opredeljeval pristop LEADER;
- SLR podpira krepitev sodelovanja med različnimi sektorji in medgeneracijsko povezovanje (v SLR so vključeni predstavniki vseh treh sektorjev – javni, ekonomski in zasebni sektor, poudarek je dan ciljnim skupinam vseh generacij, še posebej ranljivim osebam);
- SLR podpira medsektorsko in medgeneracijsko partnersko sodelovanje, posebej pa še poudarja povezovanje podjetniškega sektorja z raziskovalnimi in izobraževanimi institucijami, kar bo pri podjetnikih omogočalo razvoj novih produktov/storitev z višjo dodano vrednostjo in višjo konkurenčnostjo.

Okoljski učinki SLR

Strategija LAS nima negativnih vplivov na okolje. Zavedamo se, da operacije podprte v vseh tematskih področjih ukrepanja ne smejo imeti negativnih vplivov na okolje, vpliv je lahko samo nevtralen. Področje varovanja okolja in ohranjanje narave pa še posebej podpira operacije, ki bodo imela pozitiven vpliv na okolje, upoštevale naravovarstvene ukrepe, ohranjale naravno in kulturno krajino ter dvig okoljske osveščenosti. Pri operacijah, ki bodo zajemale naložbe se bo vzpodbujala okoljska učinkovitost (uporaba najboljših razpoložljivih tehnik, zmanjšanje količin odpadkov in ločeno zbiranje odpadkov), trajnostna dostopnost (spodbujanje okolju prijaznejših načinov prevoza) ter k zmanjšanju vplivov na okolje.

9.3 Razvojna vizija in poslanstvo območja LAS V OBJEMU SONCA

Razvojna vizija:

»Z izkoriščanjem endogenih razvojnih potencialov in aktivnim povezovanjem različnih deležnikov bomo ustvarili privlačno okolje, usmerjeno v ustvarjalnost in inovativnost, v okoljsko sprejemljivost in v ohranjanje lokalne identitete.«

Poslanstvo:

»Podjetno in okoljsko naravnano območje, ki s svežimi idejami povezuje in razvija razpoložljive vire v razvojna partnerstva na območju LAS.«

9.4 Opredelitev splošnih ciljev

1. S spodbujanjem povezovanja, inovativnosti in kreativnosti prispevati k novim zelenim delovnim mestom in konkurenčnejšemu območju LAS.
2. Z uvajanjem novih storitev izboljšati kakovost življenja na območju LAS.
3. Spodbujati trajnostno upravljanje z okoljem in izkoristiti razvojno-turistične potenciale območja LAS ob upoštevanju ohranjanja narave in drugih naravnih danosti.
4. Pospeševati socialno vključenost vseh prebivalcev na območju LAS, predvsem ranljivih skupin.

9.5 Opredelitev posebnih ciljev

Za določitev posebnih ciljev je bila **upoštevana intervencijska logika**, saj so bili za določitev posebnih ciljev pred tem preučene in opredeljene naslednje tematike:

- problematika območja,
- potrebe, ki izhajajo iz analize stanja območja LAS, analize stanja območja LAS, SWOT analize, ki smo jo delali s pomočjo lokalnih deležnikov,
- razvojna vizija (ujemanje),
- preveritev trajnosti,
- vključitev inovativnosti,
- ocena okoljskih učinkov,
- preveritev morebitnega možnega dvojnega financiranja in izključitev takšnih ukrepov, ipd.

Sledila je **faza oblikovanja, določitve in opredelitve hierarhije posebnih ciljev**, ki so jasni in merljivi, upoštevani so bili različni aspekti:

- analiza razvojnih potreb in možnosti območja LAS,
- mnenja širše javnosti z udeležbe na delavnicah,
- zaključki iz SWOT analize,
- izkušnje in prakse iz izvajanja razvoja lokalnega območja iz programskega obdobja 2007-2013,
- mnenja strokovnih in drugih organizacij, ki so se vključile v LAS ipd.

Hierarhija ciljev

Pri opredelitvi hierarhije ciljev se je izpostavilo posamezna tematska področja ukrepanja. Način opredelitve je naveden na strani 37.

LAS jim je z vidika pomembnosti za razvoj območja tudi dodeljeval finančna sredstva. Tematska področja ukrepanja je rangiral tako, kot je razvidno v naslednji tabeli. Na prvem mestu je najbolj pomembno tematsko področje, na zadnjem pa najmanj pomembno.

Tabela 32: Prikaz hierarhije ciljev

Pomembnost za razvoj območja	TP	Splošni cilj	Posebni cilji	Delež finančnih sredstev po tematskih področjih
1.	Razvoj osnovnih storitev	C 2: Z uvajanjem novih storitev izboljšati kakovost življenja na območju LAS	C 2.1: Spodbuditi potenciale za razvoj novih storitev in dvig kvalitete življenja prebivalcev C 2.2: Zagotoviti pogoje za razvoj novih poslovnih priložnosti zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev in produktov	33,24%
2.	Ustvarjanje delovnih mest	C 1: S spodbujanjem povezovanja, inovativnosti in kreativnosti prispevati k novim zelenim delovnim mestom in konkurenčnejšemu območju LAS	C 1.1: Razvijati podjetnost za dvig zaposljivosti na podežlju in v urbanih središčih C 1.2: Povezovati deležnike na podežlju in v urbanih središčih v inovativna razvojna partnerstva	25,85%
3.	Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	C 4. Pospeševati socialno vključenost vseh prebivalcev na območju LAS, predvsem ranljivih skupin C 4. Pospeševati socialno vključenost vseh prebivalcev na območju LAS, predvsem ranljivih skupin	C 4.1 Izboljšati socialne storitve in socialno vključenost C 4.2 Spodbuditi medgeneracijsko sodelovanje in zagotoviti kakovostno preživljanja prostega časa	21,25%
4.	Varstvo okolja in ohranjanje narave	C 3: Spodbujati trajnostno upravljanje z okoljem in izkoristiti razvojno-turistične potenciale območja LAS ob upoštevanju ohranjanja kulturne dediščine, narave in njenih danosti C 3. Spodbujati trajnostno upravljanje z okoljem in izkoristiti razvojno-turistične potenciale območja LAS ob upoštevanju ohranjanja kulturne dediščine, narave in njenih danosti	Cilj 3.1 Ohranjati naravne danosti, naravne vrednote, biotsko raznovrstnost ter kulturno dediščino za trajnostni (turistični) razvoj območja C 3.2 Spodbujati varstvo okolja in trajnostno rabo naravnih virov	19,67%

V nadaljnjih korakih so bili na podlagi posebnih ciljev določeni/določene:

- **kazalniki** z izhodišnimi in načrtovanimi vrednostmi, z mejniki in predvidenimi rezultati (upoštevano je bilo, da so kazalniki merljivi, stroškovno in časovno dosegljivi, pomembni za uresničevanje SLR),
- **ukrepi** (upoštevano je bilo, da so usmerjeni k uresničevanju razvojne vizije in da s predvidenimi aktivnostmi odgovarjajo na uresničevanje vsaj enega sklada – EKSRP ali ESRR),
- **primerni skladi** (EKSRP in ESRR) za izvajanje posameznega ukrepa,
- **finančni okvir** glede na posamezen ukrep,
- **časovno izvajanje** posameznega ukrepa (opredelitev znotraj obdobja 2016-2020),
- **ciljne vrednosti kazalnikov** glede na presečne datume (31. 12. 2018 in 31. 12. 2023),
- **odgovornost za izvajanje posameznih ukrepov** (kadrovska odgovornost, vključitev strokovnih organizacij in drugih akterjev).

9.5.1 TP1: Ustvarjanje delovnih mest

Medpodjetniško povezovanje deležnikov v razvojna inovativna partnerstva v konkurenčnih gospodarstvih je pomemben dejavnik tržne strukture. Spodbujanje povezovanja deležnikov, ki pripadajo isti dejavnosti (horizontalno sektorske snovne verige) ali različnim dejavnostim (vertikalne snovne verige), je usmerjeno v podporo skupnim razvojnim aktivnostim posameznih organizacij ter razvojnih in izobraževalnih institucij za skupen razvoj znanja, kakovostnih izdelkov in storitev, racionalizacijo poslovanja ter prodornejši nastop na ciljnih trgih.

Splošni cilj »S spodbujanjem povezovanja, podjetnosti, inovativnosti in kreativnosti prispevati k novim zelenim delovnim mestom in konkurenčnejšemu območju LAS« je sestavljen iz sledečih posebnih ciljev:

Cilj 1.1: Razvijati podjetnost za dvig zaposljivosti na podeželju in v urbanih središčih

Z razvojem podjetnosti, inovativnosti in kreativnosti pri posameznikih in skupinah želimo spodbuditi prepoznavanje potreb kot poslovnih priložnosti, preverjanje in razvoj podjetniških idej ter zagotoviti podporo pri razvoju in realizaciji novih poslovnih modelov, izdelkov in storitev kot tudi pri ustvarjanju novih zaposlitev. Eden izmed osrednjih ciljev strategije je ustvarjanje novih zelenih delovnih mest in ohranjanje obstoječih na osnovi aktiviranja socialnega kapitala in ostalih virov na območju LAS. S tem se izpostavlja osnovni namen, da se poudari razvoj konkretnih poslovnih idej, ki povezujejo različne lokalne deležnike in ustvarjajo zaposlitvene priložnosti oziroma nova delovna mesta.

Cilj 1.2: Povezovati deležnike na podeželju in v urbanih središčih v inovativna razvojna partnerstva

S tem ciljem želimo spodbuditi k povezovanju in sodelovanju deležnikov pri razvoju poslovnih modelov, v katerih se razvojna partnerstva krepijo z namenom razvoja izdelkov in storitev ter posledično boljšega trženja le-teh. S tem ciljem želimo spodbuditi posamezne deležnike, da se povežejo v razvojna partnerstva na področju razvoja in trženja ter s tem okrepijo svoj tržni položaj, ohranijo obstoječe zaposlitve ali razvijejo priložnosti za dodatno zaposlovanje. Razvojna inovativna partnerstva se vzpostavljajo na podlagi potreb in ustvarjanja le-teh ter kupne moči kupcev na podeželju in urbanih središčih. Pri tem izhajamo iz nekaterih že zasnovanih povezav, npr. pri snovanju krajših dobavnih verig ter povečanju lokalne samooskrbe na celotnem območju LAS (npr. razvoj produktov iz turistične in kulturne dejavnosti ter kmetijskih, gozdarskih in živilskih proizvodov).

Intervencijska logika za TP1

Tematsko področje	Posebni cilji	Kazalniki	Izhodiščno stanje	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31.12.2023	Ukrepi
Ustvarjanje delovnih mest	C 1.1 Razvijati podjetnost za dvig zaposljivosti na podeželju in v urbanih središčih	Število deležnikov vključenih v izvajanje operacij za ustvarjanje delovnih mest (posamezniki, podjetja, socialna podjetja, strokovne organizacije)	0	30 (sklad ESRR)	U 1.1 Razvoj in izvajanje novih podjetniških modelov in vzpostavitev podpornega okolja
		Število novo ustvarjenih delovnih mest	0	1 (sklad ESRR)	
	C 1.2 Povezovati deležnike na podeželju in v urbanih središčih v inovativna razvojna partnerstva	Število vzpostavljenih inovativnih partnerstev	0	3 (sklad ESRR 2, sklad EKSRR 1)	U 1.2 Inovativna razvojna partnerstva za trajnostni razvoj območja

9.5.2 TP2: Razvoj osnovnih storitev

Območje LAS je v povprečju relativno slabo pokrito z osnovnimi storitvi, izstopajo predvsem posamezna najbolj oddaljena območja od urbanih središč. Sočasno je za obravnavano območje značilna tudi relativno slaba infrastrukturna opremljenost. Zaradi navedenih dejstev je bilo v okviru izkazovanja potreb in pridobivanja projektnih idej veliko iniciativ usmerjenih na področje razvoja osnovnih storitev in pripadajoče osnovne infrastrukture, ki je deloma predpogoj za razvoj dopolnilnih in inovativnih storitev. Dostopnost do storitev je v večji meri dosegljiva območju, ki je lokacijsko bližje urbanemu središču Nova Gorica, ostali del podeželja pa razvojno precej zaostaja, kar je razvidno tudi iz analize stanja SLR.

Splošni cilj »Z uvajanjem novih storitev izboljšati kakovost življenja na območju LAS« je sestavljen iz sledečih posebnih ciljev:

Cilj 2.1: Spodbuditi potenciala za razvoj novih storitev in dvig kvalitete življenja prebivalcev

Cilj je usmerjen v zagotavljanje pogojev za razvoj osnovne in dodatne manjše javne infrastrukture, ki je ključna za razvoj dejavnosti na podeželju. Dodatna manjša infrastruktura bo prispevala k povečani privlačnosti podeželja in dvigu kakovosti življenja na območju LAS. Spodbujanje skupnega dialoga in uvajanje bolj inovativnih storitev na podeželju bo imelo za posledico uresničevanje lokalnih potreb in bo prispevalo k večji kakovosti bivanja na podeželju. Operacije bodo usmerjene v uvajanje inovativnih storitev na podeželju, v razvoj ponudbe raznolikih kulturnih in prostočasnih dejavnosti ter v dopolnjevanje športnih in rekreacijskih dejavnosti. Pospeševalo se bo kulturno ustvarjanje in izvajanje kulturnih prireditev. To pomeni, da bo podeželje ohranilo svoje funkcije in bo predstavljalo boljše podporno okolje za bivanje in delo.

Cilj 2.2: Zagotoviti pogoje za razvoj novih poslovnih priložnosti zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev in produktov

Cilj je usmerjen v večje povezovanje lokalnih pobud, s čimer je potrebno predvsem pospešiti povezovanje prebivalcev in realizacijo priložnosti, ki bodo prispevale k celovitejšemu razvoju podeželskih območij. Dodatna manjša infrastruktura bo prispevala k razvoju novih zelenih storitev in proizvodov, zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter k obnovi in revitalizaciji kulturne dediščine.

Intervencijska logika za TP2

Tematsko področje	Posebni cilji	Kazalniki	Izhodiščno stanje	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31.12.2023	Ukrepi
Razvoj osnovnih storitev	C 2.1: Spodbuditi potenciala za razvoj novih storitev in dvig kvalitete življenja prebivalcev	Število prebivalstva, deležnega novih ali izboljšanih storitev/male infrastrukture	0	300 (sklad EKSRP)	U 2.1 Izboljšanje pogojev v podporo razvoju novih storitev in produktov ter dvig kvalitete življenja prebivalcev
		Število novo ustvarjenih delovnih mest	0	1 (sklad EKSRP)	
	C 2.2: Zagotoviti pogoje za razvoj novih poslovnih priložnosti zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev in produktov	Število izvedenih operacij za razvoj novih poslovnih priložnosti zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev in produktov	0	2 (sklad EKSRP)	U 2.2 Oblikovanje in izvajanje inovativnih programov ter manjših naložb za razvoj zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev in produktov

9.5.3 TP3: Varstvo okolja in ohranjanje narave

Skrb za okolje, trajnostna raba naravnih virov ter ohranjanje naravne in biotske raznovrstnosti so pomembni izzivi območja LAS. Naravne danosti, ugodne klimatske razmere, naravi prijazen način kmetovanja in pestra kmetijska raba tal omogočajo večjo biotsko pestrost in hkrati kakovosten pridelek in proizvod z višjo dodano vrednostjo. Skoraj neizkoriščen potencial za razvoj turizma je povezava naravne in biotske raznovrstnosti varovanih območij narave z bogato kulturno dediščino tega območja. Za trajnostni razvoj je ključna tudi trajnostna raba naravnih virov.

Splošni cilj »**Spodbujati trajnostno upravljanje z okoljem in izkoristiti razvojno-turistične potenciale območja LAS ob upoštevanju ohranjanja kulturne dediščine, narave in njenih danosti**« je sestavljen iz sledečih posebnih ciljev:

Cilj 3.1: Ohranjanje naravnih danosti, naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti ter kulturno dediščino za trajnostni (turistični) razvoj območja

S ciljem ohranjanja naravnih danosti, naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti za trajnostni (turistični) razvoj območja LAS se bo spodbujalo navezovanje na tradicijo območja in bogato kulturno dediščino za razvoj trajnostnega turizma. Operacije bodo usmerjene v ozaveščanje prebivalcev o pomenu ohranjanja naravnih danosti, naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti ter spodbujanje priložnosti za trajnostni turistični razvoj območja v povezavi s kmetijsko dejavnostjo in kulturno dediščino. Spodbujalo se bo naravi prijazen načina kmetovanja, gojenje tradicionalnih kmetijskih kultur in ohranjanje avtohtonih vrst rastlin za proizvodnjo kakovostnih kmetijskih pridelkov/proizvodov z višjo dodano vrednostjo. Kulturno dediščino moramo obravnavati kot nepremično, premično in živo/nesnovno, ki je odsev vrednot, identitet, znanj in tradicij, saj je vir velike vrednosti za družbo tako s kulturnega, okoljskega, družbenega in gospodarskega vidika. Podpira se vzpostavitev koncepta celostnega ohranjanja kulturne dediščine kot sklop ukrepov s katerimi se zagotavljajo nadaljnji obstoj in obogatitev kulturne dediščine, njeno vzdrževanje, oživljanje, obnova in uporaba. Kulturno dediščino je potrebno razvijati z namenom ohranjanja tradicionalnih znanj, praks in veščin, ki pripomorejo pri izvajanju obnovitvenih posegov na dediščini, kot tudi z vidika trajnostnega razvoja in gradenj. Kulturna dediščina je pomembna tudi z vidika ohranjanja prostorske identitete in kulturne krajine. Pomembna je njena vloga v družbenem razvoju, kot spodbuda in okvir za nove potrebe življenja v podeželskih skupnostih in jih obogati po funkcionalni, duhovni ter kulturni plati.

Cilj 3.2: Spodbujati varstvo okolja in trajnostno rabo naravnih virov

S ciljem spodbujanja varstva okolja in trajnostne rabe naravnih virov želimo z usmerjenim osveščanjem prebivalstva doseči spremembe na področjih, s katerimi se vsakodnevno soočamo. S spremenjenim ravnanjem bi dolgoročno lahko prispevali k okoljskemu ravnovesju ter blaženju podnebnih sprememb. Operacije bodo usmerjene v ozaveščanje otrok in širše javnosti o stanju in varstvu okolja (npr. ločeno zbiranje odpadkov, varčevanje z vodo in energijo pri vsakodnevni opraviilih) in ohranjanju narave. Spodbujalo se bo izvajanje aktivnosti na področju varovanja voda in trajnostnega ravnanja z odpadki, trajnostno mobilnost (spremembe potovalnih navad kot je pešačenje in poraba kolesa ter javnega transporta) na urbanih območjih; izboljšanje pogojev za večjo varnost, dostopnost in privlačnost trajnostnih načinov mobilnosti. Podpirali bomo tudi operacije ozaveščanja za omejitev širjenja oz. zmanjševanja območij, ki so ogrožena s tujerodnimi invazivnimi rastlinskimi in živalskimi vrstami.

Intervencijska logika za TP3

Tematsko področje	Posebni cilji	Kazalniki	Izhodiščno stanje	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31.12.2023	Ukrepi
Varstvo okolja in ohranjanje narave	Cilj 3.1 Ohranjanje naravnih danosti, naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti ter kulturno dediščino za trajnostni (turistični) razvoj območja	Število zaključenih operacij za ohranjanje naravnih danosti, naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti ter kulturne dediščine	0	2 (sklad ESRR)	U 3.1 Ohranjanje naravnih danosti, naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti ter kulturne dediščine

	C 3.2 Spodbujati varstvo okolja in trajnostno rabo naravnih virov	Število ljudi vključenih v aktivnosti za varstvo okolja in trajnostno rabo naravnih virov	0	150 (sklad ESRR)	U 3.2 Izboljšanje stanja okolja
--	--	---	---	------------------	--

9.5.4 TP4: Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin

Na območju LAS je bilo prepoznanih več različnih ranljivih skupin, zato bomo tudi v okviru LAS podpirali operacije, ki bodo prispevale k večji socialni vključenosti le-teh. Potrebe se kažejo predvsem pri razvoju socialnih mrež in drugih programov za pomoč ranljivim skupinam. Storitve in programi so na podežlju in drugih urbanih središčih na območju LAS manj dostopni predvsem starostnikom, osebam s posebnimi potrebami in mladim. Zato bo LAS podpiral predvsem tiste operacije, ki bodo usmerjene k ustvarjanju in razvijanju inovativnih programov in oblik vključevanja različnih ranljivih skupin. Izboljšanje razpoložljivosti in pestrosti programov ter zagotavljanje dostopnosti storitev bo tem skupinam omogočalo enakovredno vključevanje v družbo.

Splošni cilj »**Pospeševati socialno vključenost vseh prebivalcev na območju LAS, predvsem ranljivih skupin**« je sestavljen in sledečih posebnih ciljev:

Cilj 4.1: Izboljšati socialne storitve in socialno vključenost

Na območju LAS je poleg velikega števila starejših, tudi veliko ljudi s posebnimi potrebami in vedno več teh z duševnimi boleznimi, ki so prikrajšane za udeleževanje v družbenem življenju ter posledično tudi na trgu dela. S tem ciljem želimo okrepiti in izboljšati sodelovanje med različnimi institucijami in organizacijami, ki delujejo na področju prepoznanih ranljivih skupin. Spodbujali bomo operacije, ki bodo usmerjene v izboljšanje socialnih storitev, z namenom razvoja inovativnih rešitev, ki bodo omogočale enakovredno vključevanje posameznikov v družbo. Pri tem bomo podpirali izvajanje programov, ki bodo prispevali k večji integraciji ranljivih skupin v družbo (razvoj modelov centrov za starejše, socialne mreže, programi za duševno zdravje in reševanje specifičnih življenjskih in socialnih situacij, programi za otroke in družine, ki živijo pod pragom revščine, aktivnosti vezane na izboljšanje arhitekturnih ovir, ...). Z namenom omogočanja dostojnega življenja tudi za osebe z različnimi težavami in starostnikov bodo podprte tudi nove oblike socialnih in socialnovarstvenih storitev.

Cilj 4.2: Spodbuditi medgeneracijsko sodelovanje in zagotoviti kakovostno preživljanje prostega časa

Sodelovanje, solidarnost ter prenos znanja in kompetenc med starejšimi in mladimi je pomemben povezovalni element za območje LAS. Podprte bodo predvsem operacije, ki podpirajo razvoj novih oblik medgeneracijskega sodelovanja in prostovoljstva, iz katerih je razvidna aktivna vloga mladih, srednje generacije ter starejših. Cilj je povezati vse starostne skupine, ustvariti nove možnosti za prepoznavanje bogastva tretje generacije ter dvig kakovosti staranja in medgeneracijskega sožitja.

Predvsem na podežlju je zaznati pomanjkanje prostorov za udeleževanje mladih ter za aktivno in kakovostno preživljanje prostega časa. S ciljem želimo zagotoviti nove celostne rešitve za izboljšanje kakovosti življenja in aktiviranja mladih (spodbujanje razvoja mladih, izboljšanje zaposlitvenih možnosti, pospeševanje prostovoljstva, izvajanje otroških in mladinskih programov, kreativnih delavnic, varstvo otrok, ...).

Intervencijska logika za TP4

Tematsko področje	Posebni cilji	Kazalniki	Izhodiščno stanje	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31.12.2023	Ukrepi
Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	C 4.1 Izboljšati socialne storitve in socialno vključenost	Število oseb iz ranljivih skupin vključenih v programe	0	15 (sklad ESRR)	U 4.1 Razvoj inovativnih socialnih storitev in povečanje vključenosti ranljivih skupin
	C 4.2 Spodbuditi medgeneracijsko sodelovanje in zagotoviti kakovostno preživljanje prostega časa	Število oseb iz ranljivih skupin vključenih v programe	0	35 (15 sklad EKSRP in 20 sklad ESRR)	U 4.2 Krepitev integralnih rešitev socialne in medgeneracijske vključenosti ter aktivno staranje
					U 4.3 Spodbujanje mladih za aktivno preživljanje prostega časa

9.6 Opredelitev ciljev, kazalnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov

Tabela 33: Cilji SLR, kazalniki in ciljne vrednosti kazalnikov

Tematsko področje	Cilj	Kazalnik	Sklad	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Ustvarjanje delovnih mest	Razvijati podjetnost za dvig zaposljivosti na podežlju in v urbanih središčih	Število deležnikov vključenih v izvajanje operacij za ustvarjanje delovnih mest (posamezniki, podjetja, socialna podjetja, strokovne organizacije)	EKSRP	0
			ESRR	30
			ESPR	/
	Razvijati podjetnost za dvig zaposljivosti na podežlju in v urbanih središčih	Število novo ustvarjenih delovnih mest	EKSRP	0
			ESRR	1
			ESPR	/
	Povezovati deležnike na podežlju in v urbanih središčih v inovativna razvojna partnerstva	Število vzpostavljenih inovativnih partnerstev	EKSRP	1
			ESRR	2
			ESPR	/
	/	/	EKSRP	/
			ESRR	/
			ESPR	/
	/	/	EKSRP	/
			ESRR	/
			ESPR	/
			EKSRP	300

Razvoj osnovnih storitev	Spodbuditi potenciala za razvoj novih storitev in dvig kvalitete življenja prebivalcev	Število prebivalstva, deležnega novih ali izboljšanih storitev/male infrastrukture	ESPR	/
	Spodbuditi potenciala za razvoj novih storitev in dvig kvalitete življenja prebivalcev	Število novo ustvarjenih delovnih mest	EKSRP	1
			ESPR	/
	Zagotoviti pogoje za razvoj novih poslovnih priložnosti zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev in produktov	Število izvedenih operacij za razvoj novih poslovnih priložnosti zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev in produktov	EKSRP	2
			ESPR	/
	/	/	EKSRP	/
	/	/	ESPR	/
			EKSRP	/
Varstvo okolja in ohranjanje narave	Ohranjati naravne danosti, naravne vrednote, biotsko raznovrstnost ter kulturno dediščino za trajnostni (turistični) razvoj območja	Število zaključenih operacij za ohranjanje naravnih danosti, naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti ter kulturne dediščine	EKSRP	0
			ESRR	2
			ESPR	/
	Spodbujati varstvo okolja in trajnostno rabo naravnih virov	Število ljudi vključenih v aktivnosti za varstvo okolja in trajnostno rabo naravnih virov	EKSRP	0
			ESRR	150
			ESPR	/
	/	/	EKSRP	/
			ESRR	/
			ESPR	/
	/	/	EKSRP	/
			ESRR	/
			ESPR	/
	/	/	EKSRP	/
			ESRR	/
			ESPR	/
Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	Izboljšati socialne storitve in socialno vključenost	Število oseb iz ranljivih skupin vključenih v programe	EKSRP	0
			ESRR	15
			ESPR	/
	Spodbuditi medgeneracijsko sodelovanje in zagotoviti kakovostno preživljanje prostega časa	Število oseb iz ranljivih skupin vključenih v programe	EKSRP	15
			ESRR	20
			ESPR	/
	/	/	EKSRP	/
			ESRR	/

			ESPR	/
			EKSRP	/
			ESRR	/
			ESPR	/
	/	/	EKSRP	/
			ESRR	/
			ESPR	/

Tabela 34: Mejniki in ciljne vrednosti kazalnikov za EKSRP

Mejnik/kazalnik	Mejnik na dan 31. 12. 2018	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Število novo ustvarjenih delovnih mest	0	1
Število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami	1	6
Delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije primerjavi z določenim finančnim okvirjem	52%	100%
Delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije	17%	100%
Število prebivalstva, deležnega novih ali izboljšanih storitev/male infrastrukture	30	300
Število izvedenih operacij za razvoj novih poslovnih priložnosti zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev in produktov	0	2
Število oseb iz ranljivih skupin, vključenih v programe	0	15
/	/	/
/	/	/

Tabela 35: Mejniki in ciljne vrednosti kazalnikov za ESRR

Mejnik/kazalnik	Mejnik na dan 31. 12. 2018	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Število novo ustvarjenih delovnih mest	0	1
Število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami	2	11
Delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije primerjavi z določenim finančnim okvirjem	57%	100%
Delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije	12%	100%
Število deležnikov vključenih v izvajanje operacij za ustvarjanje delovnih mest (posamezniki, podjetja, socialna podjetja, strokovne organizacije)	10	30
Število vzpostavljenih inovativnih partnerstev	0	2
Število zaključenih operacij za ohranjanje naravnih danosti, naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti ter kulturne dediščine	0	2
Število ljudi vključenih v aktivnosti za varstvo okolja in trajnostno rabo naravnih virov	15	150
Število oseb iz ranljivih skupin, vključenih v programe	10	35

Tabela 36: Mejniki z in ciljne vrednosti kazalnikov za ESPR

Mejnik/kazalnik	Mejnik na dan 31. 12. 2018	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Število novo ustvarjenih delovnih mest	/	/
Število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami	/	/
Delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije primerjavi z določenim finančnim okvirjem	/	/
Delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije	/	/
/	/	/
/	/	/
/	/	/
/	/	/
/	/	/

10. Opis postopka vključitve skupnosti v pripravo SLR

RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. Nova Gorica je vodila vse aktivnosti, ki so potrebne za pripravo SLR za območje LAS V OBJEMU SONCA. V tem poglavju na kratko povzemamo postopek vključitve skupnosti v pripravo SLR.

10.1 Sklici skupščin LAS

Skupščina dne 15. 10. 2014 v prostorih RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. Nova Gorica: Na skupščini je bil članom LAS predstavljen pristop CLLD za obdobje 2014-2020 s posebnim poudarkom na aktivnostih, ki so potrebne za oblikovanje pogodbenega partnerstva LAS in pripravo SLR. Skladno s sklepom skupščine je bil na spletni strani www.rra-sp.si in na spletnih straneh občin na območju LAS v mesecu novembru 2014 objavljen Javni poziv za vstop v članstvo LAS.

Skupščina dne 13. 5. 2015 v prostorih Mestne občine Nova Gorica: Skupščina se je seznanila s pripravljanimi aktivnostmi, ki so vezane na izvajanje CLLD v obdobju 2014-2020 na območju LAS in obravnavala Javni poziv za vstop v članstvo LAS V OBJEMU SONCA ter predlog podaljšanja mandata članom LAS iz obdobja 2007-2013 do izvolitve novih članov. Ustrezno obveščanje skupnosti o aktivnostih LAS je vplivalo na to, da je Pogodbo o ustanovitvi in delovanju pogodbenega partnerstva LAS podpisalo 98 članov iz vseh treh sektorjev: javnega (25 članov), ekonomskega (19 članov) in zasebnega (54 članov).

Ustanovna skupščina LAS dne 8. 12. 2015 v prostorih Občine Renče-Vogrsko v Bukovici: Na ustanovno skupščino smo povabili vse pristopne člane LAS (podpisnike pogodbe). Na skupščini so člani po predstavitvi potrdili Pogodbo o ustanovitvi in delovanju pogodbenega partnerstva LAS, izvolili upravni in nadzorni odbor ter potrdili predsednika, podpredsednika in imenovali vodilnega partnerja LAS.

Prva seja skupščine LAS dne 25. 1. 2016 v prostorih Občine Renče-Vogrsko v Bukovici: Na tej skupščini smo predstavili Strategijo lokalnega razvoja LAS V OBJEMU SONCA za obdobje 2014-2020, ki jo je Skupščina LAS tudi soglasno potrdila.

V letu 2015 smo izvedli številne aktivnosti informiranja in obveščanja pristopnih članov LAS, predstavnikov javnega, ekonomskega in zasebnega sektorja ter druge zainteresirane javnosti na območju LAS za vključitev čim širšega kroga zainteresiranih deležnikov v pripravljane aktivnosti. Izvajali smo sestanke z zainteresiranimi deležniki in odgovornimi osebami občin, delavnice in tiskovne konference. Vse, ki so se obrnili na nas smo ustrezno informirali.

10.2 Delavnice za pripravo Strategije lokalnega razvoja LAS V OBJEMU SONCA

Prvi krog delavnic:

V času od 10. do 17. 6. 2015 smo izvajali delavnice v zvezi z oblikovanjem LAS V OBJEMU SONCA in pripravo strategije lokalnega razvoja za obdobje 2014-2020. Izvedli smo 5 delavnic in sicer: v sredo, 10. 6. 2015, ob 17.00 uri na Dobrovem; v četrtek, 11. 6. 2015, ob 17.00 uri na Mestni občini Nova Gorica; v ponedeljek, 15. 6. 2015, ob 17.00 na Občini Renče-Vogrsko; v torek, 16. 6. 2015, ob 17.00 uri v prostorih TIC Temnica; v sredo, 17. 6. 2015, ob 17.00 uri v Zeliščnem centru Grgarke Ravne. Vabilo smo po elektronski pošti poslali vsem novim in starim članom LAS, objavili smo ga na spletni strani RRA in na spletnih straneh vseh 5 občin, ki so vključene v LAS V OBJEMU SONCA.

Udeležencem delavnic smo predstavili: pristop »Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost« - CLLD in vlogo lokalne akcijske skupine - LAS; izkušnje iz obdobja 2007-2013 ter aktivnosti za oblikovanje LAS V OBJEMU SONCA in za pripravo SLR za obdobje 2014-2020. Skupaj z udeleženci delavnic smo najprej pregledali SWOT analizo iz prejšnje lokalne razvojne strategije za obdobje 2007-2013. Osrednja tema delavnice pa je bila namenjena sodelovanju akterjev pri pripravi SWOT analize za programsko obdobje 2014-2020. Le-ta je nastala na podlagi dela v skupinah, v katerih so vsi udeleženci obravnavali prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti vezane na območje LAS. Ocenjujemo, da smo dobili dober vpogled na dejansko stanje na terenu. Pridobljene informacije na delavnicah in tudi kasneje predložene predloge lokalnih akterjev smo upoštevali pri pripravi SWOT analize, ki je sestavni del te strategije. Po delavnici so vsi udeleženci po elektronski pošti prejeli gradivo, ki je bilo predstavljeno na delavnici.

Drugi krog delavnic:

Drugi krog delavnic za pripravo SLR je potekal med 8. in 16. 9. 2015 glede na tematsko področje ukrepanja: v torek, 8. 9. 2015, ob 14.00 uri: ustvarjanje delovnih mest; v sredo, 9. 9. 2015, ob 14.00 uri: varstvo okolja in ohranjanje narave; v torek, 15. 9. 2015, ob 17.00 uri: večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin; v sredo, 16. 9. 2015, ob 14.00 uri: razvoj osnovnih storitev. Na delavnicah smo predstavili pristop CLLD in vlogo LAS, skupaj z udeleženci smo obravnavali glavne cilje, tematska področja ukrepanja in vrste ukrepov ter predstavili obrazec predlog operacij (projektnih predlogov) za umestitev v SLR, navodila za izpolnjevanje obrazca in za predložitev predlogov operacij.

Vsi udeleženci so podali svoje predloge o potrebah vezanih na posamezno tematsko področje ukrepanja in o ciljih, ki bi jih bilo potrebno zasledovati v tekočem programskem obdobju. Za vključitev lokalnih akterjev pri finančni razporeditvi sredstev med tematska področja ukrepanja smo prisotne na delavnicah ter vse pristopne člane LAS pozvali, da nam do 16. 10. 2015 (rok smo kasneje na predlog predsednika LAS podaljšali na 30. 10. 2015 in o podaljšanju obvestili vse člane LAS) pošljejo svoje predloge operacij za umestitev v SLR. Javni poziv za predložitev predlogov operacij za umestitev v SLR smo na spletni strani www.las-vobjemusonca.si objavili dne 10. 9. 2015 in o objavi po e-pošti obvestili vse člane LAS, poziv pa objavili tudi na spletnih straneh 5 občin vključenih v LAS. Do roka smo prejeli 104 predloge operacij, katerih vsebino (cilje, tematsko področje in ukrepe) in finančno razporeditev sredstev smo upoštevali pri pripravi SLR.

V pripravo SLR smo vključili vse predstavnike javnega, ekonomskega in zasebnega sektorja, ki so se včlanili v LAS. Dne 11. 1. 2016 smo vsem članom LAS po elektronski pošti poslali v pregled osnutek strategije z vsemi zaključenimi poglavji. Pri oblikovanju strategije so sodelovali predstavniki Zavoda RS za varstvo kulturne dediščine, Zavoda RS za varstvo narave, Kmetijsko gozdarskega zavoda v Novi Gorici, Ljudske univerze Nova Gorica, GZS OZ za severno Primorsko Nova Gorica, Območne obrtno podjetniške zbornice Nova Gorica, RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. Nova Gorica, Primorskega tehnološkega parka d.o.o. ter predstavniki zasebnega (številni NVO-ji) in ekonomskega sektorja, ki so podali svoje pripombe na prejeti osnutek strategije. Dne 18. 1. 2016 je v Novi Gorici zasedal upravni odbor LAS, ki je obravnaval osnutek strategije skupaj z vsemi prilogi. Predstavniki javnega, ekonomskega in zasebnega sektorja, ki so člani upravnega odbora, so podali svoja stališča na strategijo in svoje dopolnitve, ki smo jih upoštevali pri pripravi strategije. S predstavniki upravnega odbora smo še enkrat uskladili glavne cilje, tematska področja ukrepanja in vrste ukrepov. S sodelovanjem udeležencev smo tudi določili razporeditev finančnih sredstev med tematskimi področji ukrepanja oziroma ukrepi. Tako usklajeno strategijo smo ponovno posredovali vsem članom LAS in jih ponovno pozvali, da podajo svoje morebitne pripombe do prve seje skupščine, ki je potekala dne 25. 1. 2016. Skupščina LAS je tako pripravljeno strategijo soglasno potrdila.

10.3 Tiskovne konference

9. 6. 2015 ob 14.00 uri smo na Mestni občini Nova Gorica organizirali tiskovno konferenco, na kateri smo predstavili pristop CLLD, napovedali delavnice za pripravo SLR in povabili zainteresirane, da se aktivno vključijo v lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost in se delavnic udeležijo. **16. 9. 2015** ob 13.00 uri smo na Mestni občini Nova Gorica medijem predstavili aktivnosti, ki smo jih izvedli za oblikovanje LAS in za pripravo SLR. Predstavili smo Javno povabilo k predložitvi predlogov operacij za umestitev v strategijo za programsko obdobje 2014-2020 in novo spletno stran www.las-vobjemusonca.si. **8. 12. 2015** ob 17.00 uri smo medije povabili na ustanovno skupščino LAS in jim predstavili vse izvedene aktivnosti v zvezi z izvajanjem pristopa CLLD in z ustanovitvijo pogodbenega partnerstva LAS.

10.4 Sestanki

Tabela 37: Seznam izvedenih sestankov za potrebe vzpostavitve LAS in pripravo SLR

DATUM IN KRAJ	VRSTA DOGODKA	VABLJENI
22.1.2014 na Mestni občini Nova Gorica	Predstavitve možnosti oz. prednosti za vključitev višinskega in nižinskega dela Mestne občine Nova Gorica v LAS V OBJEMU SONCA, ki bo oblikoval v programskem obdobju 2014-2020 (v obdobju 2007-2013 je imela Mestna občina območje višinskega dela vključeno v en LAS, nižinski de pa v drugi LAS)	Predstavniki MONG
11.2.2014 na Ljudski univerzi Nova Gorica	Predstavitve možnosti za sodelovanje v LAS V OBJEMU SONCA, ki bo oblikoval v programskem obdobju 2014-2020	Direktorica in zaposleni na LUNG
27.2.2014 na MONG	Načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA	Predstavniki MONG
13.3.2014 na RRA severne Primorske	Načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA	Direktorica Območne obrtno podjetniške zbornice
19.3.2014 na RRA severne Primorske	Načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA	Izvršni vodja BIT Planota, direktor Zavoda GOST na Planoti
16.4.2014 na RRA severne Primorske	Načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA, usmeritve glede možnih operacij	Direktorica Območne obrtno podjetniške zbornice

22.9.2014 na Mestni občini Nova Gorica 8.10.2014 na RRA severne Primorske	Načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA, možnosti oblikovanja partnerstev	Nova Gorica Predstavniki MONG
	Načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA, opredelitev področij sodelovanja	Izvršni vodja BIT Planota, direktor Zavoda GOST na Planoti, direktorica Potencial inštituta
14.10.2014 na RRA severne Primorske	Načrtovanje operacij sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA, npr. Poti miru	Zaposlena na Fundaciji poti miru
4.11.2014 na Občini Brda	Načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA, možnosti oblikovanja partnerstev in operacij	Predstavniki Občine Brda
1.12.2014 na Občini Miren-Kostanjevica	Načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA, možnosti oblikovanja partnerstev in operacij	Predstavniki Občine Miren-Kostanjevica
4.12.2014 na MONG	Načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA	Predstavniki MONG
23.12.2014 na RRA severne Primorske	Načrtovanje operacij sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA, npr. Poti miru	Zaposlena na Fundaciji poti miru
2.6.2015 na Mestni občini Nova Gorica	Predstavitev pripravljanih aktivnosti v zvezi z oblikovanjem LAS in pripravo SLR	Predstavniki 5 občin LAS
9.8.2015 na RRA severne Primorske	Predstavitev pripravljanih aktivnosti v zvezi z oblikovanjem LAS in pripravo SLR, načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA, možnosti oblikovanja partnerstev in operacij	Predstavniki KS Orehovlje
29.7.2015 na Občini Brda	Predstavitev pripravljanih aktivnosti v zvezi z oblikovanjem LAS in pripravo SLR, načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA, možnosti oblikovanja partnerstev in operacij	Predstavniki Občine Brda
30.7.2015 na OZ Nova Gorica	Načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA, možnosti oblikovanja partnerstev in operacij	Direktorica Območne obrtno podjetniške zbornice Nova Gorica
31.8.2015 na Mestni občini Nova Gorica	Predstavitev pripravljanih aktivnosti v zvezi z oblikovanjem LAS in pripravo SLR, načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA, možnosti oblikovanja partnerstev in operacij	Predstavniki MONG
6.10.2015 na Občini Šempeter-Vrtojba	Predstavitev pripravljanih aktivnosti v zvezi z oblikovanjem LAS in pripravo SLR, načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA, možnosti oblikovanja partnerstev in operacij	Predstavniki Občine Šempeter-Vrtojba
9.10.2015 na Občini Miren-Kostanjevica	Predstavitev pripravljanih aktivnosti v zvezi z oblikovanjem LAS in pripravo SLR, načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA, možnosti oblikovanja partnerstev in operacij	Predstavniki Občine Miren-Kostanjevica
9.10.2015 na Zavodu za varstvo narave, enota Nova Gorica	Predstavitev pripravljanih aktivnosti v zvezi z oblikovanjem LAS in pripravo SLR, načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA, možnosti oblikovanja partnerstev in operacij	Predstavniki Zavoda za varstvo narave, enota Nova Gorica
13.10.2015 na RRA severne Primorske	Načrtovanje operacij sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA, npr. Poti miru	Zaposlena na Fundaciji poti miru
13.10.2015 na Zavodu za varstvo kulturne dediščine, enota Nova Gorica	Predstavitev pripravljanih aktivnosti v zvezi z oblikovanjem LAS in pripravo SLR, načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA, možnosti oblikovanja partnerstev in operacij	Predstavniki Zavoda za varstvo kulturne dediščine, enota Nova Gorica
19.10.2015 na Občini Šempeter-Vrtojba	Predstavitev pripravljanih aktivnosti v zvezi z oblikovanjem LAS in pripravo SLR, načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA, možnosti oblikovanja partnerstev in operacij	Predstavniki Občine Šempeter-Vrtojba
20.10.2015 na RRA severne Primorske	Načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA, možnosti oblikovanja partnerstev in operacij	Predstavniki BIT Planota, Zavoda GOST na Planoti, Potencial inštituta
23.10.2015 na RRA severne Primorske	Načrtovanje sodelovanja v LAS V OBJEMU SONCA, možnosti oblikovanja partnerstev in operacij	Predstavniki MONG
19.11.2015 na MONG	Sestanek o oddanih predlogih operacij	Predstavniki MONG
24.11.2015 na Mestni občini Nova Gorica	Ustanovitev LAS in priprava SLR	Župani 5 občin vključenih v LAS
15.12.2015 ob 9.00 uri na Občini Šempeter-Vrtojba	Predstavitev akcijskega in finančnega načrta LAS za leto 2016, načrta financiranja SLR v obdobju 2014-2020, ter osnutka pogodbe z vodilnim partnerjem	Predstavniki 5 občin vključenih v LAS
SESTANKI ZA PROJEKTE SODELOVANJA		
Junij 2015	Sestanek v zvezi s projektom sodelovanja med LAS-i na temo lokalne samooskrbe	Predstavniki LAS-ov, javnih institucij, ekonomskega sektorja in NVO
1.10.2015 ob 10.00 uri na Občini Logatec	Sestanek v zvezi s projektom sodelovanja med LAS-i na temo Poti miru	Predstavniki vključenih LAS-ov
17.12.2015 ob 11.30 uri na Občini Logatec	Sestanek v zvezi s projektom sodelovanja med LAS-i na temo Poti miru	Predstavniki vključenih LAS-ov
11.1.2015 ob 8.30 na ROD Ajdovščina	Sestanek v zvezi s projektom sodelovanja med LAS-i na temo skupne blagovne znamke Vipavska dolina	LAS v objemu sonca in Vipavska dolina

V pripravo SLR so bile vključene različne organizacije, katerih predstavniki so sodelovali na delavnicah in številnih sestankih. Strokovne institucije bodo vsaka na svojem področju bedele nad izvajanjem SLR. Vsi člani LAS so bili pravočasno seznanjeni z vsebino Pogodbe o ustanovitvi in delovanju LAS V OBJEMU SONCA v programskem obdobju 2014-2020 in so lahko nanjo podali svoje pripombe in predloge. Prav tako so bili seznanjeni tudi z vsebino pogodbe z vodilnim partnerjem LAS, z besedilom javnega poziva za izbor operacij iz naslova podukrepa »Podpora za izvajanje operacij v okviru SLR, ki ga vodi skupnost«, z merili za izbor operacij, ki so zastavljena pregledno in nediskriminatorno ter z internimi dokumenti LAS, na katere so prav tako lahko podali svoje pripombe.

11. Akcijski načrt, iz katerega izhaja opis prenosa ciljev v ukrepe, odgovornost za izvajanje ukrepov, vključno s časovno opredelitvijo letnih aktivnosti

V akcijskem načrtu je prikazana povezava prenosa ciljev v ukrepe, določene so strokovne organizacije in drugi lokalni akterji za izvajanje ukrepov. Poleg navedenega se vključi časovno opredelitev aktivnosti na letni ravni, upošteva se tudi načrtovanega finančnega okvirja za izvedbo posameznih ukrepov.

V nadaljevanju so po tematskih področjih in nadalje po ukrepih predstavljeni:

- potrebe,
- posebni cilji,
- ukrepi,
- odgovornosti za izvajanje ukrepov,
- časovni okvir,
- finančni okvir,
- skladi, iz kjer bo vir financiranja,
- geografsko področje glede na sklade.

Na koncu so predstavljene tudi operacije, ki predvidevajo sodelovanje med LAS-i.

Ukrepi so določeni kot aktivnost doseganja, uresničevanja posebnih ciljev. Za ukrepe je predpostavljeno, da se bodo izvajali skozi objavo posameznih javnih pozivov, kjer se bo z razpisnimi pogoji opredelilo pogoje in omejitve za prijavo prijaviteljev operacij.

Cilji posameznih tematskih področij se bodo uresničevali iz dveh skladov:

- **Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP)** – V skladu s 55. členom Uredbe CLLD bodo do sredstev iz sklada EKSRP upravičena vsa naselja na območju LAS V OBJEMU SONCA, razen naselja Nova Gorica (določeno v Prilogi 2 Uredbe CLLD). Seznam naselij je naveden v Tabeli 1: Naselja na območju LAS V OBJEMU SONCA, poglavje 5.1.2 Velikost območja LAS V OBJEMU SONCA.
- **Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR)** - V skladu s 67. členom Uredbe CLLD do sredstev iz sklada ESRR niso upravičena naselja: Kromberk, Nova Gorica, Pristava, Rožna Dolina in Solkan, določena v Prilogi 1, ki je sestavni del Uredbe CLLD. V skladu s 68. členom Uredbe CLLD je območje LAS identificiralo urbana območja, ki jih smiselno poimenujemo funkcionalna urbana območja v navezavi na Mestno občino Nova Gorica, kjer se za namen zagotovitve upravičenosti izdatkov iz ESRR izločijo podeželska območja, in druga ter dodatna druga urbana območja, ki niso zajeta niti v opredelitvi območij iz naslova Strategije prostorskega razvoja Slovenije niti v opredeljenih funkcionalnih urbanih območjih iz variabilnega dela. Območje vključuje tri funkcionalna urbana območja iz variabilnega dela: Šempeter pri Gorici, Vrtojba in Miren. Prav tako območje vključuje sledeča urbana območja: Čepovan, Grgar, Trnovo, Branik, Dornberk, Prvačina, Šempas, Renče, Bukovica, Kostanjevica na Krasu, Dobrovo, Kojsko, ki so opredeljena po pretežnosti urbanih funkcij na urbanem območju. Ta urbana območja so razvidna iz seznama dodatnih drugih urbanih območij (oz. Pravičnika), kot to določata Priloga 4 in Priloga 5 Uredbe CLLD.

11.1 TP1: Ustvarjanje delovnih mest

V okviru tematskega področja 1 sta določena dva cilja s po enim ukrepom:

TP	Ključni izzivi in potrebe	Posebni cilji	Ukrepi
Ustvarjanje delovnih mest	P1: Potreba po povezovanju institucij podpornega okolja s ciljem razvoja podjetnosti, povečanja znanja ter povečanja števila delovnih mest	C 1.1 Razvijati podjetnost za dvig zaposljivosti na podeželju in v urbanih središčih	U 1.1 Razvoj in izvajanje novih podjetniških modelov in vzpostavitev podpornega okolja

P2: Potreba po povezovanju lokalnih kmetijskih in turističnih ponudnikov s ciljem povečanja lokalne samooskrbe s hrano in povečanja prepoznavnosti območja ter potreba po povezovanju podjetij iz posameznih panog	C 1.2 Povezovati deležnike na podežlju in v urbanih središčih v inovativna razvojna partnerstva	U 1.2 Inovativna razvojna partnerstva za trajnostni razvoj območja
--	---	--

Ukrep 1.1 Razvoj in izvajanje novih podjetniških modelov in vzpostavitev podpornega okolja

Cilj ukrepa: spodbuditi izvedbo podjetniških idej na podežlju in v urbanih središčih. Cilj je usmerjen k povezovanju podpornega okolja in nosilcev projektnih idej z namenom skupnega koriščenja opreme in storitev za realizacijo podjetniških idej ter k nadgradnji obstoječih storitev glede na potrebe ciljnih skupin.

Predlagane aktivnosti:

- povezana strokovna podpora pri identifikaciji in razvoju podjetniških idej, preverjanju idej na trgu, oblikovanju učinkovitih poslovnih modelov, izdelava tržne analize, strokovna pomoč in mentorstvo pri razvoju izdelka in storitve s preverbo potenciala uvajanja na trg za konkretne ciljne skupine oziroma trge (npr. za nosilce turistične dejavnosti, za nosilce kmetijskih gospodarstev, socialnih storitev, ponudnike izdelkov, mlade in potencialne podjetnike),
- skupni projekti podpornega okolja za razvoj shem pomoči za konkretne prepoznane potrebe ali ciljne skupine (npr. notranje podjetništvo, sodelo oz. »co-working«),
- skupni projekti podpornega okolja za razvoj socialnega podjetništva za konkretne prepoznane potrebe ali ciljne skupine,
- podpora mladim s pridobitvijo uporabnih kompetenc za lažjo vključitev na trg dela,
- usposabljanje ciljnih skupin za povečanje zaposljivosti in za konkretne potrebe podjetij.

Ciljne skupine: mladi in drugi potencialni nosilci podjetniških idej, organizacije podpornega okolja, podjetja, brezposelne osebe, javni zavodi, nosilci kmetijskih dejavnosti, raziskovalno-razvojne in izobraževalne organizacije ter nevladne organizacije.

Ključni učinki:

- število razvitih podjetniških idej v obliki zapisanega poslovnega modela ali poslovnega načrta,
- število udeležencev usposabljanj,
- število ur izvedenih svetovanj oz. mentorskih ur (npr. za tržne analize, razvoj novih izdelkov in storitev, razvoj poslovnega modela, razvoj podjetniške ideje, razvoj socialnega podjetništva, število izvedenih tržnih analiz, število novih proizvodov in storitev, število mentorskih ur),
- pridobljena oprema za izvedbo aktivnosti.

Odgovornost za izvajanje: Pri določanju odgovornosti za izvajanje ukrepa se je iskalo strokovne partnerje, ki imajo izkušnje ali znanja z izvajanjem podobnih ukrepov in nato tudi spremljanja izvedenih projektov. Organizacije so razvidne iz tabele Akcijski načrt izvajanja SLR LAS V OBJEMU SONCA.

Podpora iz skladov: Ukrep bo v celoti financiran iz ESRR. Upravičena območja so razvidna iz spodnje preglednice.

Ukrep	Podpora iz sklada	Upravičeno območje	Časovna opredelitev objave javnih pozivov po letih	Načrtovana sredstva (EU+SLO) v EUR
Razvoj in izvajanje novih podjetniških modelov in vzpostavitev podpornega okolja	ESRR	Urbana naselja LAS, upravičena do sofinanciranja iz sredstev CLLD: funkcionalna urbana območja: Šempeter pri Gorici, Vrtojba, Miren druga urbana območja: Čepovan, Grgar, Trnovo, Branik, Dornberk, Prvačina, Šempas, Renče, Bukovica, Kostanjevica na Krasu, Dobrovo, Kojsko	2017	72.962,36

Ukrep 1.2 Inovativna razvojna partnerstva za trajnostni razvoj območja

Cilj ukrepa: podpreti obstoječe nosilce dejavnosti in jih povezati v inovativna razvojna partnerstva, da izboljšajo rezultate poslovanja in povečajo potencial zaposlovanja z namenom razvoja nove ponudbe, širitve na nove trge ali nove ciljne skupine.

Predlagane aktivnosti:

- sodelovanje med deležniki na področju razvoja podjetniških procesov za doseganje višje kakovosti in višje dodane vrednosti izdelkov in storitev (prenosa znanj iz raziskav v prakso, razvoj novih inovativnih produktov, skupni tehnološki razvoj izdelkov, razvoj skupne politike kakovosti),
- razvoj poslovnih modelov za vključitev novih marketinških pristopov in orodij za povečanje prepoznavnosti območja LAS, zlasti na področju turizma (nove storitve, mobilne aplikacije, portali),
- vzpostavljanje kratkih dobavnih verig,
- prednostna področja sodelovanja: lokalna samooskrba, turizem, socialne storitve, les, ekološka pridelava in predelava, trženje naravne in kulturne dediščine, obnovljivi viri energije,
- interesno povezovanje in razvoj partnerstev (aktivnosti animiranja, prepoznavanja interesov, potencialov, usposabljanje),
- sodelovanje na področju skupnega / organiziranega trženja in uveljavitev lokalnih izdelkov in storitev na lokalnih in drugih trgih (npr. marketing v mestnih, predstavitev na drugih trgih, lokalne tržnice, oblikovanje tematskih izdelkov in ponudbe, označevanje),
- povezovanje malih proizvajalcev z velikimi podjetji in z raziskovalnimi organizacijami za razvoj novih produktov in storitev,
- oblikovanje mreže lokalnih ponudnikov hrane in storitev z javnimi zavodi in drugimi zainteresiranimi skupinami (hoteli, podjetja), da koristijo pridelke, izdelke in storitve ustvarjene na območju LAS,
- povezovanje ponudnikov naravne in kulturne dediščine ter drugih ponudnikov v okolju z oblikovanjem skupnih programskih vsebin, promocije, informiranja, obveščanja, trženja.

Ciljne skupine: obstoječi podjetniki in podjetja, nosilci dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, lastniki/upravljalci naravne in kulturne dediščine, raziskovalne in razvojne organizacije, organizacije podpornega okolja.

Ključni učinki:

- število vzpostavljenih inovativnih razvojnih partnerstev ali mrež,
- število udeležencev usposabljanj,
- število izvedenih svetovanj, animacij,
- število novo razvitih tematskih ponudb ali izdelkov,
- pridobljena oprema za izvedbo aktivnosti.

Odgovornost za izvajanje: Pri določanju odgovornosti za izvajanje ukrepa se je iskalo strokovne partnerje, ki imajo izkušnje ali znanja z izvajanjem podobnih ukrepov in nato tudi spremljanja izvedenih operacij. Organizacije so razvidne iz tabele Akcijski načrt izvajanja SLR LAS V OBJEMU SONCA.

Podpora iz skladov: Ukrep bo financiran iz sklada EKSRP in ESRR. Upravičena območja so razvidna iz spodnje preglednice.

Ukrep	Podpora iz sklada	Upravičeno območje	Časovna opredelitev objave javnih pozivov po letih	Načrtovana sredstva (EU+SLO) v EUR
Inovativna razvojna partnerstva za trajnostni razvoj območja	EKSRP	Naselja na območju LAS V OBJEMU SONCA, razen naselja Nova Gorica (določeno v Prilogi 2 Uredbe CLLD). Seznam naselij je naveden v Tabeli 1: Naselja na območju LAS V OBJEMU SONCA	2016	41.035,42
	ESRR	Urbana naselja LAS, upravičena do sofinanciranja iz sredstev CLLD: funkcionalna urbana območja: Šempeter pri Gorici, Vrtojba, Miren druga urbana območja: Čepovan, Grgar, Trnovo, Branik, Dornberk, Prvačina, Šempas, Renče, Bukovica, Kostanjevica na Krasu, Dobrovo, Kojsko	2017,2019, 2020	174.200,72

11.2 TP2: Razvoj osnovnih storitev

V okviru tematskega področja 2 sta določena dva cilja s po enim ukrepom:

Razvoj osnovnih storitev	P3: Potreba po obnovi in razvoju vasi	C 2.1 Spodbuditi potencialne za razvoj novih storitev in dvig kvalitete življenja prebivalcev	U 2.1 Izboljšanje pogojev v podporo razvoju novih storitev in produktov ter dvig kvalitete življenja prebivalcev
	P4: Potreba po zagotavljanju pogojev za razvoj novih idej in poslovnih priložnosti	C 2.2 Zagotoviti pogoje za razvoj novih poslovnih priložnosti zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev in produktov	U 2.2 Oblikovanje in izvajanje inovativnih programov ter manjših naložb za razvoj zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev in produktov

Ukrep 2.1 Izboljšanje pogojev v podporo razvoju novih storitev in produktov ter dvig kvalitete življenja prebivalcev

Cilj ukrepa: Spodbuditi potencialne za razvoj novih storitev na podeželju.

Predlagane aktivnosti:

- aktivnosti, vezane na prepoznavanje kulturne identitete območja,
- obnova večnamenskih centrov (manjše naložbe),
- obnova kulturne dediščine, tudi razvoj muzejev (manjše naložbe),
- razvoj povezovalnih tematskih poti,
- obnova športnih objektov (manjše naložbe),
- razvoj dejavnosti za prosti čas ter z njimi povezana mala infrastruktura za javno uporabo,
- razvoj rekreacijske infrastrukture za javno uporabo.

Ciljne skupine: občine, krajevne skupnosti, lokalno prebivalstvo in kmetje.

Ključni učinki:

- število novih dejavnosti/programov na podeželju,
- število novih/obnovljenih objektov ali število nabavljene opreme,
- število urejenih tematskih poti.

Odgovornost za izvajanje: Pri določanju odgovornosti za izvajanje ukrepa se je iskalo strokovne partnerje, ki imajo izkušnje ali znanja z izvajanjem podobnih ukrepov in nato tudi spremljanja izvedenih operacij. Organizacije so razvidne iz tabele Akcijski načrt izvajanja SLR LAS V OBJEMU SONCA.

Podpora iz skladov: Ukrep bo v celoti financiran iz EKSRP. Upravičena območja so razvidna iz spodnje preglednice.

Ukrep	Podpora iz sklada	Upravičeno območje	Časovna opredelitev objave javnih pozivov po letih	Načrtovana sredstva (EU+SLO) v EUR
Izboljšanje pogojev v podporo razvoju novih storitev in produktov ter dvig kvalitete življenja prebivalcev	EKSRP	Naselja na območju LAS V OBJEMU SONCA, razen naselja Nova Gorica (določeno v Prilogi 2 Uredbe CLLD). Seznam naselij je naveden v Tabeli 1: Naselja na območju LAS V OBJEMU SONCA	2016,2019, 2020	267.983,94

Ukrep 2.2. Oblikovanje in izvajanje inovativnih programov ter manjših naložb za razvoj zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev in produktov

Cilj ukrepa: Zagotoviti pogoje za razvoj novih idej in poslovnih priložnosti.

Predlagane aktivnosti:

- razvoj kampov,
- razvoj centrov ponovne uporabe,
- razvoj interaktivnih igrar in učnih sadovnjakov,
- muzejska dejavnost,
- interaktivne vinske kleti,
- uvajanje novih tehnologij (npr. novomedijskih),
- razvoj novih programov/produktov na področju dostopnega turizma, ozaveščanje ponudnikov o pomenu dostopnega turizma, promocija dostopnega turizma,
- »razvojna središča«, ki bodo podpirala razvoj novih idej – v smislu »razvojnih partnerstev«.

Ciljne skupine: lokalni prebivalci, kmetje, NVO-ji (turistična društva, kulturna društva, športna društva, zavodi) in razvojne agencije.

Ključni učinki:

- število novo vzpostavljenih partnerstev,
- število novih storitev in produktov,
- število izboljšanih osnovnih storitev,
- število usposabljanj.

Odgovornost za izvajanje: Pri določanju odgovornosti za izvajanje ukrepa se je iskalo strokovne partnerje, ki imajo izkušnje ali znanja z izvajanjem podobnih ukrepov in nato tudi spremljanja izvedenih operacij. Organizacije so razvidne iz tabele Akcijski načrt izvajanja SLR LAS V OBJEMU SONCA.

Podpora iz skladov: Ukrep bo financiran iz sklada EKSRP. Upravičena območja so razvidna iz spodnje preglednice.

Ukrep	Podpora iz sklada	Upravičeno območje	Časovna opredelitev objave javnih pozivov po letih	Načrtovana sredstva (EU+SLO) v EUR
Oblikovanje in izvajanje inovativnih programov ter manjših naložb za razvoj zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev in produktov	EKSRP	Naselja na območju LAS V OBJEMU SONCA, razen naselja Nova Gorica (določeno v Prilogi 2 Uredbe CLLD). Seznam naselij je naveden v Tabeli 1: Naselja na območju LAS V OBJEMU SONCA	2019, 2020	294.962,68

11.3 TP3: Varstvo okolja in ohranjanje narave

V okviru tematskega področja 3 sta določena dva cilja s po enim ukrepom:

Varstvo okolja in ohranjanje narave	P5: Potreba po uvajanju aktivnosti na področju ohranjanja narave in kulturne dediščine	C 3.1 Ohranjanje naravnih danosti, naravne vrednote, biotsko raznovrstnost ter kulturno dediščino za trajnostni (turistični) razvoj območja	U 3.1 Ohranjanje naravnih danosti, naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti ter kulturne dediščine
	P6: Potreba po ozaveščanju in informiranju na področju varstva okolja in ohranjanja narave	C 3.2 Spodbujati varstvo okolja in trajnostno rabo naravnih virov	U 3.2 Izboljšanje stanja okolja

Ukrep 3.1 Ohranjanje naravnih danosti, naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti ter kulturne dediščine

Cilj ukrepa: spodbujati razvoj okoljsko-turističnih potencialov območja in ohranjanje biotske raznovrstnosti v povezavi z naravnimi vrednotami, kulturno krajino ter kmetijsko dejavnostjo na podeželju in v urbanih središčih. Poudarek je na rastlinskih/živalskih vrstah, ki so najbolj ogrožene in so pomembne za ohranjanje biotske raznovrstnosti ter na izkoriščanju potencialov za razvoj turizma in novih turističnih produktov (povezovanje varovanih in zavarovanih območij narave in kulturne dediščine ter kmetijske panoge).

Predlagane aktivnosti:

- spodbujanje gojenja/ohranjanja avtohtonih in tradicionalnih rastlin na podeželju,
- spodbujanje naravi prijaznega načina pridelave/predelave kakovostnih kmetijskih pridelkov/proizvodov z višjo dodano vrednostjo na podeželju,
- ohranjanje naravnih danosti, naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti ter spodbujanje priložnosti za trajnostni turistični razvoj območja v povezavi s kmetijsko dejavnostjo in kulturno dediščino,
- preprečevanje širjenja tujerodnih invazivnih rastlinski in živalskih vrst s ciljem zmanjševanja ogroženih območij v urbanih središčih in na podeželju,
- ozaveščanje prebivalcev o pomenu ohranjanja narave in varovanih območij.

Ciljne skupine: prebivalstvo, kmetije, lokalne skupnosti, naravovarstvene organizacije, turistične organizacije in drugi.

Ključni učinki:

- število izvedenih aktivnosti na varovanih območjih narave,
- število izvedenih operacij za ohranitev avtohtonih in tradicionalnih kultur,
- število usposabljanj oz. izvedenih aktivnosti ozaveščanja.

Odgovornost za izvajanje: Pri določanju odgovornosti za izvajanje ukrepa se je iskalo strokovne partnerje, ki imajo izkušnje ali znanja z izvajanjem podobnih ukrepov in nato tudi spremljanja izvedenih operacij. Organizacije so razvidne iz tabele Akcijski načrt izvajanja SLR LAS V OBJEMU SONCA.

Podpora iz skladov: Ukrep bo financiran iz sklada ESRR. Upravičena območja so razvidna iz spodnje preglednice.

Ukrep	Podpora iz sklada	Upravičeno območje	Časovna opredelitev objave javnih pozivov po letih	Načrtovana sredstva (EU+SLO) v EUR
Ohranjanje naravnih danosti, naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti ter kulturne dediščine	ESRR	Urbana naselja LAS, upravičena do sofinanciranja iz sredstev CLLD: funkcionalna urbana območja: Šempeter pri Gorici, Vrtojba, Miren druga urbana območja: Čepovan, Grgar, Trnovo, Branik, Dornberk, Prvačina, Šempas, Renče, Bukovica, Kostanjevica na Krasu, Dobrovo, Kojsko	2017, 2019, 2020	387.903,64

Ukrep 3.2 Izboljšanje stanja okolja

Cilj ukrepa: spodbujati razvoj inovativnih rešitev in izboljšati informiranost in ozaveščenost prebivalcev o pomenu varovanja okolja s težnjo po izboljšanju stanja okolja na področju varovanja naravnih virov, ravnanja z odpadki in protipoplavne varnosti.

Predvidene aktivnosti:

- ozaveščanje/usposabljanje za širšo javnost in za posamezne ciljne skupine kot so npr. šole, podjetja, kmetije, o trajnostni rabi naravnih virov in na področju varovanja okolja (npr. recikliranje, usposabljanje lokalnega prebivalstva na področju energetske revščine) in prilagajanju na podnebne spremembe,
- spodbujanje trajnostnih načinov mobilnosti s poudarkom na spremembah potovalnih navad z namenom zmanjševanja emisij in povečanja blagodejnih učinkov na zdravje ljudi (pešačenje in poraba kolesa, javnega transporta) na urbanih območjih; izboljšanje pogojev za večjo varnost, dostopnost in privlačnost trajnostnih načinov mobilnosti v urbanih središčih,
- izvedba akcij z namenom ozaveščanja prebivalstva in ciljnih skupin o varovanju okolja (čistilne akcije, sanacija črnih odlagališč in nevarnih materialov).

Ciljne skupine: prebivalstvo, lokalne skupnosti, raziskovalne institucije, naravovarstvene organizacije, šole in druge izobraževalne institucije, podjetja in drugi.

Ključni učinki:

- število izvedenih aktivnosti (npr. sanacije),
- število vključenih izobraževalnih in strokovnih institucij,
- število usposabljanj oz. izvedenih aktivnosti ozaveščanja,
- število ljudi vključenih v aktivnosti ozaveščanja (delež pokritosti območja),
- število inovativnih/pilotnih akcij/rešitev.

Odgovornost za izvajanje: Pri določanju odgovornosti za izvajanje ukrepa se je iskalo strokovne partnerje, ki imajo izkušnje ali znanja z izvajanjem podobnih ukrepov in nato tudi spremljanja izvedenih operacij. Organizacije so razvidne iz tabele Akcijski načrt izvajanja SLR LAS V OBJEMU SONCA.

Podpora iz skladov: Ukrep bo financiran iz sklada ESRR. Upravičena območja so razvidna iz spodnje preglednice.

Ukrep	Podpora iz sklada	Upravičeno območje	Časovna opredelitev objave javnih pozivov po letih	Načrtovana sredstva (EU+SLO) v EUR
Izboljšanje stanja okolja	ESRR	Urbana naselja LAS, upravičena do sofinanciranja iz sredstev CLLD: funkcionalna urbana območja: Šempeter pri Gorici, Vrtojba, Miren druga urbana območja: Čepovan, Grgar, Trnovo, Branik, Dornberk, Prvačina, Šempas, Renče, Bukovica, Kostanjevica na Krasu, Dobrovo, Kojsko	2019, 2020	120.815,33

11.4 TP4: Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin

V okviru tematskega področja 4 sta določena dva cilja, prvi z enim ukrepom in drugi z dvema ukrepoma:

Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	P8: Potreba po večji vključenosti mladih, starejših in ljudi s posebnimi potrebami	C 4.1 Izboljšati socialne storitve in socialno vključenost	U 4.1 Razvoj inovat. socialnih storitev in povečanje vključenosti ranljivih skupin
		C 4.2 Spodbuditi medgeneracijsko sodelovanje in zagotoviti kakovostno preživljanje prostega časa	U 4.2 Krepitev integralnih rešitev socialne in medgeneracijske vključenosti ter aktivno staranje
			U 4.3 Spodbujanje mladih za aktivno preživljanje prostega časa

Ukrep 4.1 Razvoj inovativnih socialnih storitev in povečanje vključenosti ranljivih skupin

Cilj ukrepa: s povezovanjem javnih in zasebnih ustanov ter civilne družbe izboljšati socialne storitve in socialno vključenost za boljšo kakovost življenja ranljivih skupin.

Predlagane aktivnosti:

- aktivnosti vezane na prilagoditev dostopnosti javne infrastrukture,
- povezovanje institucij za razvoj celovitih rešitev,
- izobraževanje za delo z ljudmi s posebnimi potrebami,
- izvajanje inovativnih programov – spodbujanje izvajalcev za prilagoditev storitev za osebe s posebnimi potrebami,
- priprava in prilagajanje programov za vključevanje oseb s posebnimi potrebami na področju športa, kulture, prostočasnih dejavnosti in izobraževanja,
- izvajanje programov za družine (preprečevanje nasilja), celostna obravnava otrok in mladostnikov, ki tvegajo socialno izključenost,
- vključevanje starejših iz socialno ogroženih okolij,
- izvajanje programov za otroke in družine, ki živijo pod pragom revščine,
- spodbujanje sistema socialnih mrež samopomoči,

- ustvarjanje pogojev za izvajanje programov,
- informiranje, izvajanje delavnic.

Ciljne skupine: osebe s posebnimi potrebami, starejši in osebe v stiski.

Ključni učinki:

- število novih programov,
- število inovativnih partnerstev,
- število vključenih oseb iz ranljivih skupin,
- število usposabljanj, delavnic in drugih dogodkov.

Odgovornost za izvajanje: Pri določanju odgovornosti za izvajanje ukrepa se je iskalo strokovne partnerje, ki imajo izkušnje ali znanja z izvajanjem podobnih ukrepov in nato tudi spremljanja izvedenih operacij. Organizacije so razvidne iz tabele Akcijski načrt izvajanja SLR LAS V OBJEMU SONCA.

Podpora iz skladov: Ukrep bo financiran iz sklada ESRR. Upravičena območja so razvidna iz spodnje preglednice.

Ukrep	Podpora iz sklada	Upravičeno območje	Časovna opredelitev objave javnih pozivov po letih	Načrtovana sredstva (EU+SLO) v EUR
Razvoj inovativnih socialnih storitev in povečanje vključenosti ranljivih skupin	ESRR	Urbana naselja LAS, upravičena do sofinanciranja iz sredstev CLLD: funkcionalna urbana območja: Šempeter pri Gorici, Vrtojba, Miren druga urbana območja: Čepovan, Grgar, Trnovo, Branik, Dornberk, Prvačina, Šempas, Renče, Bukovica, Kostanjevica na Krasu, Dobrovo, Kojško	2017, 2019, 2020	80.873,17

Ukrep 4.2 Krepitev integralnih rešitev socialne in medgeneracijske vključenosti ter aktivno staranje

Cilj ukrepa: spodbuditi medgeneracijsko sodelovanje posameznikov vseh treh generacij za pretok življenjskih izkušenj in znanj, solidarnost ter medsebojna pomoč.

Predlagane aktivnosti:

- spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja, mentorstva in prenosa znanj med generacijami za boljšo socialno vključenost in lažji nastop na trgu dela – prenos izkušenj in kompetenc na mlajše generacije (co-working),
- socialna diverzifikacija, partnersko povezovanje za razvoj storitev za starejše, vzpostavljanje sodelovanja med javnimi inštitucijami in zasebnim angažiranjem in vzpostavljanje medgeneracijske oskrbe za pomoč drugim osebam,
- spodbujanje medgeneracijskega prostovoljstva,
- izvajanje medgeneracijskih programov (aktivno staranje, promocija zdravega načina življenja, aktivno preživljanje prostega časa ter športno-rekreativne aktivnosti za ohranjanje zdravja).

Ciljne skupine: starejši, mladi, ženske, lokalno prebivalstvo vseh starostnih skupin.

Ključni učinki:

- število,
- število programov, delavnic in drugih dogodkov.

Odgovornost za izvajanje: Pri določanju odgovornosti za izvajanje ukrepa se je iskalo strokovne partnerje, ki imajo izkušnje ali znanja z izvajanjem podobnih ukrepov in nato tudi spremljanja izvedenih operacij. Organizacije so razvidne iz tabele Akcijski načrt izvajanja SLR LAS V OBJEMU SONCA.

Podpora iz skladov: Ukrep bo financiran iz sklada ESRR. Upravičena območja so razvidna iz spodnje preglednice.

Ukrep	Podpora iz sklada	Upravičeno območje	Časovna opredelitev objave javnih pozivov po letih	Načrtovana sredstva (EU+SLO) v EUR
Krepitev integralnih rešitev socialne in medgeneracijske vključenosti ter aktivno staranje	ESRR	Urbana naselja LAS, upravičena do sofinanciranja iz sredstev CLLD: funkcionalna urbana območja: Šempeter pri Gorici, Vrtojba, Miren druga urbana območja: Čepovan, Grgar, Trnovo, Branik, Dornberk, Prvačina, Šempas, Renče, Bukovica, Kostanjevica na Krasu, Dobrovo, Kojsko	2017, 2019, 2020	43.135,66

Ukrep 4.3 Spodbujanje mladih za aktivno preživljanje prostega časa

Cilj ukrepa: izboljšati raven socialne varnosti in aktivnega preživljanja prostega časa.

Predlagane aktivnosti:

- spodbujanje razvoja talentov mladih in izboljšanje zaposlitvenih možnosti,
- zagotavljanje primernih prostorov za preživljanje prostega časa,
- izvajanje delavnic, predavanj, tečajev, počitniško varstvo otrok.

Ciljne skupine: mladi, institucije, ki delujejo na področju socialnega vključevanja; lokalno prebivalstvo, lokalne skupnosti in ženske.

Ključni učinki:

- število urejenih prostorov za izvajanje aktivnosti mladih,
- število delavnic, programov in drugih dogodkov za aktivno preživljanje prostega časa,
- število vključenih mladih.

Odgovornost za izvajanje: Pri določanju odgovornosti za izvajanje ukrepa se je iskalo strokovne partnerje, ki imajo izkušnje ali znanja z izvajanjem podobnih ukrepov in nato tudi spremljanja izvedenih operacij. Organizacije so razvidne iz tabele Akcijski načrt izvajanja SLR LAS V OBJEMU SONCA.

Podpora iz skladov: Ukrep bo financiran iz sklada EKSRP in ESRR. Upravičena območja so razvidna iz spodnje preglednice.

Ukrep	Podpora iz sklada	Upravičeno območje	Časovna opredelitev objave javnih pozivov po letih	Načrtovana sredstva (EU+SLO) v EUR
Spodbujanje mladih za aktivno preživljanje prostega časa	EKSRP	Naselja na območju LAS V OBJEMU SONCA, razen naselja Nova Gorica (določeno v Prilogi 2 Uredbe CLLD). Seznam naselij je naveden v Tabeli 1: Naselja na območju LAS V OBJEMU SONCA	2016, 2019, 2020	56.419,95
	ESRR	Urbana naselja LAS, upravičena do sofinanciranja iz sredstev CLLD: funkcionalna urbana območja: Šempeter pri Gorici, Vrtojba, Miren druga urbana območja: Čepovan, Grgar, Trnovo, Branik, Dornberk, Prvačina, Šempas, Renče, Bukovica, Kostanjevica na Krasu, Dobrovo, Kojsko	2017, 2019, 2020	109.663,17

11.5 Podukrep: Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja LAS V OBJEMU SONCA

V okviru izvajanja SLR načrtujemo tudi izvajanje operacij sodelovanja z drugimi LAS-i v skupnih partnerskih operacijah. V LAS V OBJEMU SONCA načrtujemo operacije sodelovanja, ki bodo izhajale iz opredeljenih potreb območja in bodo doprinesle k doseganju ciljev opredeljenih v SLR. Sodelovali bomo z LASi, ki se na svojih območjih srečujejo s podobnimi potrebami v lokalnem okolju in pri izvajanju svoje SLR zasledujejo podobne cilje. Nakazujejo se tudi možnosti za sodelovanje z LAS-i v drugih državah članicah EU. Nosilec operacije sodelovanja bo LAS.

Na temo operacij sodelovanja so bili organizirani posveti in delavnice s strani Društva za razvoj Slovenskega podeželja in Mreže za razvoj podeželja, kjer so bile obravnavane teme, ki smo jih LASi predlagali kot možne teme sodelovanja. Vsak LAS se bo odločal, kateri operaciji sodelovanja se bo pridružil kot partner ali pa bo sam LAS nastopal kot nosilec operacije in k sodelovanju povabil druge zainteresirane LAS.

Sklad ESRR

Načrtujemo sodelovanje pri sledečih dveh opredeljenih operacijah:

1. DEDIŠČINA PRVE SVETOVNE VOJNE

LAS V OBJEMU SONCA bo v novem programskem obdobju sodelovala v tej operaciji sodelovanja z drugimi LAS-i ; LAS DOLINA SOČE, LAS VIPAVSKA DOLINA, LAS GORENJSKA KOŠARICA in LAS S CILJEM v okviru sklada ESRR. Aktivnosti sodelovanja bodo potekale v okviru tematskega področja 2. Varstvo okolja in ohranjanje narave, Ukrep 3.1 Ohranjanje naravnih danosti, naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti ter kulturne dediščine. V okviru operacije želimo območje 1. Svetovne vojne, obogatiti, dvigniti zavedanje in promocijo kulturne dediščine. Na ta način bomo s pomočjo skupnega pristopa in sodelovanja dvignili konkurenčnost poslovnega okolja, še posebej turističnega sektorja tako da bomo vzpostavili skupno turistično ponudbo, pridobili kvalificirane vodnike za celotno območje, uredili še ne urejeno območje nekdanjega zaledja Soške fronte in ga tako povezati v celoto.

V okviru sredstev ESRR smo za izvedbo operacije sodelovanja predvideli 10.000,00 EUR. Znesek je v mejah 5%, ki se v okviru tega sklada lahko namenijo za operacije sodelovanja.

Časovni okvir za izvedbo operacije sodelovanja : 2016 - 2017

Odgovornost za izvajanje operacije sodelovanja: LAS

2. TRŽNA ZNAMKA VIPAVSKA DOLINA

LAS V OBJEMU SONCA bo v novem programskem obdobju sodelovala v tej operaciji sodelovanja z LAS VIPAVSKA DOLINA v okviru sklada ESRR. Aktivnosti sodelovanja bodo potekale v okviru tematskega področja 1. Ustvarjanje delovnih mest, Ukrep 1.2 Inovativna razvojna partnerstva za trajnostni razvoj območja. Glavni cilj operacije je dvig dodane vrednosti območja Vipavske doline kot turistične destinacije in dvig dodane vrednosti produktov, ki prihajajo s področja Vipavske doline.

V okviru sredstev ESRR smo za izvedbo operacije sodelovanja predvideli 20.000,00 EUR. Znesek je v mejah 5%, ki se v okviru tega sklada lahko namenijo za operacije sodelovanja.

Časovni okvir za izvedbo operacije sodelovanja : 2017 - 2019

Odgovornost za izvajanje operacije sodelovanja: LAS

Sklad EKSRP

Dejavnosti sodelovanja, ki se bodo financirale iz naslova EKSRP, bodo izbrane na podlagi javnega poziva, ki ga bo pripravil MKGP. Izbor operacij, ki bodo predmet sofinanciranja bo izvedla ARSKTRP na podlagi opredeljenih meril za izbor operacij. V celotnem programskem obdobju je za dejavnosti sodelovanja v okviru EKSRP rezerviranih 4.000.000,00 EUR, pri čemer najvišja stopnja sofinanciranja na operacijo znaša 85 %. Pobude, ki smo jih prejeli do oddaje strategije, se izkazujejo glede na vsa tematska področja. Dopustne bodo tudi identifikacije novih oz. dodatnih idej operacij za sodelovanje LAS do zaključka razpisovanja finančnih sredstev iz dodatne finančne kvote EKSRP.

LAS načrtuje tudi operacije sodelovanja sofinancirane s sredstvi EKSRP. Projektne predloge za sodelovanje bo LAS V OBJEMU SONCA pripravil skupaj z ostalimi LAS-i vključenimi v operacijo, ob upoštevanju ciljev in ukrepov SLR ter razpoložljivih možnosti LAS. Projektne predloge za sodelovanje bo obravnaval Upravni odbor LAS, ki bo predlog izbora posredoval v potrditev Skupščini LAS.

LAS V OBJEMU SONCA se je o možnem sodelovanju pogovarjal z LAS DOLINA SOČE, LAS VIPAVSKA DOLINA in LAS S CILJEM. Predvideno območje pokriva celotno Goriško regijo. Načrtuje se

operacija sodelovanja na področju tematskega področja 1. Ustvarjanje delovnih mest, Ukrep 1.2 Inovativna razvojna partnerstva za trajnostni razvoj območja.
To so je le eno možno področje sodelovanja LAS V OBJEMU SONCA o katerih so že tekli pogovori. O dejanskih operacijah pa se bomo dogovorili po potrditvi vseh LAS-ov in njihovih SLR.

11.6 Akcijski načrt izvajanja SLR LAS V OBJEMU SONCA

Tabela 38: Akcijski načrt izvajanja SLR LAS V OBJEMU SONCA

Ukrep	Odgovornost za izvajanje	Sklad	Časovna opredelitev izvajanja (2016, 2017, 2018, 2019, 2020)	Načrtovana sredstva (EU + SLO) (v EUR)
U 1.1 Razvoj in izvajanje novih podjetniških modelov in vzpostavitev podpornega okolja	GZS OZ za severno Primorsko, OOOZ Nova Gorica, RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. Nova Gorica, Primorski tehnološki park d.o.o., MIC Nova Gorica - Šolski center Nova Gorica, Konzorcij zeliščni center (Ustanova Fundacija BiT Planota, Zavod Gost na Planoti, ŠC Nova Gorica), Univerza v Novi Gorici, zavodi za turizem, občine območja LAS	EKSRP		0
		ESRR	2017	72.962,36
		ESPR	/	/
U 1.2 Inovativna razvojna partnerstva za trajnostni razvoj območja	GZS OZ za severno Primorsko, OOOZ Nova Gorica, RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. Nova Gorica, Primorski tehnološki park d.o.o., MIC Nova Gorica - Šolski center Nova Gorica, Konzorcij zeliščni center (Ustanova Fundacija BiT Planota, Zavod Gost na Planoti, ŠC Nova Gorica), Univerza v Novi Gorici, zavodi za turizem, Ljudska univerza Nova Gorica, občine območja LAS	EKSRP	2016	41.035,42
		ESRR	2017, 2019, 2020	174.200,72
		ESPR	/	/
U 2.1 Izboljšanje pogojev v podporo razvoju novih	RRA severne Primorske d.o.o. Nova Gorica, LUNG	EKSRP	2016, 2019, 2020	267.983,94
		ESRR	/	/

storitev in produktov ter dvig kvalitete življenja prebivalcev	občine območja LAS	ESPR	/	/
U 2.2 Oblikovanje in izvajanje inovativnih programov ter manjših naložb za razvoj zelenega, kulturnega in dostopnega turizma ter ostalih zelenih storitev in produktov	RRA severne Primorske d.o.o. Nova Gorica, občine območja LAS, zavodi za turizem, Ustanova Fundacija BiT Planota	EKSRP	2019, 2020	294.962,68
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
U 3.1 Ohranjanje naravnih danosti, naravnih vrednot, biotske raznovrstnosti ter kulturne dediščine	Zavod RS za varstvo narave, OE Nova Gorica), Zavod za varstvo kulturne dediščine OE Nova Gorica, KGZS – Zavod GO, občine območja LAS, Zavod za gozdove Slovenije, zavodi za turizem, vzgojno izobraževalne institucije, društva in druge NVO	EKSRP	/	/
		ESRR	2017, 2019, 2020	387.903,64
		ESPR	/	/
U 3.2 Izboljšanje stanja okolja	Zavod RS za varstvo narave, OE Nova Gorica), občine območja LAS, Zavod za gozdove Slovenije, vzgojno izobraževalne institucije, društva in druge NVO	EKSRP	/	/
		ESRR	2019, 2020	120.815,33
		ESPR	/	/
U 4.1 Razvoj inovativnih socialnih storitev in povečanje vključenosti ranljivih skupin	občine območja LAS, RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. Nova Gorica, OZARA SLOVENIJA, ŠENT, VDC Nova Gorica, DUNG, nevladne organizacije na področju ranljivih skupin, Mladinski center Nova Gorica, LUNG	EKSRP	/	/
		ESRR	2017, 2019, 2020	80.873,17
		ESPR	/	/
U 4.2 Krepitev integralnih rešitev socialne in medgeneracijske vključenosti ter aktivno staranje	občine območja LAS, LUNG, DUNG, KGZS – Zavod GO Občine območja LAS, nevladne organizacije na področju ranljivih skupin, Mladinski center Nova Gorica	EKSRP	/	/
		ESRR	2017, 2019, 2020	43.135,66
		ESPR	/	/

U 4.3 Spodbujanje mladih za aktivno preživljanje prostega časa	občine območja LAS, MC Nova Gorica, LUNG, društva in druge NVO na področju mladih	EKSRP	2016, 2019, 2020	56.419,95
		ESRR	2017, 2019, 2020	109.663,17
		ESPR	/	/
/	/	EKSRP	/	/
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
/	/	EKSRP	/	/
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
/	/	EKSRP	/	/
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
/	/	EKSRP	/	/
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
/	/	EKSRP	/	/
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
/	/	EKSRP	/	/
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
/	/	EKSRP	/	/
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
/	/	EKSRP	/	/
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
/	/	EKSRP	/	/
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
/	/	EKSRP	/	/
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/
/	/	EKSRP	/	/
		ESRR	/	/
		ESPR	/	/

11.7 Skladnost PRP 2014-2020 in SLR LAS V OBJEMU SONCA 2014-2020

Tabela 39: Skladnost SLR LAS V OBJEMU SONCA s Programom razvoja podeželja za obdobje 2014-2020

SLR LAS V OBJEMU SONCA 2014- 2020		1. TP: Ustvarjanje delovnih mest		2. TP: Razvoj osnovnih storitev		3. TP: Varstvo okolja in ohranjanje narave		4. TP: Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin			
		U 1.1	U 1.2	U 2.1	U 2.2	U 3.1	U 3.2	U 4.1	U 4.2	U 4.3	
		PRP 2014-2020									
1 PREDNOSTNA NALOGA											
1 A	Pospeševanje inovacij in baze znanja na podeželskih območjih	X	X						X	X	X
1 B	Krepitev povezav med kmetijstvom, proizvodnjo hrane in gozdarstvom ter raziskavami in inovacijami	X	X								
1 C	Krepitev vseživljenskega učenja in poklicnega usposabljanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju	X	X								
2 PREDNOSTNA NALOGA											
2 A	Zagotavljanje lažjega prestrukturiranja kmetij, predvsem kmetij z nizko stopnjo udeležbe na trgu, tržno usmerjenih kmetij v posameznih sektorjih in kmetij s potrebo po kmetijski diverzifikaciji		X						X	X	
3 PREDNOSTNA NALOGA											
3 A	Izboljšanje konkurenčnosti primarnih proizvajalcev z njihovo boljšo vključitvijo v agroživilsko verigo preko shem kakovosti, dodajanje vrednosti kmetijskih proizvodov, pa tudi promocija na lokalnih trgih in v kratkih dobavnih verigah, skupinah proizvajalcev in medpanožnih organizacijah	X	X								
4 PREDNOSTNA NALOGA											
4 A	Obnova, ohranjanje in povečanje biotske raznovrstnosti, vključno z območji Natura 2000 in sistemi kmetovanja visoke naravne vrednosti ter stanja krajin v Evropi						X				
4 B	Izboljšanje upravljanja voda in zemljišč ter prispevanje k izpolnjevanju ciljev okvirne direktive o vodah					X					
4 C	Izboljšanje upravljanja tal in obvladovanje erozije ter ravnanja z gnojili in pesticidi					X					
5 PREDNOSTNA NALOGA											
5 C	Olajšanje dobave in uporabe obnovljivih virov energije, stranskih proizvodov, odpadkov, ostankov in drugih neživilskih surovin za namene biogospodarstva						X	X			
6 PREDNOSTNA NALOGA											
6 A	Spodbujanje diverzifikacije, ustanavljanja in razvoja malih podjetij in ustvarjanja delovnih mest	X	X						X		
6 B	Pospeševanje lokalnega razvoja podeželskih območij	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

11.8 Skladnost OPKP 2014-2020 in SLR LAS V OBJEMU SONCA 2014-2020

Tabela 40: Skladnost SLR LAS V OBJEMU SONCA z Operativnim programom za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020

SLR LAS V OBJEMU SONCA 2014- 2020		1. TP: Ustvarjanje delovnih mest		2. TP: Razvoj osnovnih storitev		3. TP: Varstvo okolja in ohranjanje narave		4. TP: Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin		
		U 1.1	U 1.2	U 2.1	U 2.2	U 3.1	U 3.2	U 4.1	U 4.2	U 4.3
		OPKP 2014-2020								
3	Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast	X	X							
5	Prilagajanje na podnebne spremembe					X	X			
6	Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti					X	X			
7	Izgradnja infrastrukture in ukrepi za spodbujanje trajnostne mobilnosti			X			X			
8	Spodbujanje zaposlovanja in transnacionalna mobilnost delovne sile	X	X							
9	Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine	X	X			X	X	X	X	X
10	Znanje, spretnosti in vseživljenjsko učenje za boljšo zaposljivost	X	X					X	X	X

11.9 Skladnost RRP Severne Primorske (Goriške razvojne regije) in SLR LAS V OBJEMU SONCA 2014-2020

Tabela 41: Skladnost SLR LAS V OBJEMU SONCA z Regionalnim razvojnim programom Severne Primorske (Goriške razvojne) regije za obdobje 2014-2020

SLR LAS V OBJEMU SONCA 2014- 2020		1. TP: Ustvarjanje delovnih mest		2. TP: Razvoj osnovnih storitev		3. TP: Varstvo okolja in ohranjanje narave		4. TP: Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin		
		U 1.1	U 1.2	U 2.1	U 2.2	U 3.1	U 3.2	U 4.1	U 4.2	U 4.3
		RRP 2014-2020								
1	DVIG KONKURENČNOSTI, INOVATIVNOSTI IN ZAPOSLOITVENIH MOŽNOSTI V REGIJI									
U1	Dvig konkurenčnosti in inovativnosti	x	x							
U2	Izboljšanje kompetenc za povečanje zaposljivosti	x	x							
U4	Trajnostni razvoj podeželja			x	x					
2	IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA									
U1	Izboljšanje pogojev za življenje posameznih kategorij prebivalcev							x	x	x
U2	Ohranjanje in razvoj snovne in nesnovne dediščine			x	x	x				
3	TRAJNOSTNI , OKOLJSKI, PROSTORSKI IN INFRASTRUKTURNI RAZVOJ REGIJE									
U2	Krepitev dostopnosti in trajnostne mobilnosti v podporo konkurenčnosti regije			x			x			
U3	Ohranjanje in varstvo okolja in spodbujanje učinkovite rabe energije					x	x			

12. Opis sistema spremljanja in vrednotenja SLR

LAS V OBJEMU SONCA bo v programskem obdobju 2014–2020 izvajal tudi spremljanje in vrednotenje SLR. Spremljanje in vrednotenje bo prispevalo k izboljšanju kakovosti načrtovanja ter oceni uspešnosti in učinkovitosti samega izvajanja SLR. Spremljanje je neprekinjen proces preverjanja vsebine programa in doseganja izhodnih parametrov (output) za uporabnike, ki se odvija med izvajanjem posameznega programa z namenom, da se prilagodijo vsa morebitna odstopanja od opredeljenih operativnih ciljev.

Z vrednotenjem se bo pridobilo zanesljive in koristne informacije, ki bodo prispevale k izboljšanju kakovosti oblikovanja in izvajanja SLR ter prispevale k oceni ustreznosti in uspešnosti SLR. Z vrednotenjem bomo ugotovili v kolikšni meri je bila izvedena SLR, oziroma njen akcijski načrt. Vrednotenje bo sestavni del izvajanja SLR in bo zagotavljalo pomembne in pravočasne povratne informacije za LAS, ki bo tako usmerjal izvajanje strategije v doseganje zastavljenih ciljev in s tem zagotavljal večjo uspešnost in učinkovitost. LAS bo zagotavljal potrebne podatke ter finančne in človeške vire za izvajanje vrednotenja. Izvajali bomo primerno informiranje in obveščanje o rezultatih vrednotenja ter zagotovili sistem spremljanja uporabe rezultatov vrednotenja.

Vrednotenje v okviru CLLD poteka na dveh ravneh:

- na ravni posameznega programa zadevnih skladov (EKSRP in ESRR), ki ga izvaja zadevni organ upravljanja in
- na ravni SLR, ki ga izvaja LAS.

Zaradi tega je sestavni del te SLR tudi načrt vrednotenja, ki omogoča sistematično načrtovanje vrednotenja skozi celotno programsko obdobje.

Načrt vrednotenja SLR na lokalni ravni vsebuje naslednje tematike:

1. teme in aktivnosti vrednotenja,
2. sistem zagotavljanja podatkov,
3. terminski načrt vrednotenja,
4. uporabljeni viri podatkov,
5. načini obveščanja javnosti o rezultatih vrednotenj in
6. mehanizmi za spremljanje uporabe rezultatov vrednotenja.

LAS bo vzpostavil sistem spremljanja in vrednotenja ter koordiniral aktivnosti na lokalni ravni.

12.1 Vzpostavitev LAS V OBJEMU SONCA

Spremljanje in vrednotenje SLR sta opredeljena že tudi v sami Pogodbi o ustanovitvi in delovanju pogodbenega partnerstva LAS V OBJEMU SONCA v programskem obdobju 2014-2020. Vodilni partner LAS – RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. Nova Gorica je že v mesecu septembru 2015 vzpostavil spletno stran www.las-vobjemusonca.si, kjer redno objavlja novice in besedila in preko katere je možno spremljanje delovanja LAS z vidika javnosti.

12.2 Priprava in potrditev SLR

RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. Nova Gorica vodi vse aktivnosti, ki so potrebne za pripravo in potrditev Strategije lokalnega razvoja za Lokalno akcijsko skupino V OBJEMU SONCA. Člani LAS so bili aktivno vključeni v pripravo SLR že z objavo javnega poziva za vstop v članstvo LAS, ki je bil objavljen v mesecu novembru 2014, sodelovali so na delavnicah za pripravo SWOT analize v mesecu juniju 2015 in na delavnicah v mesecu septembru 2015, kjer so sodelovali pri oblikovanju glavnih ciljev, tematskih področij ukrepanja ter vrst ukrepov. Člani LAS so od 10. 9. 2015 do 30. 10. 2015 lahko podali tudi svoje predloge operacij za umestitev v SLR, ki smo jih upoštevali pri pripravi vsebin strategije. Vsi člani LAS so 11. 1. 2016 po elektronski pošti prejeli v pregled osnutek strategije, na katero so lahko podali svoje pripombe. Strategijo je pred odobritvijo na skupščini, ki je potekala dne 25. 1. 2016, obravnaval in potrdil upravni odbor na seji dne 18. 1. 2016, pri čemer smo še pred potrditvijo na skupščini upoštevali tudi vse pripele pripombe s strani članstva LAS in s strani upravnega odbora. Skladno s

pogodbo je naloga LAS spremljanje izvajanja SLR in operacij, ki prejemajo podporo, izvajanje posebnih vrednotenj, povezanih s to strategijo. Formalno bo vse postopke vodil vodilni partner, ki zagotavlja vse informacije, potrebne za omogočanje spremljanja in vrednotenja Strategije lokalnega razvoja ter opravlja nadzor nad izvedbo operacij in financiranjem. Njegove naloge so podrobneje opisane v 18. členu Pogodbe o ustanovitvi in delovanju pogodbenega partnerstva LAS V OBJEMU SONCA za programsko obdobje 2014-2020 (v nadaljevanju Pogodba).

Naloge in pristojnosti upravnega odbora na področju priprave SLR opredeljuje 12. člen Pogodbe: obravnava in sprejeme predlog SLR in ga da v potrditev skupščini LAS; obravnava in sprejeme predlog spremembe SLR in ga da v potrditev skupščini LAS; sprejme odločitve, potrebne za izvajanje SLR, kar zajema tudi vzpostavitev sistema njenega spremljanja in vrednotenja; obravnava poročilo o evalvaciji doseganja rezultatov/kazalnikov SLR; z vodilnim partnerjem sodeluje pri pripravi vsebine javnih pozivov za izbor operacij za izvajanje SLR ter odloča o njihovi objavi; po potrebi imenuje delovna telesa za izvajanje SLR. Vse te aktivnosti vplivajo na uspešno izvajanje SLR.

Naloge in pristojnosti skupščine na področju priprave SLR opredeljuje 11. člen Pogodbe: sodeluje pri pripravi SLR; na predlog upravnega odbora potrdi SLR pred posredovanjem v pregled Koordinacijskemu odboru CLLD; na predlog upravnega odbora potrdi spremembe SLR. Pri glasovanju o tem mora biti zmeraj prisotno vsaj 51% članov LAS. LAS lahko enkrat letno predlaga spremembo SLR v primeru, da so se spremenile okoliščine, ki vplivajo na doseganje ciljev opredeljenih v SLR.

Nad delom predsednika, podpredsednika, upravnega odbora in vodilnega partnerja bedi nadzorni odbor, ki nadzira tudi gospodarnost poslovanja LAS ter njegovo finančno in materialno poslovanje in o tem vsaj enkrat letno poroča skupščini.

12.3 Teme in aktivnosti vrednotenja

Na lokalni ravni se bo vrednotenje nanašalo prednostno na ustreznost in uspešnost izvajanja SLR. Vrednotenje učinkovitosti in vpliva pa bodo prevzeli organi upravljanja zadevnih skladov. Pri spremljanju in vrednotenju izvajanja SLR bomo zasledovali kazalnike, ki so bili določeni z uredbo CLLD ter kazalnike, ki smo jih dodatno opredelili za sleditev izbranim ciljem znotraj posameznega tematskega področja ukrepanja. Ti nam bodo merilo uspešnosti doseganja s strategijo zadanih ciljev in s tem tudi same SLR.

Obvezni kazalniki predpisani z 49. členom Uredbe CLLD:

- število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami;
- delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije v primerjavi z določenim finančnim okvirjem;
- delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije;
- število novo ustvarjenih delovnih mest.

Za potrebe evalvacije bomo uporabljali kazalnike, ki so navedeni v poglavju 9.

Poleg tega se bo spremljalo tudi trajnost zaključenih operacij, vmesno in ob koncu programskega obdobja pa se bo izdelalo integralni pregled napredka lokalnega območja, ki ga je omogočilo izvajanje SLR ter predlagalo usmeritve/ukrepe za naprej. V ta namen bo potrebno izvesti sledeče aktivnosti: oblikovati predloge/podlage/obrazce za spremljanje in vrednotenje, zbrati podatke, obravnavati na organih LAS in po potrebi sprejeti določene ukrepe na nivoju izvajanja SLR ter v skladu z zahtevami posredovati pristojnim organom upravljanja.

LAS lahko pristopi tudi k specifičnim temam vrednotenja, kot so upravljanje, ciljne skupine, partnersko sodelovanje, inovativnost, ipd. Kot zanimivo primer za vrednotenje smatramo tudi pregled upravičencev, ki se bodo prijavili na javni poziv za izbor operacij ali pa pregled tematik, ki so bile prijavljene na javni poziv za izbor operacij. Za morebitne specifične teme se LAS odloči sproti glede na ugotovljene potrebe.

12.4 Sistem zagotavljanja podatkov

Za LAS bo vsa dokumentacija v zvezi s postopki spremljanja in vrednotenja SLR, operacij in delovanja partnerstva hranil vodilni partner LAS na svojem poslovnem naslovu. Dokumentacija, ki se navezuje na vrednotenje delovanja LAS bo vodena ločeno od dokumentacije, ki se navezuje na operacije v izvajanju in izvedene operacije. Prav tako bo vodilni partner na podlagi ustreznega označevanja omogočal sledljivost vseh dokumentov, ki se nanašajo na posamezne izvedene operacije. S tem bodo zagotovljeni tudi potrebni podatki za vrednotenje SLR.

Sistem zbiranja podatkov za namene spremljanja in vrednotenja bo zagotovljen iz več virov. Osnovne podatke oz. informacije se bo črpalo že iz prijavnic operacij. Glavni vir pa nam bodo predstavljala poročila oz. zahtevki o izvedenih operacijah, predvsem glede doseženih rezultatov oz. kazalnikov doseženih rezultatov, znotraj posameznih operacij ter poročila namenjena sledenju trajnosti izvedenih operacij.

Podatki bodo zagotovljeni tudi iz naslednjih virov, ki omogočajo spremljanje stanja na območju LAS:

- SURS – podatki o stanju na območju LAS, ki so dostopni na ravni naselij in občin,
- AJPes – letna poročila o poslovanju gospodarskih subjektov, podatki o gospodarskih subjektih, nosilcih registriranih dopolnilnih dejavnostih, idr.,
- Kmetijsko gozdarski zavod: podatki o stanju kmetijstva na območju LAS,
- Gospodarska zbornica in Območna obrtno-podjetniška zbornica: podatki o poslovanju gospodarskih subjektov, podjetnikov, obrtnikov, poročila o stanju obrtništva in podjetništva na območju LAS,
- Razvojna agencija: podatki o stanju skupnih blagovnih znamk, podjetništva ipd.
- Občine: podatki na področju okolja,...
- Drugi viri: izvedene študije na lokalni, regionalni ali nacionalni ravni, druga poročila javnih institucij s področij, ki zadevajo območje LAS ali področje tematik, ki jih naslavlja LAS, izvedeni popisi, monitoringi stanja okolja, idr.

Skladno s potrebami bomo podatke zagotavljali tudi na osnovi izvedbe lastnih anket, lastnih analiz ali drugih oblik zagotavljanja podatkov (npr. fokusnih skupin, delavnic z upravičenci ipd.)

12.5 Terminski načrt vrednotenja

Terminski okvir spremljanja in vrednotenja SLR sledi vsem ključnim dokumentom za izvajanje programa CLLD:

- sprotno spremljanje izvajanja SLR v času izvajanja operacij,
- ob zaključku izvajanja operacij,
- letno spremljanje izvajanja SLR pred oddajo poročila zadevnemu skladu,
- ob mejnikih (preverjanje uspešnosti na dan 31.12.2018 in na dan 31.12.2023),
- ob zaključku programskega obdobja.

Terminski načrt bomo časovno prilagodili obveznostim poročanja Organu upravljanja, ki zahteva, da se poročilo posreduje vsako leto do 31. marca za obdobje do 31. decembra preteklega leta. Poročanje bo vključevalo standardno poročanje o spremljanju in razširjeno poročanje z vsebinami vrednotenja v letih 2017, 2019 in 2024. Pomembno je, da se priprava podatkov (spremljanje, vrednotenje) začne pravočasno, da se lahko v roku poroča Organu upravljanja.

Tabela 42: Pregled pomembnih aktivnosti in datumov za ustrezno izvajanje SLR

Aktivnost/leto	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Priprava in potrditev SLR	✓							
Zbiranje, ocenjevanje in izbor operacij	✓	✓	✓	✓				
Izvajanje operacij	✓	✓	✓	✓	✓			
Poročanje o napredku	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Finančno in vsebinsko spremljanje projektov	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Letna poročila in vnos doseženih	Do 31.3.2016	Do 31.3.2017	Do 31.3.2018	Do 31.3.2019	Do 31.3.2020	Do 31.3.2021	Do 31.3.2022	Do 31.3.2023

rezultatov v informacijski sistem zadevnega sklada (doseganje ciljev SLR, izpolnjevanju obveznosti za preteklo leto)								
Letna poročila (doseganje mejnikov/kazalnikov)				Na dan 31.12.2018 do 30.6.2019				
Dopolnitev SLR (v primeru pridobitve dodatnih sredstev iz rezerve za uspešnost)				Do 30.11.2019			V letu 2022	
Spremembe SLR	✓	✓	✓	✓	✓			
Letni načrt za podukrep »Podpora za tekoče stroške in stroške animacije«	Do vložitve prvega zahtevka za podukrep »Podpora za tekoče stroške in stroške animacije« oz. do 31.12.2016	Do 31.12.2017	Do 31.12.2018	Do 31.12.2019	Do 31.12.2020	Do 31.12.2021	Do 31.12.2022	Do 31.3.2023
Vrednotenje	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Poročanje organom LAS

Poročila o spremljanju doseganja kazalnikov in s tem uresničevanja ciljev SLR se bodo vsakoletno obravnavala tudi na organih LAS. V poslovnih organov LAS so opredeljeni roki za vsakoletno poročanje organom LAS. V programskem obdobju bomo spremljali in vrednotili izvajanje SLR, izvedenih operacij kot tudi uspešnost delovanja lokalnega partnerstva.

Poročilo o integralnem napredku lokalnega območja, doseženega na podlagi izvajanja SLR, pa se bo izvedlo po potrebi v vmesnem obdobju in na koncu programskega obdobja ter obravnavalo na organih LAS. LAS bo na podlagi morebitnih odstopanj pri izvajanju strategije ter doseganju kazalnikov sprejel ustrezne ukrepe in v evalvacije vključil tudi elemente ugotavljanja in reševanja tveganj pri izvedbi posameznih nalog oziroma aktivnosti.

Poročanje za evidence LAS

Poročila o spremljanju zagotavljanja trajnosti izvedenih operacij se bodo hranila v arhivu LAS in po potrebi obravnavala na organih LAS.

12.6 Uporabljeni viri podatkov

Potrební finančni viri za izvajanje aktivnosti spremljanja in vrednotenja se bodo zagotavljali iz sredstev, ki so predvidena za podukrep »Podpora za tekoče stroške in animacijo«, kot jih predvideva 41. člen Uredbe CLLD. Človeške vire bo izmed svojih strokovnih sodelavcev zagotavljal vodilni partner LAS, ki bo po potrebi poskrbel tudi za dodatne zunanje človeške vire.

Vodilni partner bo, izmed svojih zaposlenih, določil strokovno osebo, ki bo odgovorna za izvajanje spremljanja in vrednotenja SLR. Aktivnosti vezane na zagotavljanje podatkov za letno poročanje OU se bodo izvajale s človeškimi viri, ki jih bo zagotovil vodilni partner skupaj s člani LAS. LAS se bo odločil ali zadošča samovrednotenje opravljeno z notranjimi strokovnimi delavci ali pa se bodo po potrebi vključili zunanji strokovnjaki. Lahko pa vrednotenje v celoti izvedejo zunanji izvajalci.

LAS je v preteklem programskem obdobju že izvajal vrednotenje SLR. Izvajal ga je sam, tako, da ima z vrednotenjem strategije že izkušnje. Ker je vrednotenje SLR nova obveznost za LAS, bomo pričakovali in potrebovali podporo s strani zadevnih organov upravljanja ter podporo in pomoč Mreže za razvoj podeželja v smislu krepitve usposobljenosti LAS za izvajanje spremljanja in vrednotenja SLR.

V procesih spremljanja in vrednotenja bodo sodelovali tudi upravičenci, ki zagotavljajo informacije o podprtih operacijah. LAS oziroma vodilni partner bo zagotavljal ustrezno računalniško podporo za shranjevanje in obdelavo podatkov spremljanja in vrednotenja.

12.7 Načini obveščanja javnosti o rezultatih vrednotenj

Obveščanje javnosti je pomembna naloga LAS, saj gre za povečanje prepoznavnosti dosežkov v lokalnem razvoju, kot tudi transparentnosti delovanja LAS. Zagotavljanje informacij o rezultatih vrednotenj je prav tako ena od pomembnih aktivnosti v sklopu informiranja in obveščanja.

LAS se bo, glede na pridobljene izkušnje in možnosti, odločal o izbiri načinov obveščanja.

Obveščanje bo izvajal na naslednje načine:

- na sejah organov LAS (Skupščina, Upravni odbor, Nadzorni odbor),
- elektronsko posredovanje organom upravljanja,
- preko spletne strani LAS (www.las-vobjemusonca.si),
- na strokovnih dogodkih in srečanjih,
- na javnih predstavitvah,
- na novinarskih konferencah,
- s podajanjem izjav za javnost, prispevki v medijih (lokalni časopisi, lokalni radio, ...).

Na ta način bodo obveščene različne ciljne skupine:

- člani LAS (Skupščina, Upravni odbor, Nadzorni odbor),
- organi upravljanja,
- Mreža za razvoj podeželja,
- upravičenci in potencialni operacij v izvajanju,
- LAS-i iz drugih območij ter strokovna in širša javnost.

12.8 Mehanizmi za spremljanje uporabe rezultatov vrednotenja

Vrednotenje SLR nam bo omogočalo izboljšati izvajanje obstoječe SLR.

Uporaba rezultatov vrednotenja bo lahko podlaga za spremembe SLR, ki bi izhajale iz spremenjenih okoliščin na območju LAS in bi vplivale na doseganje ciljev LAS, zastavljenih v SLR. Lahko pa pomenijo zgolj kontrolo uravnoteženega izvajanja ukrepov SLR in pripomorejo k odločitvi, v katere ukrepe je potrebno usmerjati več pozornosti, da bodo rezultati doprinesli k napredku celotne SLR. Mehanizem za uporabo rezultatov vrednotenja in morebitno potrebno ukrepanje bo zagotavljal Upravni odbor LAS, ki bo seznanjen z rezultati vrednotenja ter obravnaval potrebno ukrepanje.

Vodilni partner bo zagotavljal informacije Upravnemu odboru LAS, LAS pa poročal organom upravljanja glede izvajanja dogovorjenih ukrepov.

Sistem spremljanja in vrednotenja bo vplival tudi na povečanje znanja in izkušenj tako vodilnega partnerja LAS kot tudi članov LAS, ki bodo na podlagi spremljanja rezultatov sproti obveščeni o napredovanju izvajanja SLR ter o napredkih oziroma pomanjkljivostih pri njenem izvajanju. Na podlagi izsledkov spremljanja in vrednotenja SLR bo vodilni partner, tako v okviru različnih dogodkov, kot tudi na individualni ravni, članom LAS podajal navodila in priporočila za izboljšanje izvajanja operacij, ki vplivajo na uspešno izvajanje SLR. V toku tega procesa bodo tako člani LAS pridobili dodatna znanja in izkušnje na področju izvajanja SLR, ki jim bodo služila pri nadaljnjem delu na področju operacij LAS. Spremljanje in vrednotenje bo služilo tudi vodilnemu partnerju LAS pri pripravi SLR za naslednje programsko obdobje, saj bo lahko v praksi apliciral pridobljena znanja in izkušnje na pripravo nove strategije. Na tej točki je velikega pomena tudi javnost. S predstavitvijo rezultatov spremljanja in vrednotenja izvajanja SLR bomo namreč javnost seznanjali z njeno uspešnostjo ter z učinkovitostjo porabe javnih sredstev, kar bo ob dobrih rezultatih pomenilo povečanje tako ugleda LAS kot tudi razpoložljivih evropskih mehanizmov.

13. Opis postopka določitve vodilnega partnerja LAS in opis kadrovskih kapacitet, finančni viri, izkušnje in znanje

Uredba o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v programskem obdobju 2014-2020 v 11. členu 14. odstavka omogoča lokalnemu partnerstvu, da kot vodilnega partnerja, ki bo opravljal naloge vodenja in upravljanja LAS, izbere enega izmed članov LAS. Kot druga možnost izbora vodilnega partnerja je navedena možnost izbora v skladu s predpisi, ki urejajo javno naročanje. Lokalno partnerstvo LAS V OBJEMU SONCA se je odločilo za izbor Vodilnega partnerja izmed članov LAS, kar se je dokončno potrdilo s podpisom Pogodbe o ustanovitvi in delovanju pogodbenega partnerstva Lokalne akcijske skupine LAS V OBJEMU SONCA (v nadaljevanju Pogodba), z dne 8. 12. 2015.

13.1 Opis postopka določitve vodilnega partnerja LAS

Na pobudo Občine Brda, Mestne občine Nova Gorica, Občine Miren-Kostanjevica, Občine Renče-Vogrsko in Občine Šempeter-Vrtojba in ostalih članov LAS jugozahodnega dela Severne Primorske, ki je delovala v programskem obdobju 2007-2013 oz. skladno s sklepom skupščine članov LAS jugozahodnega dela Severne Primorske 2007-2013, je bil dne 28. 11. 2014, objavljen Javni poziv za vstop v članstvo LAS V OBJEMU SONCA za izvajanje pristopa CLLD v programskem obdobju 2014-2020. Do podpisa pogodbe je v LAS pristopilo 111 pristopnih članov.

Pristopni člani LAS so se pred podpisom Pogodbe sestali na več sestankih, petih delavnicah izvedenih v juniju 2015 in štirih delavnicah, izvedenih v septembru 2015. Na vseh dogodkih je bila prisotna večina ustanoviteljev in med drugim je bil omenjen tudi način izbire vodilnega partnerja. Od vsega začetka je celotno potencialno partnerstvo podpiralo način izbire vodilnega partnerja izmed članov LAS.

Pristopni člani LAS so dne 30. 11. 2015 prejeli vabilo na ustanovno Skupščino LAS V OBJEMU SONCA. Pred tem pa so dne 26. 11. 2015 dobili elektronsko pošto, s katero so bili obveščeni, da imajo kot pristopni član v LAS V OBJEMU SONCA, možnost podajanja mnenj oz. predlogov za spremembe v zvezi s predloženim osnutkom Pogodbe.

V okviru 5. točke dnevnega reda ustanovne seje Skupščine LAS V OBJEMU SONCA (5. Imenovanje predsednika in podpredsednika ter izbor vodilnega partnerja LAS V OBJEMU SONCA) je bil predviden izbor vodilnega partnerja. V predloženem osnutku Pogodbe, ki so jo člani dobili kot gradivo na sejo, so bile v 18. členu opisane naloge in zahteve, ki jih mora izpolnjevati vodilni partner.

Na seji, na kateri je sodelovalo 64 ustanovnih članov, se je v okviru 3. točke dnevnega reda (3. Predstavitev, sprejem in podpis Pogodbe o ustanovitvi in delovanju pogodbenega partnerstva LAS V OBJEMU SONCA za programsko obdobje 2014- 2020) še enkrat predstavilo Pogodbo. Navzoči so bili pozvani, da v razpravi pred sprejemom Pogodbe, ponovno izrazijo svoje mnenje oz. opombe nanjo. Izmed navzočih ni nihče oporekal 18. členu Pogodbe, ki se navezuje na vodilnega partnerja in način njegovega izbora.

Upravni odbor je nato zasedal v odmoru ustanovne seje Skupščine in na svoji prvi seji dne, 8. 12. 2015 v okviru 3. točke dnevnega reda (3. Izbor vodilnega partnerja LAS V OBJEMU SONCA) obravnaval izbor vodilnega partnerja. Člani upravnega odbora so pri odločanju o izbiri vodilnega partnerja upoštevali dejstvo, da le-ta zastopa LAS v upravnih in finančnih zadevah ter zagotavlja strokovno in administrativno podporo delovanju LAS. Upoštevali so tudi to, da mora biti vodilni partner kadrovsko, finančno in upravno sposoben voditi LAS in mora imeti izkušnje in znanja za opravljanje vseh nalog, predvidenih v Pogodbi. Za vodilnega partnerja je bila izbrana RRA SEVERNE PRIMORSKE Regijska razvojna agencija d.o.o. Nova Gorica, ki je naloge upravljavca LAS zelo uspešno izvajala že v programskem obdobju 2007-2013 in ima zato najbolj ustrezne izkušnje in znanja za opravljanje vseh nalog, predvidenih v Pogodbi. Poleg tega pa je tudi kadrovsko, finančno in upravno sposobna voditi LAS.

Sprejet je bil sledeč sklep: "Člani upravnega odbora izmed članov LAS izberejo za vodilnega partnerja LAS RRA SEVERNE PRIMORSKE Regijska razvojna agencija d.o.o. Nova Gorica."

V okviru 5. točke dnevnega reda ustanovne seje Skupščine LAS V OBJEMU SONCA je skupščina z javnim glasovanjem potrjevala izbor vodilnega partnerja. Predsedujoči Skupščini je k glasovanju pozval

vse člane Skupščine in jih prosil, da se z dvigom rok opredelijo glede potrditve RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. Nova Gorica za vodilnega partnerja LAS. Prisotni so glasovali z dvigom rok in izglasovali, da se za vodilnega partnerja LAS V OBJEMU SONCA za programsko obdobje 2014-2020 izbere in potrdi RRA SEVERNE PRIMORSKE Regijska d.o.o. Nova Gorica.

Sprejet je bil sledeč sklep: "Skupščina LAS je potrdila izbor vodilnega partnerja RRA SEVERNE PRIMORSKE Regijska razvojna agencija d.o.o. Nova Gorica (v nadaljevanju vodilni partner), ki ga je na svoji prvi seji dne 8.12.2015 izbral Upravni odbor LAS."

13.2 Opis kadrovskih kapacitet, finančnih virov, izkušenj in znanj vodilnega partnerja

Tabela 43: Osnovni podatki o LAS V OBJEMU SONCA

Institucija:	RRA SEVERNE PRIMORSKE Regijska razvojna agencija d.o.o. Nova Gorica (skrajšana firma: RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. Nova Gorica)
Naslov:	Trg Edvarda Kardelja 3, 5000 Nova Gorica
Zakoniti zastopnik:	Črtomir Špacapan, direktor
Telefon:	05 330 66 81
Matična številka:	1461974000
Davčna številka:	SI95877835
Elektronski naslov:	las-vobjemusonca@rra-sp.si , rra.sp@rra-sp.si , fabijana.medvescek@rra-sp.si
Varen elektronski predal:	las-vobjemusonca@vep.si
Spletna stran:	http://www.rra-sp.si/
Spletna stran LAS:	http://www.las-vobjemusonca.si/

Tabela 44: Bančni podatki LAS V OBJEMU SONCA

Ime računa	Transakcijski račun
Številka računa	19100-0011333922
Ime banke	Deželna banka Slovenije d.d.

RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. Nova Gorica je bila ustanovljena 7. 10. 1999. Ustanovitelji so: Občina Brda, Mestna občina Nova Gorica, Občina Miren-Kostanjevica, Občina Renče-Vogrsko, Občina Šempeter-Vrtojba, Občina Kana lob Soči, Območna obrtno-podjetniška zbornica Nova Gorica in Gospodarska zbornica Slovenije. Namen ustanovitve družbe je združiti vse lokalne, regijske, državne in mednarodne potencialne za boljši gospodarski, socialni, prostorski in okoljski razvoj regije. V skladu z namenom ustanovitve družba svojo dejavnost opravlja na nepridobiten način.

Glavna dejavnost RRA je usmerjena v pripravo, usklajevanje in izvajanje regionalnega razvojnega programa (RRP), pripravo in izvajanje letnih izvedbenih načrtov RRP, poročanje in nadzor poteka izvajanja RRP, usklajevanje dela lokalnih razvojnih institucij, izvajanje svetovanj v okviru pospeševanja gospodarskega in skladnega regionalnega razvoja ter načrtovanje in izvajanje regionalnih shem. Dejavnost RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. Nova Gorica pokriva več tematskih področij: pospeševanje razvoja turizma in gospodarstva, razvoj podeželja, razvoj človeških virov, varstvo okolja in čezmejno sodelovanje.

V programskem obdobju 2007 – 2013 je bila RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. Nova Gorica izbrana za upravljalca LAS jugozahodnega dela Severne Primorske. V tem obdobju je uspešno izvedla pet razpisov, na katere je bilo prijavljenih 71 projektov, za izvajanje pa izbranih skupaj 33. Zaradi uspešnega dela tako upravljalca, kot tudi izvajalcev projektov, se LAS jugozahodnega dela Severne Primorske lahko pohvali z vsemi zelo uspešno izvedenimi projekti in s skoraj 100% porabo sredstev za izvajanje projektov ter sredstev za vodenje LAS. RRA je sama ali s partnerji preko LAS uspešno izvedla štiri projekte: Razvoj podjetništva na podeželju, Kupujmo goriško, Turistični vodnik po Goriški in Grozdenje mikro in malih podjetij in kmetijskih gospodarstev.

RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. razpolaga z ustreznimi prostorskimi pogoji. Sedež ima na naslovu Trg Edvarda Kardelja 3, 5000 Nova Gorica, kjer ima v večletnem najemu (najemodajalec: Pokrajinski arhiv v Novi Gorici) poslovne prostore v izmeri 102 m² (7 pisarn) ter skupne prostore (avla, hodnik, sanitarije in čajna kuhinja) v izmeri 40m². Prostori so klimatizirani, opremljeni s telefonsko, električno in računalniško instalacijo, protivlomnim alarmom ter pisarniško opremo. V najemu ima tudi parkirišče pred vhodom v najete prostore. Pisarna LAS je v velikosti 15,5m² pisarne, z dodanim delom hodnika v

izmeri 3m² in delom avle v izmeri 5m². Skupaj znaša površina pisarne LAS 23,5m². Pisarna LAS je ločena od ostalih pisarn in se zaklepa. Opremljena je z ustrežno pisarniško opremo: pohištvo, dva prenosna računalnika, projektor, fotoaparat, multifunkcijsko napravo (tiskalnik, kopirni stroj, faks, skener), telefonsko in internet omrežje, spletno stran, elektronski naslov,...).

RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o ima izkušnje z upravljanjem javnih sredstev, saj pridobiva prihodke za svoje delovanje iz sredstev ustanoviteljev (občinski proračuni), Evropskih in nacionalnih sredstev za izvajanje projektov in razvojnih programov (EU skladi, sredstva ministrstev). Financiranje družbe je glede na vire financiranja razpršeno, kar je v vseh letih delovanja družbe omogočalo, da se družba ni srečevala z likvidnostnimi težavami. Agencija tudi posluje pozitivno, kar dokazujejo vsakoletna letna poročila posredovana na AJ PES in ustanoviteljem. V letu 2014 je imela družba 1.054.162,00 EUR prihodkov in 1.047.081,00 EUR odhodkov. Leto je zaključila s 5.024,00 EUR čistega dobička.

RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. razpolaga z ustreznim kadrom. Na agenciji je zaposlenih 14 oseb, vsi za nedoločen čas. Skoraj vsi zaposleni imajo najmanj visoko izobrazbo (le ena oseba ima srednjo izobrazbo). Na upravljanju LAS sta v preteklem programskem obdobju povprečno delali dve stalno zaposleni osebi z visoko in univerzitetno izobrazbo (Črtomir Špacapan – direktor RRA, Fabijana Medvešček – strokovna vodja LAS in Ana Vetrih – računovodja RRA). Od maja 2015 dalje je v pisarni LAS dela tudi strokovna sodelavka Tina Gerbec, prav tako z univerzitetno izobrazbo. Za morebitna pravna vprašanja v zvezi z LAS bo RRA koristila Odvetniško pisarno Polanc d.o.o., za upravljanje s spletno stranjo www.las-vobjemusonca.si pa je izbrala podjetje Arctur d.o.o..

13.3 Naloge vodilnega partnerja

V pogodbi o izvajanju nalog vodilnega partnerja sta pogodbeno partnerstvo LAS V OBJEMU SONCA z RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. Nova Gorica LAS določila naslednje naloge:

Vodilni partner opravlja sledeče naloge v zvezi z delovanjem LAS:

- organizira delovanje LAS, skrbi za dokumentacijo in arhiv LAS,
- nudi organom LAS prostorsko, logistično, administrativno, strokovno in tehnično podporo, ki jo ti potrebujejo za svoje delovanje,
- na svojem poslovnem naslovu gostuje poslovni naslov LAS, tako da zagotavlja naslov za sprejem pošte za LAS in tudi sprejema pošto za LAS,
- zagotavlja ločen transakcijski račun za LAS in ga upravlja,
- informira člane LAS o svojem delu,
- pripravlja letna poročila o delu in finančna poročila LAS in jih posreduje upravnemu odboru LAS v sprejem,
- pripravlja letne načrte aktivnosti in finančne načrte LAS in jih posreduje upravnemu odboru LAS v sprejem,
- pripravlja letne načrte aktivnosti za potrebe pridobivanja sredstev iz Evropskega kmetijskega sklada za podukrep »Podpora za tekoče stroške in stroške animacije« in jih pravočasno (do 31. decembra za naslednje leto) posreduje pristojnemu organu oziroma skladu,
- sodeluje pri pripravi in izvedbi prijave na razpis za izbor in potrditev Lokalnih akcijskih skupin,
- zagotavlja in ažurno upravlja spletno stran LAS, na kateri objavlja splošne akte in dokumente LAS, javne pozive LAS, rezultate javnih pozivov z informacijami o sofinanciranih operacijah in druge informacije, namenjene večji informiranosti subjektov, ki so bili izbrani na javnih pozivih LAS in
- zagotavlja javnosti delovanja LAS in opravlja dejavnosti stikov z javnostjo.

Vodilni partner opravlja sledeče naloge v zvezi s Strategijo lokalnega razvoja:

- sodeluje pri pripravi Strategije lokalnega razvoja in jo promovira,
- pripravlja in distribuira promocijsko gradivo, s katerim predstavlja Strategijo lokalnega razvoja,
- izvaja informiranje, animacijo in motivacijo prebivalcev ter drugih subjektov iz območja LAS, jih spodbuja k sodelovanju na javnih pozivih LAS in k drugim oblikam sodelovanja pri izvajanju Strategije lokalnega razvoja,
- zagotavlja informacije vsem zainteresiranim na območju LAS o delovanju LAS in o Strategiji lokalnega razvoja,
- zagotavlja vse potrebne informacije, potrebne za omogočanje spremljanja in vrednotenja Strategije lokalnega razvoja,

- predlaga upravnemu odboru LAS spremembo Strategije lokalnega razvoja, če oceni, da je to potrebno,
- do 31. marca za preteklo leto pripravi letno poročilo o izvajanju Strategije lokalnega razvoja, kjer navede tudi podatke o doseganju ciljev strategije in o izpolnjevanju obveznosti za preteklo leto in ga posreduje pristojnemu skladu oziroma organu.

Vodilni partner opravlja sledeče naloge v zvezi z javnimi pozivi LAS:

- upoštevajoč splošne akte LAS in druge predpise pripravi javne pozive LAS in razpisno dokumentacijo,
- objavlja javne pozive LAS in razpisno dokumentacijo na spletni strani LAS ter obvestilo o tem, po potrebi tudi v medijih,
- skrbi za izvedbo javnih pozivov LAS, za izdelavo s tem povezane dokumentacije in za nemoteno delovanje ocenjevalne komisije in
- na javnih pozivih izbrane operacije posreduje v potrditev pristojnemu organu oziroma skladu.

Vodilni partner opravlja sledeče naloge v zvezi z izvajanjem operacij na območju LAS:

- skrbi za krepitev subjektov na območju LAS za razvoj in izvajanje operacij, vključno s spodbujanjem zmogljivosti njihovega upravljanja operacij, tako da jim nudi strokovno svetovanje in podporo pri pripravi, upravljanju in vodenju operacij,
- zbira ideje operacij, ki jih predlagajo člani LAS in drugi subjekti iz območja LAS ter jih pomaga razvijati,
- pripravlja in vodi operacije LAS povezane s sodelovanjem LAS z drugimi Lokalnimi akcijskimi skupinami,
- spremlja izvajanje operacij, ki so bile izbrane na javnih pozivih LAS, kar zajema tudi spremljanje mejnikov in ciljev operacij, izvajanje nadzora nad njihovo izvedbo in financiranjem,
- informira izvajalce operacij o njihovih pravicah in obveznostih, vključno z obveznostmi po zadnjem izplačilu sredstev,
- izvaja nadzor nad izvajanjem operacij pred in po izplačilu sredstev,
- zagotavlja varen elektronski predal za prejem elektronske pošte za LAS in kvalificirano elektronsko potrdilo za oddajo vlog in zahtevkov,
- uredi dostop do informacijskih sistemov ustreznih skladov pred vlaganjem vlog in zahtevkov za izplačilo,
- zagotavlja posredovanje vlog in zahtevkov za izplačilo v skladu s pravili ustreznega sklada in
- pred posredovanjem zahtevkov ustreznemu skladu za povračilo stroškov preveri, če so upoštevana pravila označevanje, upravičenost stroškov in skladnost s Strategijo lokalnega razvoja ter operativnimi programi.

Vodilni partner opravlja tudi sledeče druge naloge:

- sodeluje z drugimi Lokalnimi akcijskimi skupinami,
- sodeluje z državnimi organi, revizijskimi in nadzornimi organi,
- opravlja druge naloge, določene v splošnih aktih LAS ali s sklepi organov LAS, ki so povezane z izvajanjem nalog po tej pogodbi ali z doseganjem namena LAS in
- opravlja druge naloge, ki se lahko naknadno določijo z dodatkom k pogodbi, ki postane njen sestavni del. Naloge vodilnega partnerja bodo v programskem obdobju opravljali štirje zaposleni, predvidoma v višini najmanj 2 polnovrednih delovnih moči.

Tabela 45: Seznam strokovnih sodelavcev na LAS

IME IN PRIIMEK	IZOBRAZBA	
Črtomir Špacapan	univ. dipl. ekonomist	Direktor
Fabijana Medvešček	dipl. ekonomist	Strokovna vodja LAS
Amelija Skomina Zorn	dipl. ekonomist	Svetovalka za splošne zadeve in gospodarstvo
Nataša Jakopič	dipl. ekonomist	Svetovalka za razvoj človeških virov
Ana Vetrh	univ. dipl. ekonomist	Računovodja

14. Opis nalog, odgovornosti in postopkov sprejemanja odločitev organov LAS

Lokalno partnerstvo LAS V OBJEMU SONCA je bilo ustanovljeno dne 8. 12. 2015 s podpisom Pogodbe o ustanovitvi in delovanju pogodbenega partnerstva Lokalne akcijske skupine LAS V OBJEMU SONCA. V lokalno partnerstvo LAS je do dneva podpisa Pogodbe pristopilo 98 članov (ustanovni člani), ki so predstavniki javnega (25 članov), ekonomskega (19 članov) in zasebnega sektorja (54 članov). Veliko število članov kaže na to, da je bila animacija območja uspešna, LAS pa na območju dobro poznan. Med člani LAS so tudi strokovne organizacije, ki delujejo na širšem območju: Javni zavod RS za varstvo kulturne dediščine, Zavod RS za varstvo narave, Območna obrtno-podjetniška zbornica Nova Gorica, GZS OZ za severno primorsko Nova Gorica, Šolski center Nova Gorica ter druge, ki delujejo na območju Goriške regije. Poleg tega sta v LAS pristopila 2 javna zavoda, ki delujeta na področju turizma, mladine, športa in kulture ter veliko članov iz zasebnega, ki delujejo na specifičnih področjih npr. Medobčinsko društvo invalidov Goriške, Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih, Medobčinsko društvo prijateljev mladine, Ozara Slovenija – nacionalno združenje za kakovost življenja in drugi. Vključitev v LAS (vstop v članstvo) je odprtega tipa. To pomeni, da se javni subjekti (predstavniki javnega sektorja) in zasebni subjekti (predstavniki ekonomskega in zasebnega sektorja) lahko včlanijo v LAS vse do konca tekočega programskega obdobja.

Organi LAS so: skupščina, upravni odbor oz. organ upravljanja, predsednica oz. predsednik (v nadaljevanju predsednik), podpredsednik, nadzorni odbor oz. nadzorni organ in ocenjevalna komisija. Mandat predsednika, podpredsednika, članov upravnega odbora in članov nadzornega odbora je štiri leta, po poteku katerih je lahko ista oseba ponovno izvoljena ali imenovana na to mesto. Mandat članov ocenjevalne komisije je vezan na vsakokratno objavljen Javni poziv za izbor operacij za izvajanje SLR. Ista oseba je lahko ponovno imenovana na to mesto.

Odločanje organov LAS:

V kolikor ni določeno drugače, kolektivni organi LAS lahko odločajo, če je prisotnih več kot polovica članov organa, odločitve pa sprejemajo z navadno večino prisotnih članov. Vsak član kolektivnega organa LAS ima pri glasovanju en glas.

Na ravni odločanja niti javni organi oziroma javni sektor, niti katera koli posamezna interesna skupina, nima več kot 49% glasov. V ta namen se pri evidentiranju glasov na Skupščini in na seji Upravnega odbora vedno preveri, iz katerega sektorja je posamezen član. V kolikor se ugotovi, da je predstavnikov enega sektorja več kot 49%, in bi torej imeli pri odločanju več kot 49% glasov od skupnega števila prisotnih članov, se njihovi glasovi pomnožijo z določenim ponderjem, ki je manjši od 1. Ponder ni fiksni, ampak se sproti izračuna pred vsakim glasovanjem. Velikost ponderja se določi – izračuna tako, da bodo člani tega sektorja imeli po zmnožku skupaj pri odločanju največ 49% glasov. Njihovi glasovi se torej porazdelijo med to kvoto na ta način, da se po izvedbi glasovanja njihovi glasovi preštejejo (posebej glasovi ZA in posebej PROTI) in pomnožijo z vsakokrat vnaprej izračunanim ponderjem. Na ta način se razlika nad 49% glasov ne upošteva.

Glasovanje na kolektivnih organih LAS je javno, razen če organ sam ne določi drugače. Član kolektivnega organa LAS ne more glasovati kadar se odloča o položaju, pravici ali obveznosti tega člana ali osebe, ki ga je pooblastila za zastopanje v tem organu, ali kadar bi z glasovanjem kako drugače prišlo do navzkrižja interesov. Ta točka se ne nanaša na glasovanje na volitvah. Predsednik, podpredsednik in člani kolektivnih organov se pri svojem delovanju izogibajo navzkrižju interesov in se izločijo iz vseh faz odločanja o sklenitvi in izvedbi postopkov ali poslov, s katerim bi lahko prišlo do navzkrižja interesov.

14.1 Skupščina LAS V OBJEMU SONCA (v nadaljevanju: Skupščina)

Skupščina je najvišji organ LAS in jo sestavljajo vsi člani lokalnega partnerstva.

Skupščina ima naslednje naloge in odgovornosti:

- na predlog upravnega odbora (UO) potrdi letno poročilo o delu in finančno poročilo LAS, letni načrt aktivnosti in finančni načrt LAS,
- sprejema in potrjuje poročilo nadzornega odbora,
- sprejema splošne akte LAS, če za to ni pristojen drug organ,
- sodeluje pri pripravi SLR, na predlog upravnega odbora potrdi SLR pred posredovanjem v pregled Koordinacijskemu odboru CCLD,
- na predlog upravnega odbora potrdi spremembe SLR,
- izmed članov LAS predlaga in izvoli člane upravnega in nadzornega odbora, na predlog UO LAS z javnim glasovanjem potrdi imenovanje predsednika in podpredsednika LAS,

- razreši predsednika, podpredsednika, člane upravnega odbora in člane nadzornega odbora, dokončno odloča o izključitvi člana iz LAS,
- na predlog UO potrdi izbor vodilnega partnerja LAS ter daje UO in predsedniku navodila za delo,
- potrdi merila za izbor operacij,
- odloča o uvedbi in višini članarine in o višini sejin organov LAS,
- odloča in podaja mnenje o drugih zadevah, ki jih predlagajo člani in so v skladu s cilji in nalogami LAS, dokončno odloča o pritožbah zoper sklepe drugih organov, odloča o drugih, s to pogodbo in drugimi pravnimi akti določenih zadevah, pomembnih za delovanje in poslovanje LAS, ki niso v pristojnosti drugih organov LAS.

14.2 Upravni odbor LAS V OBJEMU SONCA (v nadaljevanju: Upravni odbor)

Upravni odbor oz. organ upravljanja je organ odločanja in najvišji izvršilni organ LAS. Za svoje delo je odgovoren skupščini LAS. Upravni odbor sestavljajo predstavniki javnega, ekonomskega in zasebnega sektorja, pri čemer noben sektor nima več kot 49% glasov na ravni odločanja. Pri izvedbi seje na kateri se odloča o izboru operacij, se zagotavlja pogoj, da najmanj 50% glasov prispevajo člani, ki niso predstavniki javnega sektorja. Upravni odbor šteje enajst članov. Sestavljajo ga: 5 predstavnikov javnega sektorja, 3 predstavniki ekonomskega sektorja in 3 predstavniki zasebnega sektorja. Člani Upravnega odbora so bili izvoljeni na Ustanovni skupščini LAS, dne 8. 12. 2015.

Upravni odbor ima sledeče naloge in odgovornosti:

- skrbi za učinkovito delovanje LAS, njeno plačilno sposobnost in usklajenost postopkov LAS z veljavno zakonodajo, kar zajema tudi ugotavljanje in preprečevanje tveganj, ki ogrožajo delovanje LAS,
- izmed sebe imenuje predsednika upravnega odbora in da izbor v potrditev skupščini,
- daje predsedniku navodila za delovanje,
- predlaga predsedniku LAS sklic skupščine LAS,
- skrbi za izvajanje sklepov skupščine LAS,
- se glede svojih odločitev posvetuje z zainteresiranimi člani LAS,
- obravnava in sprejeme predlog SLR in ga da v potrditev skupščini LAS,
- obravnava in sprejeme predlog spremembe SLR in ga da v potrditev skupščini LAS,
- izmed članov LAS izbere vodilnega partnerja LAS in da izbor v potrditev skupščini,
- pripravi pogodbo z vodilnim partnerjem LAS,
- z vodilnim partnerjem sodeluje pri pripravi letnega načrta aktivnosti LAS in finančnega načrta LAS,
- sprejme letni načrt aktivnosti LAS in finančnega načrta LAS in ga po prejemu soglasju nadzornega odbora da v potrditev skupščini LAS,
- sprejme letno poročilo o delu in finančno poročilo LAS, ki ju pripravi vodilni partner, in ju po prejemu mnenju nadzornega odbora da v potrditev skupščini LAS,
- sprejme odločitve, potrebne za izvajanje SLR, kar zajema tudi vzpostavitev sistema njenega spremljanja in vrednotenja,
- obravnava poročilo o evalvaciji doseganja rezultatov/kazalnikov SLR,
- sprejme splošni akt LAS, v katerem opredeli način izvedbe javnih pozivov LAS, nediskriminatorno in pregleden postopek izbora operacij za financiranje in nepristranska merila za izbor operacij in ga da v potrditev skupščini,
- z vodilnim partnerjem sodeluje pri pripravi vsebine javnih pozivov za izbor operacij,
- odloča o objavi javnih pozivov za izbor operacij za izvajanje SLR,
- imenuje člane in nadomestne člane ocenjevalne komisije, ki pregleduje in ocenjuje operacije oddane na javne pozive LAS in o njih pripravi poročilo,
- na podlagi poročila ocenjevalne komisije izbere in potrdi operacije in o tem poroča skupščini,
- predlaga operacije, ki jih lahko izvaja LAS,
- pripravi pogodbe z upravičenci,
- izvaja evalvacijo rezultatov izbranih operacij za financiranje,
- po potrebi imenuje delovna telesa, za učinkovito izvajanje SLR,
- odloča o izključitvi člana iz LAS,
- predlaga uvedbo in višino članarine za člane LAS in jo posreduje v potrditev skupščini LAS,
- sprejema odločitve o vključevanju in sodelovanju z drugimi sorodnimi organizacijami,
- opravlja druge naloge, določene s to pogodbo, drugimi splošnimi akti LAS ali predpisi, in naloge, ki mu jih naloži skupščina.

Upravni odbor lahko za izvedbo svojih nalog oblikuje delovne skupine kot način dela.

Odločanje na sejah upravnega odbora: Upravni odbor vodi predsednik LAS, ki je hkrati tudi predsednik upravnega odbora in skupščine LAS. Upravni odbor odloča na sejah, katere skliče in vodi predsednik LAS, v primeru njegove odsotnosti oz. nedosegljivosti pa podpredsednik LAS.

14.3 Predsednik LAS

Predsednik LAS je zastopnik LAS in po svoji funkciji predsednik Upravnega odbora. Za predsednika LAS V OBJEMU SONCA je bil s sklepom Skupščine, dne 8. 12. 2015, na Ustanovni skupščini LAS V OBJEMU SONCA z javnim glasovanjem soglasno imenovan Andrej Markočič (predstavnik Mestne občine Nova Gorica – javni sektor). Andreja Markočiča so na prvi seji dne 8.12.2015 izmed sebe imenovali člani Upravnega odbora in ta izbor dali v potrditev Skupščini.

Predsednik ima sledeče naloge in odgovornosti: samostojno in neomejeno predstavlja in zastopa LAS, podpisuje pogodbe in druge dokumente ter listine v imenu LAS, sklicuje in vodi seje upravnega odbora LAS, skrbi za izvajanje sklepov upravnega odbora, sklicuje in vodi seje skupščine LAS, skrbi za izvajanje sklepov skupščine LAS, opravlja druge naloge, določene s to pogodbo, drugimi splošnimi akti LAS ali predpisi, in naloge, ki mu jih naloži upravni odbor ali skupščina. Predsednik svoje delo opravlja v skladu z navodili skupščine in upravnega odbora. Za svoje delo je predsednik LAS odgovoren skupščini in upravnemu odboru. V času njegove odsotnosti ali zadržanosti opravlja njegovo funkcijo podpredsednik LAS.

14.4. Podpredsednik LAS

Za **podpredsednika LAS** je bila s sklepom Skupščine, dne 8. 12. 2015, na Ustanovni skupščini LAS V OBJEMU SONCA z javnim glasovanjem soglasno potrjena imenovana Maša Černe (predstavnica Ozara Slovenija, Nacionalno združenje za kakovost življenja – zasebni sektor). Mašo Černe so na prvi seji dne 8.12.2015 izmed sebe imenovali člani Upravnega odbora in ta izbor dali v potrditev Skupščini.

14.5 Nadzorni odbor LAS

Nadzorni odbor je nadzorni organ LAS in šteje tri člane: en predstavnik javnega sektorja, en predstavnik ekonomskega sektorja in en predstavnik zasebnega sektorja. Člani Nadzornega odbora so bili izvoljeni na Ustanovni skupščini LAS, ki je potekala dne 8. 12. 2015.

Nadzorni odbor ima sledeče naloge in odgovornosti: nadzira delo predsednika, podpredsednika in upravnega odbora, nadzira delo vodilnega partnerja; nadzira gospodarnost poslovanja LAS, nadzira finančno in materialno poslovanje LAS; na zahtevo predsednika ali upravnega odbora poda oceno o pravilnosti ali gospodarnosti posameznega posla LAS ali delovanja vodilnega partnerja; najmanj enkrat letno o svojem delu poroča skupščini; pred sprejemom letnega poročila o delu in finančnega poročila LAS, poda skupščini svoje mnenje o obeh poročilih, daje upravnemu odboru soglasje k letnemu načrtu aktivnosti LAS in finančnemu načrtu LAS; opravlja druge naloge, določene s to pogodbo, drugimi splošnimi akti LAS ali predpisi.

14.6 Ocenjevalna komisija

Ocenjevalna komisija je organ LAS, ki pregleduje popolnost in ustreznost vlog na javne pozive LAS, jih ocenjuje ter preverja zmogljivosti predlagateljev operacij za njihovo izvedbo in o tem za Upravni odbor pripravi poročilo. Ocenjevalna komisija ima pet članov in dva nadomestna člana, ki jih imenuje upravni odbor izmed neodvisnih strokovnjakov, ki so lahko tudi člani LAS, in sicer s področja razvoja podeželja, regionalnega razvoja, strateškega in projektnega načrtovanja in podobno. Član ocenjevalne komisije ne more biti član upravnega odbora ali nadzornega odbora. Člani izmed sebe izvolijo predsednika ocenjevalne komisije.

Glavne naloge Ocenjevalne komisije so: preveri administrativno popolnost prispelih vlog, preveri izpolnjevanje pogojev za upravičenost vloge, pripravi poročilo o pregledu vlog, pregleda dopolnitve vlog in pripravi poročilo, vloge, ki so administrativno popolne in izpolnjujejo pogoje za upravičenost oceni z vidika specifičnih meril in po potrebi od prijaviteljev zahteva dodatna pojasnila ter pripravi poročilo o rezultatih ocenjevanja s specifičnimi merili. Član ocenjevalne komisije se je dolžan izločiti iz pregledovanja in ocenjevanja prijav na javni razpis, kadar je zasebno ali poslovno povezan s prijaviteljem na javni razpis ali njegovim partnerjem v projektu, ali kadar bi iz drugih razlogov nastalo navzkrižje interesov. Seje ocenjevalne komisije sklicuje vodilni partner, vodi pa jih predsednik ocenjevalne komisije. Za svoje delo je ocenjevalna komisija odgovorna upravnemu odboru.

15 Merila za izbor operacij in opis postopka izbora operacij

Postopek izvedbe javnega poziva ali razpisa za izbor projektov oziroma operacij (v nadaljevanju operacij), ki bodo financirane iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in postopek izvedbe javnega poziva ali razpisa za izbor projektov oziroma operacij (v nadaljevanju operacij), ki bodo financirane iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in katerih rezultati prispevajo k uresničevanju ciljev Strategije lokalnega razvoja na območju občin Brda, Mestne občine Nova Gorica, Miren-Kostanjevica, Renče-Vogrsko in Šempeter-Vrtojba (v nadaljevanju območje LAS) v programskem obdobju 2014-2020 je urejen s PRAVILNIKOM O MERILIH IN POSTOPKU ZA IZBOR OPERACIJ PRI LAS V OBJEMU SONCA. Ta Pravilnik določa tudi merila za izbor operacij.

Za postopek izbora operacij se uporablja Uredba o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v programskem obdobju 2014–2020 (Uradni list RS št. 42/2015, z dne 16. 6. 2015, Uradni list RS št. 28/2016, z dne 15. 4. 2016, Uradni list RS št. 73/2016, z dne 18. 11. 2016, Uradni list RS št. 72/2017, z dne 15. 12. 2017, Uradni list RS št. 23/2018, z dne 6. 4. 2018, Uradni list RS št. 68/2018, z dne 26.10.2018) in drugi predpisi, ki zavezujejo LAS V OBJEMU SONCA (v nadaljevanju LAS).

Javni pozivi za predložitev operacij iz podukrepa »Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost« (v nadaljevanju: javni pozivi) se izvedejo na podlagi odločbe o potrditvi LAS in SLR. Osnutek besedila Javnega poziva za izbor operacij za uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja za lokalno akcijsko skupino LAS V OBJEMU SONCA iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in osnutek besedila Javnega poziva za izbor operacij za uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja za lokalno akcijsko skupino LAS V OBJEMU SONCA iz Evropskega sklada za regionalni razvoj sta sestavni del potrjene SLR.

Postopek izbora operacij poteka v štirih korakih:

1. Objava javnega poziva in razpisne dokumentacije ter zbiranje vlog prispelih na javni poziv;
2. Odpiranje vlog in preverjanje administrativne popolnosti in izpolnjevanja pogojev za upravičenost;
3. Ocenjevanje vlog z vidika specifičnih meril;
4. Odločanje o sofinanciranju operacij;
5. Dokončen izbor oz. potrditev operacij za sofinanciranje s strani pristojnega organa.

15.1 Ocenjevalna komisija

Ocenjevalna komisija je organ LAS, ki pregleduje popolnost in ustreznost vlog na javne pozive LAS, jih ocenjuje ter preverja zmogljivosti predlagateljev operacij za njihovo izvedbo in o tem za Upravni odbor pripravi poročilo.

Ocenjevalna komisija ima pet članov in dva nadomestna člana, ki jih s sklepom imenuje Upravni odbor izmed neodvisnih strokovnjakov, ki so lahko tudi člani LAS, in sicer s področja razvoja podeželja, regionalnega razvoja, strateškega in projektnega načrtovanja in podobno. Sestavljajo jo predstavniki vseh treh sektorjev in sicer javnega, ekonomskega in zasebnega sektorja in sicer tako, da je v ocenjevalni komisiji vsak član iz ene od petih občin na območju LAS. Nadomestna člana ocenjevalne komisije sodelujeta v primeru, če se mora član ocenjevalne komisije iz ocenjevanja izločiti v primeru navzkrižja interesov. Nadomestna člana sta predstavnika različnih sektorjev. Član ocenjevalne komisije ne more biti član Upravnega odbora ali Nadzornega odbora.

Člani na prvi seji izmed sebe izvolijo predsednika Ocenjevalne komisije. Predsednik ocenjevalne komisije je zadolžen za pripravo poročila (zapisnika) in komuniciranje z Upravnim odborom in po potrebi z drugimi organi LAS. Seje Ocenjevalne komisije sklicuje vodilni partner, vodi pa jih predsednik Ocenjevalne komisije.

Vsak ocenjevalec se s pisno izjavo o nepristranskosti in zaupnosti zaveže, da bo deloval v skladu s Pogodbo o ustanovitvi in delovanju LAS V objemu sonca, s splošnimi akti LAS in sklepi organov LAS, da bo deloval strokovno, neodvisno in se izogibal navzkrižju interesov, da bo deloval v skladu z namenom in cilji LAS. Prav tako se ocenjevalci z izjavo o zaupnosti zavežejo, da bodo z vlogami ravnali kot z dokumenti zaupne narave in da ne bodo reproducirali ali drugače razširjali dokumentov, njihove vsebine in podatkov pridobljenih v ocenjevalnem postopku in da z njimi ne bodo seznanjali nepooblaščenih oseb. Po opravljenem ocenjevanju bodo vso originalno dokumentacijo vrnili na sedež LAS, pomožno dokumentacijo pa uničili.

Član Ocenjevalne komisije se pri svojem delu izogiba navzkrižja interesov in se izloči iz pregleda ali ocenjevanja vloge na javni poziv (in ga nadomesti nadomestni član), kadar je zasebno, poslovno ali kakorkoli drugače povezan s prijaviteljem ali njegovim partnerjem v operaciji ali kadar bi iz drugih razlogov nastalo navzkrižje interesov. Če je ugotovljeno, da bi lahko nastalo navzkrižje interesov, in se član Ocenjevalne komisije sam ne izloči iz pregleda ali ocenjevanja vloge na javni poziv, ga lahko izloči Upravni odbor ali vodilni partner po predhodnem soglasju Upravnega odbora.

Upravni odbor lahko razreši člana Ocenjevalne komisije, če ta krši Pogodbo o ustanovitvi in delovanju LAS V OBJEMU SONCA, druge splošne akte LAS, če deluje v nasprotju s sklepi organov LAS, če svojega dela ne opravlja strokovno, korektno in neodvisno, če se ugotovi, da je prišlo do konflikta interesov ali če deluje v nasprotju z nameni in interesi LAS.

Ocenjevalna komisija in vodilni partner o ocenjevanju vlog vodita zapisnike in dokumentacijo na način, da je zagotovljena revizijska sled, tako da je mogoče kadarkoli ugotoviti celoten potek ocenjevanja.

Pri pregledu in ocenjevanju vlog je prisotna oseba vodilnega partnerja, ki skrbi za administrativno in strokovno podporo in ni član Ocenjevalne komisije. Vodilni partner nudi Ocenjevalni komisiji prostorsko, logistično, administrativno, strokovno in tehnično podporo, ki jo ta potrebuje za svoje delo.

Za svoje delo je Ocenjevalna komisija odgovorna Upravnemu odboru.

Naloge ocenjevalne komisije so:

- preveri administrativno popolnost prispelih vlog,
- preveri izpolnjevanje pogojev za upravičenost vlog,
- pripravi poročilo (zapisnik) o pregledu vlog,
- pregleda dopolnitve vlog in pripravi poročilo (zapisnik),
- vloge, ki so administrativno popolne in izpolnjujejo pogoje za upravičenost oceni z vidika specifičnih meril in po potrebi od prijaviteljev zahteva dodatna pojasnila,
- pripravi poročilo (zapisnik) o rezultatih ocenjevanja s specifičnimi merili.

15.2 Objava javnega poziva in razpisne dokumentacije ter zbiranje vlog prispelih na javni poziv

Pripravita se dva ločena javna poziva in sicer:

- Javni poziv za izbor operacij za uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja za lokalno akcijsko skupino LAS V OBJEMU SONCA iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja v letu 20..
- Javni poziv za izbor operacij za uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja za lokalno akcijsko skupino LAS V OBJEMU SONCA iz Evropskega sklada za regionalni razvoj v letu 20..

Upravni odbor LAS obravnava in potrdi čistopis vsakega javnega poziva ter določi način in datum objave. Vodilni partner LAS, v imenu LAS, na spletni strani LAS www.las-vobjemusonca.si objavi javni poziv za izbor operacij skupaj z razpisno dokumentacijo. Javni poziv objavi LAS praviloma enkrat letno oz. do porabe sredstev, lahko pa upravni odbor določi, da se javni pozivi objavljajo po drugačni dinamiki.

LAS objavi javni poziv za izbor operacij najmanj en mesec pred izborom operacij, kar pomeni, da je javni poziv odprt najmanj 30 dni. V času objave javnega poziva je potencialnim prijaviteljem omogočena pridobitev razpisne dokumentacije na spletni strani LAS.

Vodilni partner nudi fizičnim in pravnim osebam, ki želijo predlagati operacijo za sofinanciranje, dodatne informacije in svetovanje pri identifikaciji ukrepa in sklada, ki bi operacijo lahko financiral.

Vodilni partner nudi fizičnim in pravnim osebam, ki želijo predlagati operacijo za sofinanciranje, dodatna pojasnila v zvezi z javnim pozivom najkasneje do treh dni pred potekom roka za prijavo.

Prijavitelji vloge pošiljajo s priporočeno pošto na naslov LAS, ki je hkrati tudi naslov vodilnega partnerja. Vloge lahko oddajo tudi osebno v pisarni vodilnega partnerja. Šteje se, da je vloga prispela pravočasno, če je bila priporočeno oddana na pošto zadnji dan roka za oddajo ali če je bila oddana osebno v pisarni vodilnega partnerja zadnji dan roka do 13.00 ure.

Upoštevale se bodo samo pravočasno prispele vloge. Vloge, prispele na javni poziv, zbira in evidentira vodilni partner. Vsaka prispela vloga se označi z zaporedno številko glede na datum in čas prispetja.

15.3 Vsebina javnega poziva

Javni poziv, s katerim se zbirajo predlogi operacij mora vsebovati najmanj:

- ime LAS v imenu katerega vodilni partner objavi javni poziv,
- namen javnega poziva,
- predmet sofinanciranja,
- okvirno vrednost razpoložljivih sredstev za sofinanciranje,
- navedbo oblike, obsega sofinanciranja in upravičenih stroškov,
- pogoje, ki jih mora izpolnjevati prijavitelj in njegovi morebitni partnerji,
- pogoje, ki jih mora izpolnjevati predlog operacije za sofinanciranje,
- časovni okvir izvedbe operacije za sofinanciranje,
- obveznosti upravičencev do sofinanciranja,
- sankcije zaradi neizpolnjevanja obveznosti upravičencev do sofinanciranja,
- merila za izbiro operacij za sofinanciranje
- najnižje število točk, ki jih mora doseči prijava, da se lahko sofinancira,
- način izbora operacij, ki se bodo sofinancirale,
- rok za vložitev prijave, ki ne sme biti krajši od enega meseca od objave javnega poziva,
- način vložitve in morebitne dopolnitve prijave,
- opis postopka obravnave in ocenjevanja prijav,
- navedbo celotne razpisne dokumentacije,
- rok v katerem bodo prijavitelji obveščeni o izidu javnega poziva in
- kontaktne podatke za pridobitev dodatnih informacij o javnem pozivu.

15.4 Odpiranje vlog in preverjanje administrativne popolnosti ter izpolnjevanje pogojev za upravičenost

Ocenjevalna komisija v roku osmih dni od poteka roka za prijavo na javni poziv odpre prispele vloge in preveri administrativno popolnost in izpolnjevanje pogojev za upravičenost. Vloge se odpirajo po vrstnem redu prispetja. Ocenjevalna komisija odpira samo v roku oddane in pravilno označene ovojnice. Nepravočasno prispele ali nepravilno označene ovojnice evidentira ter jih s spremnim dopisom neodprte vrne prijavitelju. Take vloge se zavrne. Dokazila, da so bile vloge nepravočasne, oziroma nepravilno označene, so sestavni del dokumentacije o vodenju postopka.

O pregledu vlog Ocenjevalna komisija pripravi poročilo (zapisnik) za Upravni odbor in za vodilnega partnerja v katerem navede:

- Seznam prispelih vlog,
- Seznam vlog, ki so administrativno popolne in izpolnjujejo pogoje za upravičenost,
- Seznam vlog, ki so administrativno nepopolne in/ali pri katerih izpolnjevanje pogojev za upravičenost ni jasno, z navedbo, kako je posamezno vlogo mogoče dopolniti oz. razjasniti in v kakšnem roku, ki ne sme biti krajši od pet dni in ne daljši od petnajst dni,
- Seznam vlog, ki ne izpolnjujejo pogojev za upravičenost z obrazložitvijo, na kakšen način posamezna vloga ne izpolnjuje pogojev za upravičenost.

Vloge, ki ne izpolnjujejo pogojev za upravičenost, se izločijo iz nadaljnega postopka in se s sklepom, ki ga izda Predsednik LAS, zavrnejo.

Vodilni partner po prejetju poročila (zapisnika) Ocenjevalne komisije pozove prijavitelja, ki je oddal vlogo, ki je administrativno nepopolna oz. vlogo, pri kateri izpolnjevanje pogojev za upravičenost ni jasno, da jo dopolni oz. razjasni v roku, kot ga je določila Ocenjevalna komisija. Poziv iz te točke se posreduje pisno po pošti na način, ki izkazuje, kdaj ga je prijavitelj prejel, to je s povratnico na naslov, kot ga je prijavitelj navedel v vlogi. V pozivu se navede tudi obvestilo, da bo vloga zavrnjena in s tem izločena iz nadaljnega postopka, če ne bo dopolnjena oz. razjasnjena v roku. Ocenjevalna komisija po poteku zadnjega roka za dopolnitev oz. razjasnitev vlog pregleda prejete dopolnitve oz. razjasnitve in o tem pripravi poročilo (zapisnik) za Upravni odbor LAS in vodilnega partnerja. V poročilu (zapisniku) navede:

- Seznam vlog, ki so bile ustrezno dopolnjene oz. razjasnjene in izpolnjujejo pogoje za upravičenost,
- Seznam vlog, ki niso bile dopolnjene oz. razjasnjene v zahtevanem roku in
- Seznam vlog, ki niso bile ustrezno dopolnjene oz. razjasnjene z obrazložitvijo.

Poročili (zapisnika) podpišejo vsi člani Ocenjevalne komisije, ki so bili prisotni na seji, kjer se je vloge preverjalo z vidika izpolnjevanja administrativne popolnosti in izpolnjevanja pogojev za upravičenost. Vloge, ki kljub razjasnitvi ne izpolnjujejo pogojev za upravičenost oz. pogojev javnega poziva, se s sklepom, ki ga izda Predsednik LAS, zavrnejo. Nepopolne vloge, ki jih prijavitelj ne dopolni v zahtevanem roku ali ne predloži vseh zahtevanih dopolnitev oz. v zahtevanem roku ne poda razjasnitev, se s sklepom, ki ga izda Predsednik LAS, zavržejo. Zavržene in zavrnjene vloge so s tem izločene iz nadaljnega postopka.

Sklep o zavržbi oz. zavrnitvi vloge se posreduje po pošti na način, ki izkazuje, kdaj ga je prijavitelj prejel. V dopisu se navede:

- podlago za odločitev,
- odločitev v obliki izreka,
- obrazložitev odločitve in
- pravni pouk, da je zoper sklep v roku osmih dni od vročitve dovoljena pritožba. Pritožbo se vloži na naslov vodilnega partnerja LAS.

O pritožbi prijaviteljev zoper odločitev Ocenjevalne komisije glede njihove vloge dokončno odloči Upravni odbor LAS. Odločitev je dokončna. Pritožbeni postopki morajo biti končani pred odločanjem Upravnega odbora LAS o sofinanciranju operacij.

15.5 Ocenjevanje predlogov operacij – vlog z vidika specifičnih meril

Ocenjevalna komisija vse vloge, ki so administrativno popolne in izpolnjujejo pogoje za upravičenost, oceni z vidika specifičnih meril. Pri tem vsi člani Ocenjevalne komisije vsako vlogo skupno ocenijo z vidika specifičnih meril.

Pri tem na ocenjevalnem listu za vsako vlogo navede:

- število doseženih točk pri vsakem posameznem specifičnem merilu, ki je lahko samo število opredeljeno v stolpcu Možno število točk,
- obrazložitev števila točk pri posameznem merilu (zakaj je prijavitelj dobil dodeljeno število točk, zakaj ni dobil vseh točk, itd.) in
- skupno število točk po vseh specifičnih merilih.

Ocenjevalna komisija lahko v primeru nejasnosti v vlogi pozove prijavitelja, da v danem roku, ki ne sme biti krajši od treh dni in daljši od osmih dni, predloži dodatna pojasnila ali dokazila v zvezi s predlagano operacijo. Če prijavitelj pojasnil in dokazil ne posreduje, Ocenjevalna komisija presodi vlogo glede na podatke, s katerimi razpolaga.

Ocenjevalna komisija o ocenjevanju pripravi poročilo (zapisnik) ter predlog seznama operacij za sofinanciranje, za posamezni javni poziv, v predvidoma tridesetih dneh od zadnje prejete vloge ali dopolnitve vloge, če je do tega prišlo.

15.6 Odločanje o sofinanciranju operacij

Upravni odbor na podlagi poročila Ocenjevalne komisije za vsako operacijo odloči, ali se bo sofinancirala. Pri tem se za veljavnost takšne odločitve upošteva izpolnjevanje določbe točke b drugega odstavka 32. člena Uredbe 1303/2013/EU, da na ravni odločanja v LAS niti javni organi oz. javni sektor, niti katera koli posamezna interesna skupina, nima več kot 49% glasovalnih pravic. Prav tako se upošteva izpolnjevanje določbe točke b tretjega odstavka 34. člena Uredbe 1303/2013/EU, da pri odločitvi o izbiri operacij najmanj 50% glasov prispevajo partnerji, ki niso javni organi.

Upravni odbor izbere za sofinanciranje predloge operacij, ki so dosegli najvišje število skupnih točk po specifičnih merilih do porabe predvidenih sredstev za posamezen ukrep oz. tematsko področje SLR (odvisno od javnega poziva).

Če ima na zadnjem mestu za sofinanciranje več predlogov operacij enako število skupnih točk, ima prednost predlog operacije, ki ima večje doseženo število točk po naslednjih merilih, pri čemer je se drugo in nadaljnje merilo upoštevajo samo, če je število točk pri prvo navedenem merilu med njimi enako:

- ustvarjanje delovnih mest,
- trajnost operacije in
- vpliv na območje LAS.

Prijavitelj ne more biti izbran za sofinanciranje, če njegova vloga ne doseže skupaj vsaj 50 točk po specifičnih merilih.

Vodilni partner, na podlagi odločitve Upravnega odbora LAS, predvidoma v roku štirih mesecev po datumu za predložitev vloge za prijavo na javni poziv pisno s sklepom, ki ga izda Predsednik LAS, obvesti prijavitelje o odločitvi glede njihove vloge. Sklep o odločitvi glede izbranih oz. neizbranih operacijah se posreduje prijaviteljem po pošti na način, ki izkazuje, kdaj so ga prijavitelji prejeli. V dopisu se navede:

- podlago za odločitev,
- odločitev v obliki izreka,
- obrazložitev odločitve, ki zajema tudi doseženo število točk pri vsakem posameznem specifičnem merilu za vse ocenjene operacije prijavljene na isti ukrep oz. tematsko področje (odvisno od javnega poziva), skupno število točk za vse ocenjene operacije prijavljene na isti ukrep oz. tematsko področje (odvisno od javnega poziva) in informacijo ali so bile predlagane operacije izbrane za sofinanciranje in zakaj,
- v primeru operacij, izbranih za sofinanciranje, se navede tudi informacije glede predložitve operacij v potrditev organu, pristojnemu za končno odobritev operacij, in sicer na ARSKTRP (za sklad EKSRR) oz. na MGRT (za sklad ESRR) ter informacije glede izdaje odločb s strani ARSKTRP oz. pogodbe s strani MGRT, ter končnega podpisa pogodb z LAS in
- pravni pouk, da se prijavitelj lahko zoper odločitev Upravnega odbora LAS pritoži, v osmih dneh od prejema sklepa, na naslov vodilnega partnerja LAS.

O pritožbi na 1. stopnji odloča Upravni odbor LAS v tridesetih dneh od vložitve pritožbe. O pritožbi na 2. stopnji odloča Skupščina LAS. Odločitev Skupščine LAS je dokončna.

Če prijavitelj, izbran za sofinanciranje, sporoči, da predlagane operacije ne bo izvedel, se šteje, da njegova vloga ni bila vložena in se za sofinanciranje izbere naslednjega prijavitelja, glede na dosežen skupen znesek točk po specifičnih merilih.

Ko so morebitni pritožbeni postopki že zaključeni, vodilni partner na spletni strani LAS objavi seznam operacij, ki so izbrane za sofinanciranje.

Ko je odločitev o izboru posamezne operacije za sofinanciranje s strani Upravnega odbora LAS dokončna, vodilni partner, v imenu LAS, posreduje predloge operacij za sofinanciranje v potrditev organu, pristojnemu za končno odobritev operacije in sicer ARSKTRP (za sklad EKSRR) oz. MGRT (za sklad ESRR). Vodilni partner LAS vloži predlagane operacije v papirnati obliki in/ali preko informacijskega sistema organa upravljanja.

Če je upravičencu odobrena operacija za sofinanciranje iz EKSRR, ARSKTRP o odobritvi ali zavrnitvi odloči z odločbo. V odločbi o odobritvi operacije se določi tudi višino sredstev, rok za vložitev zahtevka za izplačilo, pogoje za upravičenost ter višino sredstev, ki se izvajajo v skladu s pravili sheme državnih pomoči. Če je upravičencu odobrena operacija za sofinanciranje iz ESRR, MGRT z upravičencem, ki mu je bila odobrena operacija za sofinanciranje s sredstvi ESRR, sklene pogodbo o sofinanciranju.

Po odobritvi operacije LAS sklene pogodbo z upravičenci v skladu s Pravilnikom o merilih in postopku za izbor operacij pri LAS V OBJEMU SONCA.

15.7 Merila za izbor operacij

Najprej se preverja administrativna popolnost in upravičenost, nato sledi ocenjevanje vlog na podlagi specifičnih meril. Vsaka vloga mora biti administrativno popolna in upravičena, da se jo oceni še z vidika specifičnih meril.

Splošna merila so:

ADMINISTRATIVNI POGOJI – preverjanje administrativne popolnosti		DA (drži)	NE (ne drži)
1.	Vloga je predložena na obrazcu, objavljenem v javnem pozivu.		
2.	Vloga je priložena v tiskanem izvodu in elektronski obliki (CD, USB ključ).		
3.	Vloga – prijavi obrazec in priloge so izpolnjene v celoti, izpolnjene so vse rubrike.		
4.	Vlogi so priloženi vsi v javnem pozivu zahtevani dokumenti. V kolikor so za izvedbo operacije potrebna soglasja, dovoljenja oz. druge zahtevane priloge, so te priložene vlogi.		

5.	Vloga je podpisana in žigosana s strani prijavitelja in partnerjev operacije.		
POGOJI ZA UPRAVIČENOST – preverjanje upravičenosti vlog		DA (drži)	NE (ne drži)
1.	Prijava je pravočasna, ovojnica je pravilno označena ter zaprta.		
2.	Vloga je izpolnjena v slovenskem jeziku.		
3.	Prijavitelj in partnerji izpolnjujejo pogoje za upravičenca za sofinanciranje.		
4.	Izvedba predlagane operacije je v skladu z veljavno zakonodajo in so zanjo izdana vsa relevantna soglasja ali dovoljenja		
5.	Operacija se bo izvajala na območju LAS V OBJEMU SONCA (za sklad EKSRP) oz. v funkcionalnih urbanih območjih in dodatnih drugih urbanih območjih na območju LAS V OBJEMU SONCA (za sklad ESRR) in istočasno ne v naseljih, kjer je izvajanje operacij izključeno.		
6.	Operacija je skladna s cilji SLR LAS V OBJEMU SONCA in prednostnimi vsebinami oz. ukrepi opredeljenimi v javnem pozivu.		
7.	Operacija je skladna s cilji iz zadevnega sklada iz katerega bi lahko bila sofinancirana.		
8.	Operacija se še ni pričela izvajati.		
9.	Operacija se bo izvajala v času, kot ga določa javni poziv, ima opredeljen terminski načrt izvedbe.		
10.	Zaprošeni znesek za sofinanciranje upravičenih stroškov operacije je v mejah, kot jih določa javni poziv.		
11.	Zaprošeni odstotek sofinanciranja upravičenih stroškov operacije je nižji ali enak maksimalnemu odstotku sofinanciranja, določenem v javnem pozivu (za sklad EKSRP) oz. zaprošeni odstotek sofinanciranja upravičenih stroškov operacije je enak odstotku sofinanciranja, določenem v javnem pozivu (za sklad ESRR).		
12.	Prispevek v naravi je v mejah, kot ji določa javni poziv (za sklad EKSRP).		
13.	Stroški nakupa zemljišč predstavljajo največ 10 % upravičenih stroškov operacije. Stroški storitev zunanjih izvajalcev – splošni stroški predstavljajo največ 10% upravičenih stroškov operacije. Stroški za namen koordinacije in vodenja operacije zajemajo največ 10% upravičenih stroškov operacije. Stroški promocije na programskem območju (območje Slovenije) , ki se neposredno navezujejo na izvajanje operacije, zajemajo največ 10% upravičenih stroškov operacije.		
14.	Operacija ima zaprto finančno konstrukcijo in zagotovljene lastne finančne vire za izvedbo operacije v celoti.		
15.	Operacija se ne financira iz drugih EU skladov oziroma javnih sredstev (dvojno financiranje).		
16.	Operacija ne ogroža obstoječih delovnih mest.		
17.	Operacija ne ogroža okolja.		
18.	Operacija ne ogroža zdravja prebivalcev.		

Specifična merila so merila na podlagi katerih se točkuje vloge, ki so administrativno popolne in izpolnjujejo pogoje za upravičenost, z namenom izbora operacij, ki bodo sofinancirane.

Specifična merila so:

	Merilo	Možno število točk	Doseženo število točk
	Specifična merila		
01	Prispevek k doseganju ciljev Strategije lokalnega razvoja	12	
02	Prispevek operacije k doseganju horizontalnih ciljev		
02.1	Prispevek operacije k doseganju horizontalnega cilja inovacije	5	
02.2	Prispevek operacije k doseganju horizontalnega cilja blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje	2	
02.3	Prispevek operacije k doseganju horizontalnega cilja okoljska trajnost	4	
02.4	Prispevek operacije k doseganju horizontalnega cilja enakost med spoloma in nediskriminacija	2	
03	Socialna vzdržnost	6	
04	Vključenost partnerjev, kakovost partnerstva	14	
05	Ekonomska in družbena upravičenost	5	

06	Vpliv na območje LAS	5	
07	Ustvarjanje delovnih mest	12	
08	Trajnost operacije	8	
09	Razvoj novih programov, produktov in storitev	10	
10	Finančna preglednost in stroškovna učinkovitost	5	
11	Upravljanje operacije (kakovost operacije in pripravljenost za izvajanje)	10	
	Skupaj	100	

Opis specifičnih meril

01	Prispevek k doseganju specifičnih ciljev SLR Navodilo: Upošteva se prispevek operacije k doseganju ciljev in hkrati povezanih kazalnikov, opredeljenih v 9. poglavju SLR: Opis SLR in njenih ciljev, vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov.	Možno število točk	Doseženo število točk
	Operacija prispeva k doseganju vsaj štirih ciljev, opredeljenih v SLR.	12	
	Operacija prispeva k doseganju treh ciljev, opredeljenih v SLR.	10	
	Operacija prispeva k doseganju dveh ciljev, opredeljenih v SLR.	7	
	Operacija prispeva k doseganju enega cilja, opredeljenega v SLR.	6	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	12	

02	Prispevek operacije k doseganju horizontalnih ciljev	Možno število točk	Doseženo število točk
02.1	Prispevek operacije k doseganju horizontalnega cilja inovacije Navodilo: Upošteva se prispevek k doseganju horizontalnega cilja inovacije, ki izhaja iz opisa operacije v prijavnem obrazcu. Inovacije lahko vključujejo nove proizvode, nove storitve ali nove rešitve razvojnih problemov območja LAS. V objemu sonca, nove načine aktiviranja in uporabe obstoječih virov in sredstev LAS, operacija lahko vključuje nove metode, pristope, programe ali tehnologije.		
	Operacija je inovativna na ravni LAS.	5	
	Operacija ni inovativna na ravni LAS.	0	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	5	
02.2	Prispevek operacije k doseganju horizontalnega cilja blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje Navodilo: Upošteva se prispevek k doseganju horizontalnega cilja blaženje podnebnih sprememb oziroma prilagajanje nanje, ki izhaja iz opisa operacije v prijavnem obrazcu. Operacija lahko izkazuje neposreden pozitiven vpliv na podnebne spremembe oziroma prilagajanje nanje, če vključuje vsaj eno izmed naštetih vsebin: - uporaba obnovljivih virov energije (OVE), - učinkovita raba energije (URE), - zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, - vključitev tehnoloških rešitev prilagajanja na podnebne spremembe (ukrepi varstva pred naravnimi nesrečami), ohranjanje biodiverzitete, ohranjanje kakovosti voda, posodobitev okoljske infrastrukture. Operacija lahko izkazuje posreden pozitiven vpliv na podnebne spremembe oziroma prilagajanje nanje, če vključuje vsaj eno izmed naštetih vsebin: - ozaveščanje prebivalstva o podnebnih spremembah in prilagajanju nanje, - izdelava študij, - izdelava digitalnih aplikacij.		
	Operacija izkazuje neposreden/posreden pozitiven vpliv na podnebne spremembe oziroma prilagajanje nanje.	2	
	Operacija nima vpliva na podnebne spremembe oziroma prilagajanje nanje.	0	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	2	

02.3	Prispevek operacije k doseganju horizontalnega cilja okoljska trajnost Navodilo: Upošteva se prispevek k doseganju horizontalnega cilja okoljska trajnost, ki izhaja iz opisa operacije v prijavnem obrazcu. Operacija ima neposreden prispevek k okoljski trajnosti, če vključuje eno od naslednjih oblik investicij: - investicije, ki spodbujajo ohranjanje biotske raznovrstnosti, ohranjanje naravnih danosti, naravnih vrednot in kulturne dediščine oz. krajine, - investicije, ki prispevajo k zmanjšanju onesnaževanja zraka, zemlje ali vode, - investicije, ki prispevajo k zmanjševanju količine odpadkov. Operacija izkazuje posreden prispevek k okoljski trajnosti, če vključuje eno od naslednjih vsebin: - ozaveščanje o okoljski trajnosti, - izdelava študij, - izdelava digitalnih aplikacij, - druge »mehke« aktivnosti, ki prispevajo k okoljski trajnosti.	Možno število točk	Doseženo število točk
	Operacija ima neposreden prispevek k okoljski trajnosti.	4	
	Operacija ima posreden prispevek k okoljski trajnosti.	2	
	Operacija ne vključuje prispevkov okoljske trajnosti.	0	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	4	
02.4	Prispevek operacije k doseganju horizontalnega cilja enakost med spoloma in nediskriminacija		
	Operacija prispeva k doseganju horizontalnega cilja enakost med spoloma in nediskriminacija.	2	
	Operacija nima vpliva na doseganje horizontalnega cilja enakost med spoloma in nediskriminacija.	0	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	2	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	13	
03	Socialna vzdržnost - vključevanje ranljivih skupin (v SLR identificirane ranljive skupine)	Možno število točk	Doseženo število točk
	Operacija oz. njene aktivnosti in rezultati vključujejo ali so namenjeni vsaj trem opredeljenim ranljivim ciljnim skupinam.	6	
	Operacija oz. njene aktivnosti in rezultati vključujejo ali so namenjeni vsaj dvema opredeljenima ranljivima ciljnim skupinama.	4	
	Operacija oz. njene aktivnosti in rezultati vključujejo ali so namenjeni eni opredeljeni ranljivi ciljni skupini.	2	
	Operacija ne vključuje ranljivih skupin.	0	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	6	
04	Vključenost partnerjev, kakovost partnerstva	Možno število točk	Doseženo število točk
	Pri operaciji sodeluje vsaj pet partnerjev (prijavitelj in najmanj štirje partnerji).	5	
	Pri operaciji sodelujejo štirje partnerji (prijavitelj in trije partnerji).	4	
	Pri operaciji sodelujejo trije partnerji (prijavitelj in dva partnerja).	3	
	Pri operaciji sodeluje prijavitelj z enim partnerjem.	1	
	Pri operaciji ni sodelovanja partnerjev.	0	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	5	
	V pripravo in izvedbo operacije so vključeni partnerji iz vseh treh sektorjev (javni, ekonomski in zasebni sektor).	5	
	V pripravo in izvedbo operacije so vključeni partnerji iz dveh sektorjev.	2	
	V pripravo in izvedbo operacije so vključeni partnerji iz enega sektorja.	1	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	5	
	Prijavitelj ali partnerji operacije so člani LAS.	4	

	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	4	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	14	

05	Ekonomska in družbena upravičenost	Možno število točk	Doseženo število točk
	Rezultati operacije neposredno vplivajo na povečanje konkurenčnosti in privlačnosti območja.	5	
	Rezultati operacije posredno vplivajo na povečanje konkurenčnosti in privlačnosti območja.	3	
	Rezultati operacije ne vplivajo na povečanje konkurenčnosti in privlačnosti območja.	0	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	5	

06	Vpliv na območje LAS	Možno število točk	Doseženo število točk
	Realizacija operacije prispeva k skladnemu razvoju na celotnem območju LAS (na območje vseh petih občin).	5	
	Realizacija operacije prispeva k skladnemu razvoju na širšem območju LAS (na območje štirih občin).	4	
	Realizacija operacije prispeva k skladnemu razvoju na ožjem območju LAS (na območje dveh ali treh občin).	3	
	Realizacija operacije prispeva k skladnemu razvoju določene občine.	1	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	5	

07	Ustvarjanje delovnih mest	Možno število točk	Doseženo število točk
	Operacija jasno zagotavlja vsaj eno novo delovno mesto (kakršnakoli oblika, ki zagotavlja plačevanje prispevkov pokojninskega in invalidskega zavarovanja za polni delovni čas, ki se ohranja najmanj 3 oz. 5 let po izplačilu javnih sredstev).	12	
	Operacija zagotavlja možnost ustvarjanja delovnega mesta ali samozaposlitve (odprtje dopolnilne dejavnosti na kmetiji, odprtje s.p.-ja ob redni zaposlitvi, doregistracija obstoječe dejavnosti).	5	
	Operacija zagotavlja ohranjanje najmanj enega ali več obstoječih delovnih mest.	3	
	Operacija ne vpliva na obstoječa delovna mesta in ne predvideva spodbujanja novega zaposlovanja.	0	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	12	

08	Trajnost operacije	Možno število točk	Doseženo število točk
	Rezultati operacije zagotavljajo nadaljnje izvajanje vsebin ali omogočajo izvajanje novih operacij (zagotovljeno upravljanje skupnih kapacitet, zagotovljeno trženje novih produktov in storitev,...).	8	
	Rezultati operacije omogočajo nadaljnje izvajanje vsebin (oblikovane metode in orodja, promocijski material, ...).	5	
	Operacija ni trajnostno naravnana – ne izkazuje verjetnosti, da se bodo rezultati v zadostni meri uporabljali tudi po zaključku.	0	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	8	

09	Razvoj novih programov, produktov in storitev	Možno število točk	Doseženo število točk
	V okviru operacije bosta nastala vsaj dva nova programa, proizvoda ali storitvi.	10	
	V okviru operacije bo nastal en nov program, proizvod ali storitev.	7	
	Operacija ne predvideva novih programov, proizvodov ali storitev.	0	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	10	

10	Finančna preglednost in stroškovna učinkovitost	Možno število točk	Doseženo število točk
	Načrtovani stroški operacije so skladni z aktivnostmi/rezultati, viri financiranja so jasno določeni.	5	
	Načrtovani stroški operacije so delno skladni z aktivnostmi/rezultati ali viri financiranja niso dovolj jasno določeni.	2	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	5	
11	Upravljanje operacije (kakovost operacije in pripravljenost za izvajanje)	Možno število točk	Doseženo število točk
	Namen, cilji, aktivnosti, pričakovani učinki in rezultati so jasno določeni, konkretni, merljivi in si logično sledijo.	5	
	Namen, cilji, aktivnosti, pričakovani učinki in rezultati so določeni, vendar površno, si ne sledijo, vendar so še vedno izvedljivi.	2	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	5	
	Časovni načrt izvajanja je pregleden, jasen in realen.	3	
	Časovni načrt izvajanja ni pregleden, jasen oz. ni realen.	0	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	3	
	Natančno je opredeljeno, kako se vključujejo partnerji in kakšna je njihova vloga v operaciji.	2	
	Razvidno je, kako se vključujejo partnerji, vendar njihova vloga v operaciji ni natančno opredeljena.	0	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	2	
	Skupaj največ (točke se NE seštevajo)	10	
		Možno število točk	Doseženo število točk
	Število točk ocenjene operacije	100	

15.8 Izbor operacij, kjer je upravičenec LAS

Operacije, katerih izvajalec je LAS, se lahko sofinancirajo brez izvedbe javnega poziva, kot ga določa Pravilnik.

Predlog operacije, ki jo izvaja LAS, pripravi vodilni partner na pobudo Upravnega odbora LAS in sicer na osnovi identificiranih potreb in priložnosti na območju.

Pri pripravi predloga operacije se upošteva izpolnjevanje administrativne popolnosti, upravičenosti in specifična merila po Pravilniku. Če predlog operacija vključuje naložbo, se v predlogu operacije navede pravno osebo javnega prava, ki postane lastnik naložbe. Vodilni partner predlog operacije posreduje Upravnemu odboru LAS v odločanje ali se jo izbere za sofinanciranje.

Če Upravni odbor LAS predlog operacije izbere za sofinanciranje, jo vodilni partner pošlje v potrditev organu, pristojnemu za končno odobritev operacije, ki o svoji odločitvi obvesti LAS in z njim sklene pogodbo o sofinanciranju.

16. Finančni načrt, vključno s finančno razdelitvijo po zadevnih skladih iz te uredbe v skladu s finančnim okvirjem

16.1 Razdelitev sredstev po posameznem skladu

Tabela 46: Razporeditev sredstev po podukrepih in po posameznem skladu

Podukrep	Sklad	(EU + SLO) (v EUR)	(v %)
Pripravljalna podpora	EKSRP	10.336,00	0,49%
	ESPR	-	
	ESRR	9.664,00	0,46%
Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	EKSRP	660.401,99	31,15%
	ESPR	-	
	ESRR	989.554,05	46,68%
Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	EKSRP	-	
	ESPR	-	0,00%
	ESRR	30.000,00	1,41%
Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	EKSRP	419.989,01	19,81%
	ESPR	-	
	ESRR	-	
Skupaj		2.119.945,05	100,00%

Tabela 47: Razporeditev sredstev po posameznem skladu

	EKSRP (EU + SLO) (v EUR)	ESRR (EU + SLO) (v EUR)	ESPR (EU + SLO) (v EUR)	Skupaj (v EUR)
Prispevek sklada	1.090.727,00	1.029.218,05	0	2.119.945,05
Lastna soudeležba	192.481,24	257.304,51	0	449.785,75
Skupaj (v EUR)	1.283.208,24	1.286.522,56	0	2.569.730,80

16.2 Določitev finančnega okvira po skladu skladno z metodologijo

LAS V OBJEMU SONCA izpolnjuje pogoje za črpanje sredstev iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR).

16.2.1 Določitev finančnega okvira za sklad EKSRP

Pri izračun sredstev iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) se je finančni okvir izračunal po formuli iz 56. člena Uredbe CLLD (Priloga 4):

Finančni okvir = (število prebivalcev LAS * vrednost točke) + (površina LAS * vrednost točke) + (razvitost občin * vrednost točke)

$(39.979 \times 10 \text{ EUR}) + (458,70 \times 550 \text{ EUR}) + (1 \text{ občina s koeficientom pod } 0,9 \times 90.000 \text{ EUR}) + (1 \text{ občina s koeficientom od } 0,91 \text{ do } 0,99 \times 70.000 \text{ EUR}) + (1 \text{ občina s koeficientom od } 1,00 \text{ do } 1,10 \times 60.000 \text{ EUR}) + (2 \text{ občini s koeficientom od } 1,11 \text{ do } 1,60 \times 55.000 \text{ EUR}) =$

$= 399.790,00 \text{ EUR} + 252.285,00 \text{ EUR} + 330.000,00 \text{ EUR} = \underline{\underline{982.075,00 \text{ EUR}}}$

Tabela 48: Finančni okvir za sklad EKSRP

OBČINA	Št. prebivalcev	Znesek glede na št. prebivalcev	Površina	Znesek glede na površino	Razvitost občine	Znesek glede na razvitost občine	Znesek sredstev EKSRR
	1.jul.14	v EUR	v km2	v EUR	koeficient		v EUR
BRDA	5.705,00	57.050,00	72,0	39.600,00	1,04	60.000,00	156.650,00
MIREN-KOSTANJEVICA	4.847,00	48.470,00	62,80	34.540,00	0,88	90.000,00	173.010,00
MESTNA OBČINA NOVA GORICA	18.818,00	188.180,00	279,5	153.725,00	1,16	55.000,00	396.905,00
RENČE-VOGRSKO	4.305,00	43.050,00	29,5	16.225,00	0,98	70.000,00	129.275,00
ŠEMPETER-VRTOJBA	6.304,00	63.040,00	14,9	8.195,00	1,26	55.000,00	126.235,00
SKUPAJ	39.979,00	399.790,00	458,7	252.285,00		330.000,00	982.075,00

Dodatno dodeljena sredstva za sklad EKSRR

Na podlagi Obvestila o dodelitvi dodatnih sredstev sklada EKSRR iz naslova podaljšanja programskega obdobja 2014-2020 LAS (št. 33151-28/2015/76, z dne 19. 10. 2021) in v skladu s trinajstim odstavkom 56. člena Uredbe CLLD za dodelitev dodatnih se celotni finančni okvir v SLR povečuje za 108.652 EUR. **Celotni finančni okvir za sklad EKSRR: 982.075,00 + 108.652,00 = 1.090.727,00 EUR**

16.2.2 Določitev finančnega okvira za sklad ESRR

Pri izračunu sredstev iz Evropskega sklada za regionalni razvoj se je finančni okvir izračunal po formuli iz 68. člena Uredbe CLLD (Priloga 4): **Finančni okvir = fiksni del + variabilni del**

- Fiksni del: 242.000 EUR + (242.000 EUR × število urbanih območij v središčih v somestjih × 0,20 + 242.000 EUR × število medobčinskih središč × 0,30 + 242.000 EUR × število regionalnih središč × 0,10);
- Variabilni del: 138.000 EUR + (138.000 EUR × število funkcionalnih urbanih območij × 0,10 + 138.000 EUR × število drugih urbanih območij × 0,30).

Upravičenost do sredstev iz fiksnega dela iz naslova ESRR smo določili na podlagi določil 12 alineje v točki b) priloge 4 Uredbe CLLD, ki se glasi: »V kolikor je LAS zaradi teritorialnih značilnosti strukturiran na način, da ne zajema prebivalstva v fiksnem delu finančnega okvira, vendar pa zajema znaten del urbanih območij v variabilnem delu, ter bi mu zaradi omejenosti dostopa do sredstev iz ESRR tega lahko nastala nepopravljiva gospodarska ali socialna škoda, lahko za zagotovitev upravičenosti do sredstev kot enoto fiksnega dela uporabi mestno občino, ki ji pripada po teritorialnih, zgodovinskih, gospodarskih in družbeno-ekonomskih značilnostih. Mestna občina se v tem primeru obravnava kot ena enota, pri čemer mestna naselja mestnih občin niso upravičena do sofinanciranja, ne mestna naselja mestnih občin pa se uvrstijo v variabilni del formule.«

Tabela 49: Izračun fiksnega dela iz ESRR

Občina	Znesek za celotno območje v EUR	Regionalno središče	Somestje	Medobčinsko središče	Mestna občina	Vrednost fiksnega dela ESRR v EUR
LAS V OBJEMU SONCA	242.000,00	/	/	/	Nova Gorica	242.000,00
SKUPAJ	242.000,00					242.000,00

Fiksni del : 242.000,00 EUR

Ker LAS nima ne središč v somestjih, ne medobčinskih središč in ne regionalnih središč (glede na SPR iz leta 2004), smo za fiksni del lahko upoštevali fiksni znesek 242.000,00 EUR.

Tabela 50: Izračun variabilnega dela iz ESRR

Občina	Znesek za celotno območje v EUR	Funkcionalna urbana območja	Druga urbana območja	Vrednost variabilnega dela ESRR v EUR
LAS V OBJEMU SONCA	138.000,00	Šempeter pri Gorici, Vrtojba, Miren	Čepovan, Grgar, Trnovo, Branik, Dornberk, Prvačina, Šempas, Renče, Bukovica,	

SKUPAJ			Kostanjevica na Krasu, Dobrovo, Kojsko	
	138.000,00	$138.000 \text{ EUR} \times 3 \times 0,10$	$138.000 \text{ EUR} \times 12 \times 0,30$	676.200,00

Variabilni del: $138.000 \text{ EUR} + (138.000 \text{ EUR} \times 3 \times 0,10 + 138.000 \text{ EUR} \times 12 \times 0,30)$.

Variabilni del: $138.000 \text{ EUR} + 41.400 \text{ EUR} + 496.800 \text{ EUR}$

Variabilni del: 676.200,00 EUR

Variabilni del iz naslova ESRR smo izračunali na podlagi 67. člena in 68. člena ter na podlagi priloge 4 in 5 Uredbe CLLD. V izračun variabilnega dela smo upoštevali naslednja funkcionalna urbana območja, ki so določena v prilogi 5 Uredbe CLLD: Šempeter pri Gorici, Vrtojba in Miren ter dodatna druga urbana območja, ki so bila določena na podlagi 68. člena uredbe CLLD: Čepovan, Grgar, Trnovo, Branik, Dornberk, Prvačina, Šempas, Renče, Bukovica, Kostanjevica na Krasu, Dobrovo in Kojsko.

Dodatno dodeljena sredstva za sklad ESRR

LAS je s strani Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo prejel dopis št. 331-28/2015/181 o dodelitvi ostanka sredstev sklada ESRR za izvajanje lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v programskem obdobju 2014-2020, na podlagi katerega je LAS v objemu sonca upravičen do dodatnih sredstev v višini **111.018,05 EUR**.

Celotni finančni okvir za sklad ESRR: $242.000,00 + 676.200,00 + 111.018,05 = 1.029.218,05 \text{ EUR}$

16.3 Določitev glavnega sklada

Na podlagi dne 29. 1. 2016 izračunanega finančnega okvirja se za glavni sklad določi **sklad EKSRP**. Skupni finančni okvir je, z upoštevanje dodatnih sredstev iz sklada EKSRP in ESRR, **2.119.945,05 EUR**.

Tabela 51: Izračun skupnega finančnega okvira LAS V OBJEMU SONCA

	Finančni okvir sklada v EUR	Finančni okvir sklada v %
EKSRP	1.090.727,00	51,45%
ESRR	1.029.218,05	48,55%
SKUPAJ	2.119.945,05	100,00%

16.4 Načrtovana dinamika črpanja sredstev za posamezne podukrepe po letih

Tabela 52: Načrtovana dinamika črpanja sredstev za posamezne podukrepe po letih

Podukrep	Sklad (EU + SLO)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	EKSRP	-	-	-		121.057,87	103.696,16	17.446,84	274.879,17	143.321,95	
	ESRR	-	-	-	38.397,86	285.263,06	152.747,44	301.759,66	211.386,03		
	ESPR										
Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	EKSRP	-									
	ESRR	-	-			10.000,00		20.000,00			
	ESPR	-									
Podpora za tekoče stroške in	EKSRP		20.538,76	36.423,42	43.500,29	79.962,67	77.511,47	82.557,34	59.500,00	19.995,06	

stroške animacije											
	ESRR	-									
	ESPR	-									
Skupaj		-	20.538,76	36.423,42	81.898,15	496.283,60	333.955,07	421.763,84	545.765,20		

16.5 Načrtovana razdelitev sredstev po posameznih tematskih področjih ukrepanja

Tabela 53: Načrtovana razdelitev sredstev po posameznih tematskih področjih ukrepanja

Tematsko področje	Sklad (EU + SLO)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Ustvarjanje delovnih mest	EKSRP					19.215,54	21.819,88				
	ESRR				17.087,94	39.801,01	87.778,18	68.282,38	34.213,57		
	ESPR				-	-	-	-	-		
Razvoj osnovnih storitev	EKSRP					79.959,90	81.876,28		257.788,49	143.321,95	
	ESPR				-	-	-	-	-		
Varstvo okolja in ohranjanje narave	EKSRP				-	-	-	-	-		
	ESRR					126.944,12	7.296,87	197.305,52	177.172,46		
	ESPR				-	-	-	-	-		
Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	EKSRP					21.882,43	-	17.446,84	17.090,69		
	ESRR				21.309,92	118.517,93	57.672,39	36.171,76			
	ESPR				-	-	-	-	-		
Skupaj		-	-	-	38.397,86	406.320,93	256.443,60	319.206,50	486.265,20	143.321,95	

16.6 Stopnja sofinanciranja po posameznih podukrepih

Tabela 54: Stopnja sofinanciranja po posameznih podukrepih

Podukrep	EKSRP (v %)	ESRR (v %)	ESPR (v %)
Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	do 85%	80%	0
Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	do 85%	80%	0
Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	do 100%	0	0

Stopnje sofinanciranja so indikativne in se lahko tudi, na osnovi odločitev organov LAS, spremenijo. Stopnja sofinanciranja operacij, se bo vsakokrat določala ob pripravi javnih pozivov.

17. Priloge

1. Seznam članov LAS;
2. Pogodba o ustanovitvi LAS;
3. Osnutek javnega poziva za izbor operacij iz naslova podukrepa »Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost«;
4. Pogodba z vodilnim partnerjem LAS;
5. Indikativna lista operacij sodelovanja LAS, ki bodo sofinancirane s sredstvi ESRR in
6. Elektronska verzija SLR.